

Inhoudsopgave Verstrekkingenbeleid

	Inleiding	blz.	1
Hoofdstuk 1	Verkrijgen van voorzieningen		2
1.1.	aanvraag		2
1.2.	onderzoek-doelgroep		2
	a. langdurig noodzakelijk		4
	b. goedkoopst adequaat		4
	c. in overwegende mate op het individu gericht		4
	d. een algemeen gebruikelijke zaak		4
	e. de aanvrager niet woonachtig is binnen de gemeente waar de aanvraag wordt ingediend		5
	f. voor zover de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard der gebruikte materialen		5
	g. voor zover de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw		5
	h. voor zover geen sprake is van meerkosten		5
	i. voor zover de kosten gemaakt zijn voorafgaand aan het moment van beschikken		5
	j. voor zover de aanvraag een verloren gegane zaak betreft		6
1.3.	motivering van besluiten		6
Hoofdstuk 2	Het medisch advies		8
2.1.	aanleiding		8
2.2.	verordening		8
2.3.	gebruik van artikel 32 Verordening		8
Hoofdstuk 3	Vorm van de te verstrekken voorzieningen		10
3.1.	verschillende wijzen om voorzieningen te verstrekken		10
3.2.	het persoonsgebonden budget		10
3.3.	voorwaarden Pgb		10
3.4.	omvang van het persoonsgebonden budget		11
3.5.	uitbetaling persoonsgebonden budget		11
3.6.	eigen bijdrage		12
3.7.	controle		12
hoofdstuk 4	woonvoorzieningen		13
4.1.	algemene beperkingen		13
4.1.1.	uitsluitingen		14
4.2.	vormen van woonvoorzieningen		15
4.2.1.	algemene voorzieningen		15
4.2.2.	woonvoorziening in natura, pgb of financiële tegemoetkoming		15
4.3.	primaat verhuizing		15
4.3.1.	beperkende voorwaarden		17
4.4.	woningaanpassing		18
4.4.1.	primaat losse woonvoorziening		18
4.4.2.	overige (bouwkundige) voorzieningen		18
4.5.	beperkingen		19
4.6.	overige woonvoorzieningen		21
4.6.1.	uitbreiding van ruimten		21
4.6.2.	bouwkundige en niet-bouwkundige voorzieningen		21
4.6.3.	woningsanering in verband met cara		21
4.6.4.	de uitraasruimte		22
4.6.5.	onderhoud, keuring en reparatie		22
4.6.6.	tijdelijke huisvesting		23

4.6.7.	huurderving	23
4.7.	procedure bij bouwkundige aanpassing	23
4.8.	voorwaarden voor verstrekking Pgb en uitbetaling financiële tegemoetkoming	24
4.9.	opstalverzekering	24
Hoofdstuk 5	Hulp bij het huishouden	25
5.1.	Inleiding	25
5.2.	mogelijke voorzieningen	25
5.2.1.	algemene hulp bij het huishouden	25
5.2.2.	hulp bij het huishouden in natura of d.m.v. een Persoonsgeboden budget	26
5.3.	gebruikelijke zorg en omvang hulp bij het huishouden	26
5.4.	voorzienende voorzieningen	27
5.5.	eigen bijdrage en CAK	28
Hoofdstuk 6	Lokaal verplaatsen per vervoermiddel	29
6.1.	vormen van vervoersvoorzieningen	29
6.1.1.	de algemene voorzieningen	29
6.1.2.	primaat collectief vervoer	29
6.1.3.	voorziening in natura of Pgb	30
6.2.	omvang in gebied en kilometers	30
6.3.	inkomensgrens bij toekenning vervoersvoorziening	31
6.4.	overige vervoersvoorzieningen	31
6.5.	(brom) Fietsen	32
6.6.	aanpassing van een eigen auto	32
6.7.	doel van het vervoer: in beginsel alleen sociaal vervoer in de eigen woon- of leefomgeving	33-34-35
Hoofdstuk 7	Verplaatsen in en rond de woning: de rolstoel	36
7.1.	verplaatsen in en rond de woning	36
7.2.	vormen van rolstoelvoorziening	36
7.2.1.	de algemene rolstoelvoorziening	36
7.2.2.	rolstoel in natura en Pgb	37
7.3.	rolstoelaanpassingen	37
7.4.	accessoires	38
7.5.	aanspraak op wettelijke regeling	38-39
Hoofdstuk 8	Voorzieningen voor kinderen	40
8.1.	inleiding	40
8.2.	woningsanering	40
8.3.	vervoerskostenvergoeding	40
8.3.1.	autozitjes en fietszitjes	40
8.3.2.	driewiel fiets-duofiets	40
8.3.3.	buggy's en duwwandelwagens	41
8.4.	rolstoelvoorziening	41
8.5.	speelvoertuigen	41-42
Hoofdstuk 9	Beëindiging, herziening, intrekking en terugvordering	43
9.1.	Beëindiging	43
9.2.	Intrekking	43
9.3.	herziening	43
9.4.	terugvordering	44

Bijlagen	bijlage 1 bij hoofdstuk 2 - ICF-functies	45-47	
	bijlage 2 bij hoofdstuk 2 - ICF: activiteiten en participatie	48-50	
	bijlage 1 bij hoofdstuk 5 – handreiking normering hulp bij huishouden	51-52	
	bijlage 2	voorzieningen gehandicapten	53-58
	bijlage 3	Zvw Regeling zorgverzekering Hulp-middelenzorg	59-62

Verstrekkingenbeleid voorzieningen maatschappelijke ondersteuning

Inleiding

De juridische status van het verstrekkingenboek

In dit verstrekkingenboek is aangegeven langs welke richtlijnen het gemeentelijk verstrekkingenbeleid Wmo concreet wordt ingevuld. De beleidsregels ontleen hun status aan artikel 4:81, lid 1 Algemene wet bestuursrecht:

“1. Een bestuursorgaan kan beleidsregels vaststellen met betrekking tot een hem toekomende of onder zijn verantwoordelijkheid uitgeoefende, dan wel door hem gedelegeerde bevoegdheid.”

De Gemeente Kampen is in het kader van haar Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning verplicht een vaste gedragslijn te volgen bij de afweging van belangen, het vaststellen van feiten, kortom bij de (voorbereiding van) besluitvorming. Bij het verstrekken van voorzieningen zal de gemeente voor gelijke gevallen een gelijk beleid moeten voeren. Om dit toetsbaar te maken voor een rechter dienen de regels volgens welke beslist wordt kenbaar te zijn voor de rechter. Zijn deze regels niet kenbaar, dan zal de rechter op grond van door hemzelf aangelegde normen moeten beoordelen of een gemeente in redelijkheid tot het genomen besluit heeft kunnen komen.

De gemeente is verplicht deze beleidsregels vast te leggen en openbaar te maken. Een gemeente mag ter motivering van besluiten gebruik maken van verwijzing naar deze beleidsregels. De gemeente dient te allen tijde volgens deze beleidsregels te handelen, tenzij dit zou leiden tot onevenredig nadeel voor de gehandicapte.

Deze beleidsregels zijn niet alleen van belang voor de uitvoering als richtlijn waarop beslissingen worden gebaseerd, maar kunnen tevens een rol spelen bij bezwaar- en beroepszaken.

De Verordening wordt door de gemeenteraad vastgesteld. Het (financieel) Besluit en de Beleidsregels worden door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Dit betekent dat het Besluit en de Beleidsregels niet in strijd mogen komen met de Verordening.

compensatie

Artikel 4 Wmo, het artikel dat gemeenten de opdracht geeft tot het verstrekken van individuele voorzieningen, luidt:

1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- a. een huishouden te voeren;*
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;*
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;*
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.*

2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.

Net als in de Verordening is er in deze beleidsregels van uitgegaan dat onder het voeren van een huishouden zowel de woonvoorzieningen als de hulp bij het huishouden moeten worden verstaan. Onder het zich verplaatsen in en om de woning is de rolstoelvoorziening gerekend. Onder het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel zijn de vervoersvoorzieningen begrepen.

Hoofdstuk 1. Verkrijgen van voorzieningen en motiveren van besluiten.

1.1. Aanvraag.

Een voorziening wordt uitsluitend verstrekt op aanvraag.

Op een aanvraag is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

De werking van de Algemene wet bestuursrecht wordt in dit verstrekkingsboek bekend verondersteld. Hier wordt niet nader op ingegaan.

Aanvragen in het kader van de Wmo kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend. Een uitzondering hierop is de aanvraag voor hulp bij het huishouden en de algemene voorzieningen. Deze voorzieningen kunnen zowel schriftelijk als mondeling worden ingediend.

Het karakter van de algemene voorzieningen: een snelle oplossing in weinig complexe en niet langdurige situaties, zonder administratieve rompslomp, dus met weinig bureaucratie, geen eigen bijdragen en geen beschikkingen, is zodanig dat bij algemene voorzieningen andere wijzen van aanvragen dan uitsluitend schriftelijk mogelijk moet zijn.

Volstrekt helder moet wel zijn:

- wanneer het verzoek om een algemene voorziening is gedaan;
- door wie dat verzoek is behandeld;
- welke beperkte toets is uitgevoerd;
- wat daar het effect van is;
- zodat vast ligt welke algemene voorziening van toepassing is;
- op welke wijze verstrekt;
- en voor welke periode.

Dit zou vastgelegd kunnen worden in een eenvoudige rapportage van de hand van degene die de aanvraag heeft behandeld, op maximaal één A4.

Voor zover het geen algemene voorziening of een aanvraag voor hulp bij het huishouden betreft zal de aanvraag schriftelijk plaats moeten vinden. Dit gebeurt ingevolge artikel 30 van de verordening aan de hand van een speciaal aanvraagformulier. Voordeel van een dergelijk formulier is dat als het geheel ingevuld is, alle voor de behandeling noodzakelijke gegevens beschikbaar zijn.

De aanvraag dient ingediend te worden op de in artikel 31 van de verordening van de gemeente Kampen genoemde plaats, waar een loket bestaat dat tevens bedoeld is voor het indienen van aanvragen in het kader van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Is op het terrein van de Wmo en op het terrein van de AWBZ tegelijkertijd een aanvraag noodzakelijk, dan kan die aanvraag in één keer worden gedaan. Op deze wijze is voldaan aan het vereiste van de Wmo dat er een relatie gelegd dient te worden tussen de indicatie ten aanzien van de AWBZ en aanvragen ten aanzien van de Wmo.

Als het aanvraagformulier volledig is en alle noodzakelijke gegevens tegelijkertijd verstrekt zijn, kan de aanvraag in behandeling worden genomen. Voor het behandelen van de aanvraag is een termijn van 8 weken beschikbaar.

Als het niet lukt binnen de voorgeschreven 8 weken op een aanvraag een beschikking te nemen, dan zal voor het verstrijken van deze termijn betrokkene daarvan op de hoogte moeten worden gesteld, onder vermelding van de nieuwe termijn waarbinnen nu een besluit verwacht kan worden.

1.2. Onderzoek – doelgroep.

Het eerste dat bij een aanvraag moet gebeuren is beoordelen of de aanvrager behoort tot de doelgroep van de Wmo. Daarvoor liggen enkele uitgangspunten in de Wmo zelf en aanvullend hierop enkele uitgangspunten in de Verordening.

In de Wmo zelf liggen de volgende uitgangspunten:

Artikel 2 Wmo bepaalt:

“Er bestaat geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning voor zover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat.”

Er zal dus altijd moeten worden nagegaan of de aangevraagde voorziening wellicht valt onder andere regelingen. Het gaat hierbij uitsluitend om wettelijke bepalingen. Daaronder kan de AWBZ worden gerekend, maar ook de WIA.

Artikel 4 van de Wmo spreekt van *“de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie”*.

Die persoon uit het eerste lid onder g, onderdeel 4, 5 en 6 is:

“4° het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;

5° het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;

6° het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;”

Het gaat daarbij om

1. mantelzorgers,
2. mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en mensen met een psychosociaal probleem ten aanzien van deelname aan het maatschappelijk verkeer en zelfstandig functioneren;
3. mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en mensen met een psychosociaal probleem ten aanzien van voorzieningen ten behoeve van het behouden en bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Als het gaat om het onderdeel “mantelzorgers” in relatie tot voorzieningen geldt dat zij alleen voor voorzieningen in aanmerking kunnen komen als zij die voorzieningen zelf nodig hebben. Heeft degene die de mantelzorg ontvangt voorzieningen nodig, dan zullen die uiteraard op zijn of haar naam aangevraagd moeten worden.

Ten aanzien van hulp bij het huishouden kan een uitzondering worden gemaakt. Als de mantelzorger bijvoorbeeld de mantelzorg (bestaande uit persoonlijke verzorging) door overbelasting niet meer (geheel) aan zou kunnen, zou een indicatie hulp bij het huishouden gesteld kunnen worden, zodat de mantelzorger die hulp niet meer hoeft te geven en meer tijd overhoudt voor de persoonlijke verzorging. Het is dus niet zo dat de mantelzorger hulp bij het huishouden in zijn eigen huishouden aan kan vragen ter ontlasting, zodat de mantelzorg gemakkelijker te verlenen is. Het moet altijd gaan om het huishouden van de zorgvrager.

Ten aanzien van de onder 2 en 3 genoemde groepen, mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en mensen met een psychosociaal probleem zal vaak een medisch advies nodig zijn om vast te stellen waar de beperkingen/belemmeringen uit bestaan, of dat te objectiveren is en welke mogelijkheden er zijn om de problemen op te lossen. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van de ICF, wat verder is uitgewerkt in hoofdstuk 6.

In de Verordening is in de verschillende hoofdstukken een eis vastgelegd bestaande uit “beperkingen ten gevolge van ziekte of gebrek” (art. 8 Verordening) of “aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek” (artikel 9 Verordening), “aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek” (artikel 14, lid 1 Verordening), “aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek” (artikel 16, lid 1 Verordening), “aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek” (artikel 24, lid 1 Verordening) en “aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek” (artikel 28, de leden 1, 2 en 3 Verordening).

Er wordt dus een aanvullende eis gesteld dat er sprake moet zijn van (aantoonbare) beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Het gaat hierbij om een medisch oordeel. Ook binnen de Wmo zal, net als binnen de Wvg en de AWBZ, de medische noodzaak centraal staan bij het toekennen van voorzieningen.

Via een medisch onderzoek zal vastgesteld moeten worden of er inderdaad medische noodzaak bestaat. Op het medisch onderzoek wordt in hoofdstuk 6 ingegaan.

Als is vastgesteld of er medisch gezien sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek en als de beperkingen zijn geïnventariseerd en de oplossingen helder zijn speelt de vraag of er algemene beperkingen zijn.

Deels zal deze vraag ook eerder spelen. Immers: het heeft weinig zin een uitgebreid medisch onderzoek te starten als tevoren duidelijk is dat het probleem tijdelijk is en dus niet voldaan kan worden aan het criterium langdurig-noodzakelijk.

Bij de behandeling van de aanvraag van voorzieningen spelen enkele algemene beperkingen, zoals vastgelegd in de modelverordening in artikel 2. Het gaat daarbij om de begrippen langdurig noodzakelijk (art. 2.1, aanhef en onder a), goedkoopst-adequaat (artikel 2.1. aanhef en onder b) en in overwegende mate op het individu gericht (artikel 2, aanhef en onder c).

Verder wordt in een aantal situaties geen voorziening toegekend. Dit is het geval bij een algemeen gebruikelijke zaak (artikel 2, lid 2 aanhef en onder a), als de aanvrager niet woonachtig is binnen de gemeente waar de aanvraag wordt ingediend (artikel 2, lid 2 aanhef en onder b), voor zover de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard der gebruikte materialen (artikel 2, lid 2 aanhef en onder c), voor zover de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw (artikel 2, lid 2 aanhef en onder d), voor zover geen sprake is van meerkosten (artikel 2, lid 2 aanhef en onder e), voor zover de kosten gemaakt zijn voorafgaand aan het moment van beschikken (artikel 2, lid 2 aanhef en onder f) en tot slot voor zover de aanvraag een verloren gegane zaak betreft (artikel 2, lid 2 aanhef en onder g).

Deze punten kunnen als volgt worden uitgewerkt:

a. Langdurig noodzakelijk (art. 2.1, lid 1 aanhef en onder a)

De eis dat een voorziening langdurig noodzakelijk moet zijn heeft te maken met de afgrenzing met het zorgverzekeringdepot dat op basis van de AWBZ beschikbaar wordt gesteld. Uit het zorgverzekeringdepot kan gedurende drie maanden, éénmaal te verlengen met nog eens drie maanden, een hulpmiddel worden verleend. Na die periode bestaat de mogelijkheid het hulpmiddel tegen betaling te huren. Dat wil evenwel niet zeggen dat de grens van langdurig noodzakelijk op 6 maanden ligt. De grens wordt eerder bepaald door de vraag: gaat het probleem over of is het blijvend. Als iemand een probleem heeft dat 8 of 10 maanden zal duren maar daarna over zal zijn, mag er van worden uitgegaan dat geen sprake is van langdurige noodzaak. Dat geldt overigens niet bij een aanvrager die terminaal is. Als de levensverwachting 4 maanden is, is duidelijk dat het geen tijdelijk probleem is, maar een probleem tot de dood erop volgt. Er moet dan uitgegaan worden van langdurige noodzaak.

b. Goedkoopst-adequaat (artikel 2.1. lid 1 aanhef en onder b).

Het criterium goedkoopst-adequaat betekent dat een te verstrekken voorziening allereerst adequaat dient te zijn. Zijn er twee of meer voorzieningen adequaat, dan mag gekozen worden voor de goedkoopste voorziening.

De goedkoopste voorziening wordt beschouwd vanuit het gezichtspunt van de gemeente: het gaat om de voorziening die voor de gemeente het goedkoopst is. Daarbij kan ook rekening gehouden worden met zogenaamde macro-overwegingen, overwegingen die het gehele beleid en de consequenties betreffen. Collectief vervoer ontleent zijn besparingen vanuit de mogelijkheden combineren te maken die de kilometerprijs naar beneden kunnen brengen. Het is dus in het belang van het systeem zoveel mogelijk gebruikers te hebben. Dat mag meetellen: dus ook al is een individuele aanvrager wellicht goedkoper met een andere voorziening dan collectief vervoer, mee mag tellen dat als er uitzonderingen gemaakt worden de basis onder het collectief vervoer in gevaar zou kunnen komen.

c. In overwegende mate op het individu gericht (artikel 2, lid 1 aanhef en onder c).

Bij het verstrekken van voorzieningen wordt in principe alleen rekening gehouden met de aanvrager. Huisgenoten en anderen vallen buiten de voorziening. Een enkele keer zal hier een uitzondering op gemaakt moeten worden. Dat kan aan de hand van de hardheidsclausule.

d. Een algemeen gebruikelijke zaak (artikel 2, lid 2 aanhef en onder a),

Het begrip algemeen gebruikelijk stamt nog uit de tijd van de AAW. Volgens de vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep is een zaak algemeen gebruikelijk indien de volgende criteria van toepassing zijn:

1. de voorziening is niet speciaal voor gehandicapten bedoeld;

2. de voorziening is in de reguliere handel verkrijgbaar;
3. de voorziening is in prijs vergelijkbaar met soortgelijke producten.

In individuele gevallen kan een voorziening die op zichzelf als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd, vanwege omstandigheden aan de kant van de aanvrager toch niet als algemeen gebruikelijk worden beschouwd. Er moet dan een uitzondering worden gemaakt, waarbij het gaat om:

1. een plotseling optredende handicap, waardoor algemeen gebruikelijke voorzieningen eerder dan normaal moeten worden vervangen;
2. de aanvrager heeft een inkomen, dat door aantoonbare kosten van de handicap onder de voor hem/haar geldende bijstandsnorm dreigt te komen.

e. De aanvrager niet woonachtig is binnen de gemeente waar de aanvraag wordt ingediend (artikel 2, lid 2 aanhef en onder b)

De Wvg sprak over: "in de gemeente woonachtige gehandicapten" (art. 2, lid 1). De Wmo kent deze aanduiding niet meer. Toch is het evident dat het compensatiebeginsel van de gemeente alleen maar geldt ten aanzien van in de gemeente woonachtige aanvragers.

f. Voor zover de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard der gebruikte materialen (artikel 2, lid 2 aanhef en onder c),

zal ook geen voorziening worden verstrekt. Het zal hierbij vooral om woonvoorzieningen gaan, waarbij te denken valt aan spaanplaat dat deformaldehydegas bevat, halfsteens muren op het westen die veel waterdoorslag geven en dus veel vochtigheid binnen, enz. Iedereen, ongeacht een eventuele handicap, zal met dit soort materialen dezelfde problemen kunnen ondervinden. Het probleem wordt dus niet veroorzaakt door de combinatie handicap-woning, maar door de gebruikte materialen, reden om een voorziening te weigeren.

g. Voor zover de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw (artikel 2, lid 2 aanhef en onder d).

Iedereen woont naar inkomen. Wie een hoog inkomen heeft zal een groter huis kunnen bewonen dan iemand met een minimuminkomen. Het is niet realistisch hiermee bij de toekenning van voorzieningen (zowel woonvoorzieningen als hulp bij het huishouden als bijvoorbeeld vervoersvoorzieningen) rekening te houden. Er wordt geen extra hulp bij het huishouden toegekend voor een inbandig zwembad. Maar ook een garage wordt in principe niet aangepast. Uitzondering kan worden gemaakt als de garage gebruikt moet worden als stalling voor een scootmobiel. Maar alle extra of duurdere voorzieningen worden door deze regel beheerst: uitgangspunt is niveau sociale woningbouw. En dat niveau biedt geen ruimte voor inbandige zwembaden, ook niet voor garages.

h. Voor zover geen sprake is van meerkosten (artikel 2, lid 2 aanhef en onder e)

wordt ook geen voorziening verstrekt. De Wmo kent immers het compensatiebeginsel. Maar dan moet er wel wat te compenseren zijn. Iemand die op grond van zijn inkomen verondersteld wordt een auto te hebben zal als hij die auto moet hebben vanwege een handicap niet in een andere situatie komen. Er zijn dan geen meerkosten die gecompenseerd moeten worden. Het onderzoek naar meerkosten is van belang in situaties waarin twijfel bestaat over de noodzaak van een voorziening.

i. Voor zover de kosten gemaakt zijn voorafgaand aan het moment van beschikken (artikel 2, lid 2 aanhef en onder f)

wil zeggen: het is een aanvrager niet toegestaan een gemeente voor een voldongen feit te stellen waarbij de gemeente geen invloed meer kan uitoefenen op de te verstrekken voorziening. Met andere woorden: wie een voorziening aanschaft en daarna aanvraagt, loopt de kans op een afwijzing. Uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep blijkt dat deze regel niet zonder meer mag worden toegepast. De Centrale Raad gaat er van uit dat de regel bedoeld is om controle achteraf mogelijk te maken. Bij een woningaanpassing zou na een verbouwing bijvoorbeeld niet meer vastgesteld kunnen worden of er een goedkoper alternatief heeft bestaan. Dat heeft tot consequentie dat indien achteraf toch nog gecontroleerd kan worden wat de goedkoopst-adequate oplossing was, een afwijzing achterwege moet blijven. Uiteraard kan dan wel de goedkoopst-adequate voorziening verstrekt worden, ook al is de aangeschafte voorziening aanzienlijk duurder. Dat is dan de consequentie voor de aanvrager die voor de beschikking zelf iets heeft aangeschaft.

j. Voor zover de aanvraag een verloren gegane zaak betreft (artikel 2, lid 2 aanhef en onder g), en daarbij sprake is van schuld,

zal geen nieuwe voorziening verstrekt worden. Dit is een vergaande regel, die altijd goed voorbereid en onderbouwd dient te worden. Toch komt het met enige regelmaat voor dat door onzorgvuldig gebruik of zelfs misbruik regelmatig reparaties nodig zijn om bijvoorbeeld een scootermobiel rijdend te houden. Dit kan gebeuren uit onzorgvuldigheid, onder invloed van alcohol of drugs enz. Bij herhaling van dit soort problemen is het goed eerst met betrokkene te overleggen en duidelijk te maken dat dit in strijd is met de bruikleenovereenkomst. Heeft een dergelijk gesprek geen resultaat, dan kan overgegaan worden tot aangetekend waarschuwen dat bij herhaling de voorziening zal worden ingenomen. Herhaalt het probleem zich dan weer dan kan tot inname worden overgegaan en hoeft er geen hervestrekking plaats te vinden.

Hetzelfde geldt als door grove nalatigheid bijvoorbeeld een voorziening verloren gaat. Gedurende de verdere afschrijvingsperiode hoeft dan geen nieuwe voorziening verstrekt te worden.

Zeker bij personen die afhankelijk zijn van voorzieningen kan dit een zeer ingrijpende, maar noodzakelijke maatregel zijn.

Als iemand een persoonsgebonden budget heeft kan op gelijke wijze bij verlorengaan gedurende de looptijd gehandeld worden.

Naast deze algemene beperkingen spelen ook per vertrekkingengebied bijzondere beperkingen. Deze worden in de desbetreffende hoofdstukken besproken.

Als er sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek (met inbegrip van psychosociale problemen) en er is recht op compensatie in de vorm van een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget, kan er toekenning plaatsvinden middels een positieve beschikking.

1.3. Motivering van besluiten

Ingevolge artikel 26, lid 1 Wmo, dat luidt:

“1. De motivering van een beschikking op een aanvraag om een individuele voorziening vermeldt op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.”

Op basis van deze bepaling zal in de beschikking aangegeven moeten worden *op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie* van betrokkene.

Gaat het om een positieve beschikking, dan zal dit niet zo moeilijk zijn. Door in de beschikking aan te geven welke mogelijkheden betrokkene krijgt door de toegekende voorziening(en) is in feite voldaan aan deze opdracht. Enkele voorbeelden:

Bij toekenning van een woonvoorziening, bijvoorbeeld een traplift, kan aangegeven worden dat door deze voorziening betrokkene, die voordien problemen had bij het normale gebruik van de woning, doordat de verdieping niet te bereiken was, thans met de traplift weer op de verdieping kan komen om de slaapkamer en de sanitaire ruimte te bereiken, waarmee het probleem is gecompenseerd.

Bij toekenning van een scootermobiel kan aangegeven worden dat betrokkene voordien problemen had bij verplaatsing in de directe woonomgeving, en daardoor problemen bij het bezoeken van winkels, familie en kennissen enz. Deze problemen zijn gecompenseerd middels een persoonsgebonden budget waarmee betrokkene een scootermobiel kan aanschaffen waarmee gedurende zes jaar de verplaatsingen in de directe woon en leefomgeving gemaakt kunnen worden.

Is er geen sprake van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek, bestaat er om een andere reden geen medische noodzaak voor het verstrekken van de aangevraagde voorziening of de aangevraagde hulp bij het huishouden, ook dan zal ingevolge artikel 26 lid 1 Wmo gemotiveerd moeten worden *op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie* van betrokkene. Dit is uiteraard niet mogelijk op de wijze zoals bij een positieve beschikking is aangegeven. Bij een afwijzing zal men moeten denken aan een formulering waarbij aangegeven wordt dat compensatie niet noodzakelijk of zelfs ongewenst is, omdat betrokkene zonder de gevraagde voorzieningen ook in staat is zelfredzaamheid en/of maatschappelijke participatie te behouden of te bevorderen.

Enkele voorbeelden: Een aanvrager wil graag een rolstoel bij het verplaatsen in en om de woning en hulp bij het huishouden. Uit medisch onderzoek blijkt dat de diagnose fibromyalgie gesteld is door de huisarts en dat er nog geen behandeling heeft plaatsgevonden. In deze situatie kan niet zonder meer toegekend worden, omdat daarbij het risico bestaat dat er geen behandeling plaats gaat vinden en er dus afhankelijkheid van zorg en voorzieningen ontstaat terwijl er dus nog behandelmogelijkheden onbenut zijn. De medisch adviseur zal mevrouw naar de huisarts verwijzen met het advies behandelmogelijkheden te benutten. Hangende die behandelmogelijkheden zal geen rolstoel noch hulp bij het huishouden worden toegekend. Mocht mevrouw in behandeling gaan, bijvoorbeeld bij een revalidatiecentrum, dan zal hooguit in overleg met de behandelaren besloten worden tot een beperkte of tijdelijke inzet van een rolstoel of hulp bij het huishouden, voor zover deze inzet de behandeling niet in de weg staat.

De motivering zal dus kunnen zijn:

Door u is een rolstoel en hulp bij het huishouden aangevraagd. Uit medisch onderzoek is gebleken dat er nog behandelingsmogelijkheden zijn. Als wij u nu een rolstoel ter beschikking zouden stellen bestaat de mogelijkheid dat u door gebruikmaking van de rolstoel behandelmogelijkheden in de weg staat. Het doel van de Wmo is niet aanvragers afhankelijk te maken van voorzieningen, maar te compenseren als duidelijk is dat er geen verbetering mogelijk is. Daarom zullen wij u op dit moment geen rolstoel noch hulp bij het huishouden toekennen. Mocht uit uw behandeling in overleg met uw behandelaars blijken dat verstrekking past in uw behandeling, dan kunt u opnieuw contact met ons opnemen, onder overlegging van een verklaring van uw behandelaars.

In de Verordening is in artikel 34 opgenomen dat men verplicht is om wijzigingen in de situatie te melden:

De gene aan wie krachtens deze verordening een voorziening is verstrekt, is verplicht aan het college mededeling te doen van feiten en omstandigheden, waarvan redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat deze van invloed kunnen zijn op het recht op een voorziening.

Deze voorwaarde wordt ook in de beschikking opgenomen, zodat bij elke toekenning de aanvrager hierop weer attent wordt gemaakt.

Hoofdstuk 2. Het medisch advies.

2.1. Aanleiding

Bij toekenning van voorzieningen op grond van de Wvg of bij indicatiestelling ten behoeve van de functie Huishoudelijke Verzorging AWBZ was het begrip "medische noodzaak" doorslaggevend. Uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep op beide terreinen blijkt dat die medische noodzaak in de ogen van de Raad noodzakelijk is om voorzieningen te verstrekken. Dit heeft tot gevolg dat een medisch advies van een onafhankelijk sociaal medisch adviseur, ook in de op de Wvg en de AWBZ-functie HV volgende Wmo van cruciaal belang is. Daarom is hierover een apart hoofdstuk opgenomen.

2.2. Verordening

In de Verordening heeft dat vorm gekregen in artikel 32, (met name in lid 2):

1.

Het college is bevoegd om, voor zover dit van belang kan zijn voor de beoordeling van het recht op een voorziening, degene door wie een aanvraag is ingediend:

a. op te roepen in persoon te verschijnen op een door het college te bepalen plaats en tijdstip en hem te ondervragen;

b. op een door het college te bepalen plaats en tijdstip door een of meer daartoe aangewezen deskundigen te doen ondervragen en/of onderzoeken.

2.

Het college vraagt een door hem daartoe aangewezen adviesinstantie om advies indien:

a. het handelt om een aanvraag een persoon betreffend die nog niet eerder een aanvraag in het kader van deze verordening heeft ingediend en het een voorziening betreft waarvan de kosten naar verwachting het bedrag als genoemd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Kampen te boven zal gaan;

b. de gevraagde voorziening om medische redenen wordt afgewezen;

c. het college dat overigens gewenst vindt.

3.

Een aanvrager is verplicht aan het college of de door hem aangewezen adviesinstantie die gegevens te verschaffen of te doen verschaffen die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de aanvraag.

4.

Bij de advisering zoals genoemd in het eerste lid wordt door de adviseur gebruik gemaakt van de systematiek zoals neergelegd in de International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF classificatie.

2.3. Gebruik van artikel 32 uit de Verordening

Lid 1 van dit artikel biedt de basis voor een zorgvuldig onderzoek om te bepalen of er al dan niet sprake is van medische noodzaak. Uit de jurisprudentie blijkt dat indien een aanvrager geen medewerking verleent de aanvraag afgewezen mag worden op grond van de onmogelijkheid voldoende onderzoek te doen, mits het inderdaad zo is dat zonder dit onderzoek de medische noodzaak niet vast te stellen is. Er zal dus altijd beoordeeld moeten worden of op een andere wijze de medische noodzaak vastgesteld kan worden.

In lid 2 van dit artikel worden een aantal situaties genoemd waarin het college de door haar aangewezen adviesinstantie om advies dient te vragen, met andere woorden wanneer vraagt de gemeente medisch advies:

- 1) De eerste situatie, genoemd onder a, betreft een aanvrager die nog niet eerder een aanvraag heeft ingediend, dus niet bekend is bij het college, én die een voorziening aanvraagt die een bepaald bedrag te boven gaat.
Het belang van deze regel is dat er voor het college een uitgangssituatie geschapen wordt, waarin medisch geobjectiveerd is vastgesteld wat er met de aanvrager (medisch) aan de hand is, welke problemen ervaren worden en wat de prognose is. Met deze vaststelling is een kader geschapen vanuit welk kader een verantwoorde compensatie van beperkingen plaats kan vinden.

Het bedrag waarvan sprake is in lid 2 van artikel 32 dat door het college is te bepalen, is niet al te hoog vastgesteld. Het verstrekken van voorzieningen zonder een medische scan van de huidige (uitgangs-)situatie houdt het risico in dat in situaties waarbij vanuit medisch oogpunt beter geen compensatie plaats had kunnen vinden (bijvoorbeeld omdat compensatie anti-revaliderend werkt, of zelfs afhankelijk maakt) toch compenserende voorzieningen worden verstrekt. Om die reden is het bedrag vastgesteld op € 10.000,--. Boven dit bedrag zal bij nieuwe aanvragers altijd medisch advies worden gevraagd.

Het gaat hier over een aanschafbedrag van een voorziening en/of een geschat bedrag dat de gemeente denkt per jaar kwijt te zijn aan hulp bij het huishouden.

- 2) Daarnaast wordt steeds als een aanvraag om medische reden wordt afgewezen de medisch adviseur om een advies gevraagd (punt b). Zonder een medisch advies zou in deze situatie het besluit onvoldoende gemotiveerd zijn. De rechter zou een dergelijk besluit vernietigen als onvoldoende gemotiveerd.
- 3) Tot slot kan het college altijd aanleiding zien om medisch advies te vragen. Dan zal bijvoorbeeld plaatsvinden bij een progressief ziektebeeld, maar zeker ook bij medisch moeilijk te objectiveren aandoeningen. Per situatie zal dit beoordeeld worden. Bij twijfel wordt altijd een medisch advies gevraagd.

Lid 3 van dit artikel bepaalt dat die gegevens die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de aanvraag verschaft moeten worden aan het college. Hierbij kan gedacht worden aan medische gegevens, maar ook aan financiële gegevens of aan medische indicatiegegevens op grond van de AWBZ. Bij medische gegevens komt het frequent voor dat informatie van de behandelende sector noodzakelijk is. Dit kan – zeker als dit schriftelijk moet - geruime tijd in beslag nemen. Dat werkt vertragend op de doorlooptermijn van de aanvraag. Ook in dit soort situaties kan met inschakeling van de aanvrager vaak sneller over de benodigde gegevens beschikt worden, met name indien de aanvrager aangeeft welk (grote) belang hij heeft bij het verstrekken van de gevraagde informatie aan de medische adviseur.

Overigens mag het opvragen van medische gegevens bij de behandelende sector uitsluitend plaatsvinden met toestemming van de aanvrager. Daarbij dient in de verklaring opgenomen te worden welke adviserende arts de gegevens opvraagt, bij welke behandelaren de gegevens opgevraagd worden, om welke gegevens het gaat en met welk doel.

Lid 4 bepaalt dat bij de advisering de systematiek zoals neergelegd in de International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF classificatie, gebruikt moet worden. “De ICF is een classificatie van het menselijk functioneren. De classificatie is systematisch geordend in gezondheidsdomeinen en met de gezondheid verband houdende domeinen. Op elk niveau zijn de domeinen verder gegroepeerd op grond van gemeenschappelijke kenmerken, en in een zinvolle ordening geplaatst.” Van de zeer uitgebreide ICF zijn met name de lijsten met “functies” en “activiteiten en participatie” van belang. Daarom zijn deze lijsten als bijlage bij dit hoofdstuk toegevoegd.

De adviseur dient van de ICF gebruik te maken op de volgende wijze. Door de adviseur wordt allereerst aangegeven om welke stoornissen het bij de aanvrager gaat (de ICF is gericht op functiestoornissen). Het gaat daarbij met name om de zogenaamde classificatie op het tweede niveau, en dan met name in de vorm van de op het tweede niveau aangegeven functies. Een lijst van deze functies is opgenomen in bijlage 1 bij dit hoofdstuk. Hierbij dienen alleen die functies genoemd te worden die relevant zijn voor de aanvraag, omdat een volledig overzicht geen meerwaarde heeft. Indien dat wel het geval is moeten ook niet direct relevante functies worden aangegeven. Problemen met functies leiden tot stoornissen bij activiteiten en participatie. Het is op dit niveau dat de compensatie op basis van de Wmo plaats zal moeten vinden. Ook bij de vermelding van deze stoornissen in “activiteiten en participatie” zal gebruik gemaakt worden van het begrippenkader van de ICF. De indeling van activiteiten en participatie is als bijlage 2 bij dit hoofdstuk opgenomen.

Samengevat betekent dit dat de medisch adviseur in het licht van de aanvraag de stoornis en de daaruit volgende beperkingen evenals de mate van die beperkingen dient te vermelden, gerelateerd aan de mogelijke compensatie of de te verstrekken voorzieningen, waarbij de taal van de ICF wordt gebruikt. Het medisch advies wordt door het college beoordeeld en leidt tot (gedeeltelijke) toekenning of afwijzing van de aangevraagde compensatie/voorziening

Hoofdstuk 3. Vorm van de te verstrekken voorzieningen.

3.1. Verschillende wijzen om voorzieningen te verstrekken.

Artikel 6 van de Wmo bepaalt het volgende:

“Het college van burgemeester en wethouders biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.”

Gevolg van deze regel is dat er drie vormen van verstrekking van individuele voorzieningen mogelijk zijn. Allereerst is er de voorziening in natura. Dat wil zeggen dat de gemeente de aanvrager een voorziening verstrekt die hij of zij kant en klaar krijgt. De voorziening wordt verstrekt. Artikel 6 Wmo bepaalt dat er een verplicht alternatief voor een voorziening in natura geboden moet worden en wel in de vorm van een persoonsgebonden budget. Dat is de tweede vorm van verstrekking. En de derde vorm van verstrekking is de financiële tegemoetkoming, zo blijkt uit artikel 7, lid 2 Wmo:

“Een persoonsgebonden budget en een financiële tegemoetkoming voor een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte wordt verleend aan de eigenaar van de woonruimte. Artikel 6 is van overeenkomstige toepassing.”

In relatie tot bouwkundige woonvoorzieningen wordt – in navolging van de Wvg – de verplichting opgelegd om een financiële tegemoetkoming uit te betalen aan de eigenaar van de woning. Een dergelijke financiële tegemoetkoming kan alleen al om die reden in sommige situaties geen persoonsgebonden budget genoemd worden.

Ook zal een financiële tegemoetkoming verstrekt worden als het gaat om een taxi- of een rolstoelkostenvergoeding die op declaratiebasis wordt verstrekt.

3.2. Het persoonsgebonden budget.

Artikel 3 van de Verordening bepaalt:

“Een individuele voorziening kan verstrekt worden in natura, als financiële tegemoetkoming en als persoonsgebonden budget. Het college stelt vast in welke situaties de bij wet verplichte keuze tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget niet wordt geboden aan de hand van de in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Kampen neergelegde criteria.”

In artikel 1.3 van het Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning is vastgelegd in welke gevallen geen Pgb zal worden verstrekt.

Dit artikel is een uitwerking van artikel 6 Wmo. In de parlementaire behandeling van de Wmo is aangegeven dat er uitzonderingen mogelijk zijn, met name als het gaat om personen waarvan verwacht kan worden dat zij niet met het beschikbare geld kunnen omgaan.

In een Algemeen Overleg over een aan de Wmo verwante zaak, het bovenregionale vervoer Valys, heeft de Tweede Kamer op 29 maart 2006 uitgesproken dat deze regel niet bedoeld is om goed draaiende systemen, zoals bijvoorbeeld collectief vervoerssystemen, in gevaar te brengen.

Als bijvoorbeeld in plaats van collectief vervoer (een voorziening in natura) een persoonsgebonden budget zou moeten worden verstrekt, zou de mogelijkheid bestaan dat door een leegloop van het collectief vervoer de basis onder dit vervoer uit zou vallen. Voor diegenen die afhankelijk zijn van collectief vervoer zou zo een naturavoorziening wegvallen.

Daarom is in de verordening nog steeds het primaat van het collectief vervoer opgenomen. Bij verzoeken om een persoonsgebonden budget van een aanvrager die medisch gezien wel van het collectief vervoer gebruik kan maken, zal deze aanvraag afgewezen worden. Dit onderdeel zal in het hoofdstuk vervoer nog nader worden uitgewerkt.

3.3. Voorwaarden Pgb

Artikel 6 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Kampen bepaalt de voorwaarden die van toepassing zijn op het persoonsgebonden budget.

De eerste voorwaarde daarbij is dat een persoonsgebonden budget alleen verstrekt wordt ten aanzien van individuele voorzieningen. Dat betekent dat bij algemene voorzieningen geen persoonsgebonden budget verstrekt wordt. Dat vloeit ook voort uit de aard van de algemene voorzieningen: dat zijn immers oplossingen die van korte duur zijn, lichte, niet complexe zorg betreffen of betrekking hebben op incidentele zorgbehoeften. Om deze voorzieningen snel te realiseren worden geen eigen bijdragen gevraagd. Daarbij is er een alternatieve mogelijkheid: indien de aanvrager van mening is dat de algemene voorziening geen adequate oplossing is of een persoonsgebonden budget verstrekt moet

worden, dan kan een aanvraag ingediend worden, of als al een aanvraag ingediend is, kan die volgens de reguliere regels van de Algemene wet bestuursrecht worden afgehandeld.

3.4. Omvang van het persoonsgebonden budget.

De omvang van het persoonsgebonden budget zal bepaald moeten worden.

Hierbij dienen twee mogelijkheden te worden onderscheiden:

Enerzijds het persoonsgebonden budget voor diensten, afkomstig uit de AWBZ, dat in de Wmo per 1 januari 2007 alleen maar betrekking heeft op hulp bij het huishouden, anderzijds het persoonsgebonden budget voor voorzieningen afkomstig uit de Wvg, zoals zorgverzekering als woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen.

Hulp bij het huishouden

Bij het opstellen van de verordening in 2006 is gekozen voor het indiceren van hulp bij het huishouden in klassen, zoals destijds ook onder de AWBZ werd geïndiceerd.

De achterliggende gedachte was dat, mocht de behoefte aan hulp van de aanvrager enigszins stijgen of dalen binnen de bandbreedte van de toegekende klasse, daarvoor niet opnieuw geïndiceerd en beschikt hoeft te worden. Dit zou zowel voor de gemeente, de leverancier, als de aanvrager een administratief voordeel opleveren.

In de huidige praktijk wordt geïndiceerd in activiteiten, met daaraan gekoppeld normminuten per week (b en w besluit van 13 november 2007 – wijziging van klasse naar uren).

Op basis van de geïndiceerde activiteiten wordt gekomen tot een geïndiceerde tijd per week.

Hoogte budget

De hoogte van het persoonsgebonden budget is (mede) gebaseerd op een uurbedrag.

Dit bedrag komt overeen met **de hoogste** kostprijs voor dezelfde voorziening in natura, blijkend uit de aanbesteding die in 2006 door de gemeente Kampen heeft plaatsgevonden. Vanwege het ontbreken van overhead wordt dit bedrag gekort met 25% en vervolgens vermenigvuldigd met het aantal **geïndiceerde uren. Wanneer de activiteit organisatie van het huishouden is geïndiceerd, bestaat er recht op een HH2 hulp en zal een hoger budget worden toegekend.**

Personen die een Pgb is toegekend voor hulp bij het huishouden, kunnen voor de verantwoording hiervan, ondersteund worden door de Sociale Verzekeringsbank.

Voorzieningen afkomstig uit de Wvg

Wat betreft de voorzieningen afkomstig uit de Wvg zal per toekenning een berekening gemaakt moeten worden.

De kosten van de voorziening als de voorziening in natura zou worden verstrekt zijn daarbij uitgangspunt. Daarbij zal veelal sprake zijn van kortingen, omdat via een contract met een leverancier een grote hoeveelheid voorzieningen afgenomen wordt. Deze korting wordt doorberekend naar het persoonsgebonden budget. Het is immers niet de bedoeling dat een persoonsgebonden budget meer geld gaat kosten dan verstrekking in natura. Over het algemeen zal er van uitgegaan kunnen worden dat ook met een persoonsgebonden budget een voorziening met korting zal kunnen worden aangeschaft. De kosten van een hulpmiddel kunnen volgens een zorgverzekering-prijslijst worden vastgesteld. Bij meer complexe voorzieningen, bijv. een elektrische rolstoel zal bij de leverancier een offerte worden opgevraagd. Daarbij kan voor zover van toepassing een bedrag voor onderhoud geteld worden. Voor een elektrische voorziening dient ook een bedrag voor de verzekering te worden toegekend.

Voor vergoeding van reparatiekosten van een hulpmiddel, dient zoals vastgelegd is in het Besluit voorzieningen Wmo art. 5.2 lid 1 een offerte (indien mogelijk 2) per reparatie te worden ingediend.

3.5. Uitbetaling persoonsgebonden budget.

Als het persoonsgebonden budget berekend is, kan het bij beschikking aan de aanvrager worden bekendgemaakt. In deze beschikking wordt vermeld wat de omvang van het persoonsgebonden budget is en voor hoeveel jaar het persoonsgebonden budget bedoeld is.

Om volstrekt duidelijk te laten zijn wat met het persoonsgebonden budget dient te worden aangeschaft en meer precies: aan welke vereisten de aan te schaffen voorziening dient te voldoen, wordt een zo nauwkeurig mogelijk omschreven programma van eisen bij de beschikking gevoegd. Hierdoor kan voorkomen worden dat door onduidelijkheid omtrent de eisen die aan de voorziening gesteld moeten worden een verkeerde voorziening wordt aangeschaft. Dat zou tot inadequate voorzieningen kunnen leiden, hetgeen op zich weer tot nieuwe aanvragen aanleiding zou kunnen zijn. Dit is uitsluitend te

voorkomen door een programma van eisen onderdeel uit te laten maken van de beschikking. Wordt dan toch een voorziening aangeschaft die niet aan dat programma van eisen voldoet, dan is gehandeld in strijd met de beschikking.

In de beschikking zal opgenomen worden dat er een eigen bijdrage verschuldigd is. Omdat de eigen bijdrage vastgesteld en geïnd zal worden door het CAK, zal bij toekenning van hulp bij het huishouden een aankondiging opgenomen worden. Is de beschikking verzonden, dan kan het persoonsgebonden budget beschikbaar worden gesteld. Bij toekenning van een Pgb voor hulp bij het huishouden zal per kwartaal een voorschot worden uitbetaald op het verleende Pgb (artikel 3.1 Besluit Wmo). Bij toekenning van een Pgb voor een individuele voorziening zoals bijv. een tillift of een scootmobiel, zal het bedrag na ontvangst van de nota/factuur van de aangeschafte voorziening worden uitbetaald (artikel 5.1 en 6.1 lid 2 Besluit Wmo).

3.6. Eigen bijdrage.

Artikel 7 van de Verordening gemeente Kampen bepaalt dat bij een te verstrekken persoonsgebonden budget een eigen bijdrage verschuldigd kan zijn.

Deze eigen bijdrage wordt berekend door het Centraal Administratie Kantoor (CAK).

Het CAK werkt met verzamelinkomens vanuit een peiljaar, welk jaar twee jaar voor het lopende jaar ligt. Dit is noodzakelijk om over de verzamelinkomens, die afkomstig zijn van de belastingdienst, te kunnen beschikken. In 2007 doet men aangifte over 2006, dus dat jaar is nog niet bekend. Vandaar dat het verzamelinkomen over 2005 in 2007 gebruikt wordt. Dit betekent dat er soms een voorlopige vaststelling zal plaatsvinden en achteraf een definitieve vaststelling.

Wordt een voorziening niet als persoonsgebonden budget verstrekt, maar in natura, dan zal toekenning ook bij beschikking plaatsvinden. In de beschikking worden de voorwaarden opgenomen waaronder verstrekking plaatsvindt.

Ook nu geldt dat een eventueel te betalen eigen bijdrage door de gemeente slechts aangekondigd wordt aangezien berekening en inning plaats zal vinden via het CAK.

3.7. Controle

De controle van het persoonsgebonden budget zal als volgt plaats vinden:

De budgethouder dient na aanschaf van de voorziening waarvoor het Pgb is verstrekt, dan wel na afloop van de periode waarop het Pgb van toepassing is de volgende stukken te verstrekken:

- de nota/factuur van de aangeschafte voorziening;
- een betalingsbewijs van aanschaf van de voorziening
- of een overzicht van de salarisadministratie met bewijsmiddelen

Aan de hand van de, door de icf in samenspraak met de teammanager Maatschappelijke Ontwikkeling en andere geledingen binnen het team MO, ontwikkelde checklisten worden één keer per maand een bepaald aantal persoonsgebonden budgetten gecontroleerd.

Op basis van de uitkomsten van deze controle wordt de rechtmatigheid van de verstrekte budgetten beoordeeld.

Is het persoonsgebonden budget anders besteed dan bedoeld, dan kan het college overwegen het persoonsgebonden budget geheel of gedeeltelijk terug te vorderen. Daarbij zal leidend zijn of er opzet in het spel is geweest, of dat sprake is geweest van onwetendheid. In die laatste situatie kan overlegd worden dat deze situatie in de toekomst vermeden dient te worden. Bij opzet moet afgewogen worden of terugvordering in verhouding staat tot wat er bewust onjuist is gedaan.

Hoofdstuk 4. Woonvoorzieningen.

Artikel 4 Wmo spreekt van: “a. een huishouden te voeren;”, onder welke regel in de Verordening zowel wordt verstaan de woonvoorziening als de hulp bij het huishouden.

4.1. Algemene beperkingen

Langdurig noodzakelijk (art. 2.1, lid 1 aanhef en onder a)

In beginsel komen alleen zelfstandig wonende gehandicapten die door de aard van hun gebrek langdurig hierop zijn aangewezen in aanmerking voor woonvoorzieningen op grond van de Wmo. Woonvoorzieningen die voor de duur van maximaal 6 maanden nodig zijn (bijvoorbeeld toiletstoelen en toiletverhogers), worden verstrekt door de thuiszorgorganisaties. Na die periode bestaat de mogelijkheid het hulpmiddel tegen betaling te huren. Dat wil evenwel niet zeggen dat de grens van langdurig noodzakelijk op 6 maanden ligt. De grens wordt eerder bepaald door de vraag: gaat het probleem over of is het blijvend. Als iemand een probleem heeft dat 8 of 10 maanden zal duren maar daarna over zal zijn, mag er van worden uitgegaan dat geen sprake is van langdurige noodzaak. Dat geldt overigens niet bij een aanvrager die terminaal is. Als de levensverwachting 4 maanden is, is duidelijk dat het geen tijdelijk probleem is, maar een probleem tot de dood erop volgt. Er moet dan uitgegaan worden van langdurige noodzaak.

Een algemeen gebruikelijke zaak (artikel 2, lid 2 aanhef en onder a),

Wat algemeen gebruikelijk is zal moeten worden afgemeten aan de algemeen aanvaarde maatschappelijke normen van het moment. Volgens de vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep is een zaak algemeen gebruikelijk indien de volgende criteria van toepassing zijn:

1. de voorziening is niet speciaal voor gehandicapten bedoeld;
2. de voorziening is in de reguliere handel verkrijgbaar;
3. de voorziening is in prijs vergelijkbaar met soortgelijke producten.

In individuele gevallen kan een voorziening die op zichzelf als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd, vanwege omstandigheden aan de kant van de aanvrager toch niet als algemeen gebruikelijk worden beschouwd. Er moet dan een uitzondering worden gemaakt, waarbij het gaat om:

1. een plotseling optredende handicap, waardoor algemeen gebruikelijke voorzieningen eerder dan normaal moeten worden vervangen;
2. de aanvrager heeft een inkomen, dat door aantoonbare kosten van de handicap onder de voor hem/haar geldende bijstandsnorm dreigt te komen.

Thermostatische mengkraan, de een-hendel-mengkraan, een verhoogde toiletpot en een wandbeugel zijn algemeen gebruikelijk. De Centrale Raad van Beroep is van mening dat artikelen die in de normale handel te koop zijn, algemeen gebruikelijk zijn. Thermostatische mengkranen, een-hendel-mengkranen, verhoogde toiletpotten en wandbeugels zijn normaal te verkrijgen en nauwelijks duurder dan standaardvoorzieningen en komen dus niet voor vergoeding in aanmerking.

Een *oude* keuken, toilet of badkamer, waarvan het gebruik problemen oplevert, zal niet voor modernisering via de Wmo in aanmerking komen. Het vervangen van een keuken, toilet of badkamer aan de *huidige* eisen (bijvoorbeeld het vervangen van een lavet door een douche, een hoger keukenblad of het aanbrengen van een zwevend toilet), valt niet onder de Wmo-compensatieplicht. De gemeente kan voor de afschrijving van een keuken 15 jaar en voor een badkamer een termijn van 20 jaar hanteren (VNG). De kosten die in het kader van de Wmo gemaakt zijn voor een aanpassing van een keuken of badkamer die niet ouder is dan 10 jaar komen voor 100% voor vergoeding in aanmerking. Vervolgens wordt elk jaar de vergoeding 20 % lager. De kosten van een aanpassing aan de keuken of badkamer van 11 jaar oud worden derhalve voor 80 % vergoed. Een keuken van 15 jaar of ouder komt niet meer voor vergoeding in aanmerking. Zijn er extra aanpassingen nodig vanwege de handicap, dan komen die (meer)kosten voor een Wmo-vergoeding in aanmerking

Veel verhuizingen zijn ook algemeen gebruikelijk te beschouwen, los van de beperkingen die men heeft. Met een algemeen gebruikelijke verhuizing wordt o.a. bedoeld verhuizing van het ouderlijk huis

naar een zelfstandige woonruimte, verhuizing van senioren naar een senioren woning. Wanneer geen vergoeding meer voor algemeen gebruikelijke verhuizingen worden toegekend, is er aanleiding om bij een, vanwege een handicap, gedwongen verhuizing een hogere vergoeding toe te kennen.

Voor zover de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard der gebruikte materialen (artikel 2, lid 2 aanhef en onder c),

zal ook geen voorziening worden verstrekt. Het zal hierbij vooral om woonvoorzieningen gaan, waarbij te denken valt aan spaanplaat dat deformaldehydegas bevat, halfsteens muren op het westen die veel waterdoorslag geven en dus veel vochtigheid binnen, enz. Iedereen, ongeacht een eventuele handicap, zal met dit soort materialen dezelfde problemen kunnen ondervinden. Het probleem wordt dus niet veroorzaakt door de combinatie handicap-woning, maar door de gebruikte materialen, reden om een voorziening te weigeren.

Voor zover de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw (artikel 2, lid 2 aanhef en onder d).

Iedereen woont naar inkomen. Wie een hoog inkomen heeft zal een groter huis kunnen bewonen dan iemand met een minimuminkomen. Het is niet realistisch hiermee bij de toekenning van voorzieningen (zowel woonvoorzieningen als hulp bij het huishouden als bijvoorbeeld vervoersvoorzieningen) rekening te houden. Er wordt geen extra hulp bij het huishouden toegekend voor een inbandig zwembad. Maar ook een garage wordt in principe niet aangepast. Uitzondering kan worden gemaakt als de garage gebruikt moet worden als stalling voor een scootmobiel. Maar alle extra of duurdere voorzieningen worden door deze regel beheerst: uitgangspunt is niveau sociale woningbouw. En dat niveau biedt geen ruimte voor inbandige zwembaden, ook niet voor garages.

Voor zover de kosten gemaakt zijn voorafgaand aan het moment van beschikken (artikel 2, lid 2 aanhef en onder f)

Niet eerder dan nadat burgemeester en wethouders een beslissing over de aanvraag voor een woningaanpassing hebben genomen mag een aanvang worden gemaakt met de werkzaamheden. Pas op dat moment hebben burgemeester en wethouders alle op de aanvraag betrekking hebbende gegevens beoordeeld en op grond hiervan een besluit genomen over de voorziening. Burgemeester en wethouders verstrekken géén financiële tegemoetkoming in de kosten van verhuizing en herinrichting, indien de verhuizing heeft plaatsgevonden voor het moment van beschikken. Uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep blijkt dat deze regel niet zonder meer mag worden toegepast. De Centrale Raad gaat er van uit dat de regel bedoeld is om controle achteraf mogelijk te maken. Bij een woningaanpassing zou na een verbouwing bijvoorbeeld niet meer vastgesteld kunnen worden of er een goedkoper alternatief heeft bestaan. Dat heeft tot consequentie dat indien achteraf toch nog gecontroleerd kan worden wat de goedkoopst-adequate oplossing was, een afwijzing achterwege moet blijven. Uiteraard kan dan wel de goedkoopst-adequate voorziening verstrekt worden, ook al is de aangeschafte voorziening aanzienlijk duurder. Dat is dan de consequentie voor de aanvrager die voor de beschikking zelf iets heeft aangeschaft.

Aanspraak op wettelijke regeling artikel 2 Wmo

Via de AWBZ worden diverse woonvoorzieningen (ADL-zorgverzekering) verstrekt. In het algemeen kan tussen de AWBZ en Wmo betreffende ADL-zorgverzekering de volgende scheiding worden aangehouden: zorgverzekering voor gebruik in de 'natte cel' vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Het gaat daarbij om badzitjes, badplanken, douchewagens, toiletstoelen en douchebrancards). De overige ADL-zorgverzekering, voor het aan- en uitkleden, slapen, eten, drinken en zitten, vallen onder de verantwoordelijkheid van de AWBZ. Een papegaai is een voorziening die te maken heeft met het kunnen verplaatsen in bed. Alle vormen van papegaaien, zowel aard- en nagelvaste, als losse, worden niet vergoed in het kader van de Wmo, maar vallen onder de regeling zorgverzekering.

4.1.1. Uitsluitingen

Voor alles zal bepaald moeten worden of één van de uitsluitingen van artikel 18 van de Verordening van toepassing is:

“De bepalingen van dit hoofdstuk zijn niet van toepassing op het treffen van voorzieningen aan hotels/pensions, trekkerswoonwagens, kloosters, tweede woningen, vakantiewoningen, recreatiewoningen, kamerverhuur en specifiek op gehandicapten en ouderen gerichte woongebouwen voor wat betreft voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten of voorzieningen die bij nieuwbouw of renovatie zonder noemenswaardige meerkosten meegenomen kunnen worden.”

Door dit artikel zijn enerzijds alle woonsituaties die niet gericht zijn op een permanent zelfstandig hoofdverblijf uitgesloten. Anderzijds zijn uitgesloten situaties waarbij gezien de aard van het soort gebouw verondersteld mag worden dat bepaalde voorzieningen standaard aanwezig zijn. Is er sprake van één van deze mogelijkheden dan is afwijzing op voorhand mogelijk

4.2. Vormen van woonvoorzieningen

Artikel 13 van de Verordening bepaalt dat er vier mogelijkheden zijn om een woonvoorziening te verstrekken:

- a. als algemene woonvoorziening;
- b. als woonvoorziening in natura;
- c. als persoonsgebonden budget;
- d. als financiële tegemoetkoming.

Artikel 14 van de Verordening bepaalt dat een aanvrager die voldoet aan de criteria "aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek" en een aanpassing aan de woning nodig heeft, voor een algemene woonvoorziening in aanmerking kan komen als deze het woonprobleem snel en adequaat op kan lossen.

4.2.1. Algemene woonvoorzieningen.

De algemene woonvoorziening is net als alle algemene voorzieningen in de Verordening bedoeld voor situaties betreffende oplossingen die van korte duur zijn, lichte, niet complexe zorg/voorzieningen of betrekking hebben op incidentele (zorg)behoeften. Om deze voorzieningen snel te realiseren worden geen eigen bijdragen gevraagd.

Gaat het om een algemene voorziening, dan zal geen aanvraag worden ingediend. Een melding bij het steunpunt/loket is voldoende. Na een beperkte toets zal geregeld worden dat de algemene woonvoorziening wordt gerealiseerd. Verstrekking van de algemene woonvoorziening is nog geen praktijk in de gemeente Kampen. Hieraan moet nog invulling worden gegeven.

4.2.2. Woonvoorziening in natura, pgb of financiële tegemoetkoming

Als een algemene voorziening niet de oplossing is voor het woonprobleem, of als de aanvrager die niet wenst, zal een aanvraag voor een woonvoorziening moeten worden ingediend. In dat geval komt men voor een voorziening in natura, een pgb of een financiële tegemoetkoming, genoemd onder b, c en d van artikel 13 van de Verordening in aanmerking.

Onder deze verstrekkingsopties kunnen de volgende concrete voorzieningen vallen:

- a. een tegemoetkoming in de verhuis- en herinrichtingskosten;
- b. een bouwkundige of woontechnische woonvoorziening;
- c. een niet-bouwkundige of niet-woontechnische woonvoorziening;
- d. een uitruimte.

4.3 Primaat verhuizing.

Artikel 16 regelt het primaat van de verhuizing. Dat wil zeggen dat als vast staat dat een aanpassing noodzakelijk is, eerst beoordeeld wordt of verhuizing naar een reeds geheel aangepaste woning, of naar een goedkoper en gemakkelijker aan te passen woning een oplossing is die in aanmerking komt.

In de Wvg-jurisprudentie is het hanteren van het primaat van de verhuizing op zichzelf geaccepteerd door de Centrale Raad van Beroep. Onder de Wmo zal dan ook van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt ter compensatie van woonproblemen. In feite gaat het bij het hanteren van het primaat van de verhuizing om een uitwerking van het principe dat wordt gekozen voor de goedkoopst-adequate oplossing.

Er zijn echter wel grenzen aan het hanteren van het primaat van de verhuizing, met name op het gebied van de woonlasten, het tijdsbestek waarbinnen een oplossing kan/moet worden gevonden en de verhouding tussen de besparing van de gemeente bij toepassing van het primaat en de negatieve gevolgen voor de aanvrager. In alle gevallen zal een goed gemotiveerd besluit moeten worden genomen, waarin alle relevante factoren, in onderling verband, worden afgewogen. Daarbij gaat het dus om factoren die spelen aan de kant van de gemeente en aan de kant van de belanghebbende.

Als op verantwoorde wijze inhoud gegeven is aan toepassing van het primaat van de verhuizing, is daarmee een adequate oplossing geboden en heeft de gemeente aan haar compensatieverplichting voldaan.

Het is niet mogelijk een uitputtend overzicht te geven van alle mogelijke afwegingsfactoren die een rol kunnen spelen, omdat elke situatie weer anders is. Wel wordt hieronder in grote lijnen een overzicht gegeven van een aantal vaak voorkomende factoren, die afhankelijk van de situatie, een rol kunnen spelen bij de besluitvorming.

- De snelheid waarmee het probleem kan worden gecompenseerd.

De snelheid waarmee het woonprobleem kan worden opgelost speelt een rol in het afwegingsproces. In een aantal gevallen kan verhuizen het woonprobleem sneller oplossen, als er snel een geschikte aangepaste of eenvoudig aan te passen woning beschikbaar is. Het hele traject van het maken van een plan, het vragen van offertes, de uitvoering en keuring vervalt dan of speelt een minder belangrijke rol. Omgekeerd kan het ook zo zijn dat het aanpassen van een woning een snellere oplossing biedt als er niet binnen een bepaalde tijd een geschikte woning vrij komt. Uit de Wvg-jurisprudentie blijkt dat het essentieel is dat uit het indicatie-advies blijkt binnen welke medisch aanvaardbare termijn een oplossing gevonden moet zijn voor het woonprobleem.

- Rekening houden met sociale factoren

Sociale omstandigheden waarmee het college rekening houdt zijn bijvoorbeeld de voorkeur van de gehandicapte, de binding van de gehandicapte met de huidige woonomgeving, de nabijheid van voor de gehandicapte belangrijke voorzieningen. Ook de waardering van de aanwezigheid van vrienden, kennissen en familie in de nabijheid van de woning van de gehandicapte kan een rol spelen in het afwegingsproces, met name in situaties waarin sprake is van mantelzorg. De sociale omstandigheden moeten in het indicatie-onderzoek zoveel mogelijk geobjectiveerd worden. De sociale factor zal minder zwaar wegen in het voordeel van aanpassen, als dicht in de buurt van de huidige woning een geschikte of goedkoper aan te passen woning kan worden gevonden. Als de beoogde nieuwe woning dicht bij belangrijke voorzieningen, zoals winkels en werkplek is gelegen, kan dat de beslissing in het voordeel van verhuizen beïnvloeden, bijvoorbeeld omdat dan ook minder vervoersvoorzieningen nodig zijn. Als de aanvrager zijn werk "aan huis" heeft (eigen bedrijf), dienen de consequenties van verhuizing ook vanuit de bedrijfsmatige kant meegewogen te worden. Het is immers mogelijk dat de vestiging van het bedrijf op een andere, in commercieel opzicht minder aantrekkelijke, locatie negatieve gevolgen voor het inkomen uit eigen bedrijf kan hebben.

- Rekening houden met woonlasten en financiële draagkracht van de gehandicapte.

Rekening houdend met eventuele mogelijkheden op het gebied, maakt het college een vergelijking tussen de woonlasten van de huidige en de mogelijke nieuwe woning. Alle relevante woonlasten moeten daarbij in aanmerking worden genomen.

Als de aanvrager eigenaar van de woonruimte is, zal een verhuizing of woningaanpassing andere gevolgen met zich meebrengen dan wanneer deze de woning huurt. Het verhuizen vanuit een koopwoning heeft meer emotionele en financiële consequenties dan verhuizing vanuit een huurwoning.

Bij het verkopen van een huis komen meer aspecten aan de orde dan bij het verlaten van een huurwoning. Een aantal aspecten zal pleiten voor het verkopen van de woning en verhuizen naar een huurwoning. Andere aspecten daarentegen zullen de balans naar het aanpassen van de eigen woning doen doorslaan. Een punt betreft de vraag in hoeverre vermogenswinsten of -verliezen optreden. Een eigenaar heeft doorgaans geld geleend en/of een hypotheek op het huis. Ook indien de aanvrager, al dan niet geheel op eigen kosten, veel aan de woning heeft verbeterd of aanpassingen heeft getroffen, ligt verhuizing soms minder voor de hand. Als de financiële situatie van een eigenaar van een woning, die gehandicapt raakt, door zijn handicap drastisch verandert (doorgaans brengt een handicap negatieve inkomensgevolgen met zich mee), kunnen moeilijkheden optreden met het opbrengen van de woonlasten van de eigen woning, en zal de aanvrager ook problemen hebben met verhuizen.

- Vergelijking aanpassingskosten huidige versus nieuwe woonruimte

Het college maakt een kostenafweging tussen het aanpassen van de huidige woonruimte enerzijds en verhuizen (inclusief eventuele aanpassingskosten in de nieuwe woonruimte) anderzijds. Daarbij worden de volgende kosten in elk geval meegenomen in de overwegingen:

- a. huidige en voorzienbare toekomstige aanpassingskosten van de reeds bewoonde woonruimte;
- b. de kosten van het Pgb voor verhuiskosten
- c. de eventuele aanpassingskosten van de nieuwe woning;
- d. kosten van het eventueel vrijmaken van de woning
- e. een eventuele financiële tegemoetkoming voor huurderiving.

De kosten zijn het uitgangspunt bij deze afweging, maar ook andere factoren kunnen een rol spelen.

- De mogelijke gebruiksduur van de aanpassing.

Er wordt ook rekening gehouden met het feit dat een aan te passen koopwoning naar alle waarschijnlijkheid minder makkelijk kans heeft om voor hergebruik in aanmerking te komen.

- Een revisiebeding, zoals bij huurwoningen, bestaat niet voor eigen woningen;
- De gemeente heeft geen instrument om de woning vrij te krijgen;
- Het zal niet zo eenvoudig zijn om een geschikte kandidaat voor die woning te vinden, die zowel financieel als ergonomisch gezien geschikt is voor de betreffende woonruimte.

Consequentie hiervan zal zijn dat eigen woningen meestal voor één enkele belanghebbende aangepast worden.

Aanpassingen aan sociale huurwoningen zijn vaker opnieuw in te zetten dan aanpassingen aan koopwoningen, omdat deze huurwoningen opnieuw kunnen worden verhuurd aan personen met een beperking, waardoor de gebruiksduur van de aanpassing wordt verlengd. Dit speelt in de afweging dan ook een rol van belang.

Ook de medische prognose speelt in dit verband een rol. Indien vaststaat dat iemands toestand naar verwachting zodanig zal verslechteren, en dat als gevolg daarvan de aanpassing slechts voor beperkte tijd zal volstaan, kan dat gegeven een rol spelen in de afweging tussen verhuizing aanpassen.

Vaak zal een aangeboden mogelijkheid te verhuizen naar een andere woning door de aanvrager als negatief worden beoordeeld: vaak zal men graag willen blijven wonen in de vertrouwde woning. Als de bovenomschreven afweging in het voordeel van verhuizing uitvalt, is die wens niet meer doorslaggevend. Dat heeft gevolgen voor het weigeren van aangeboden geschikte woningen. Na weigering beoordeelt het college of er van uit kan worden gegaan dat voldoende is gedaan om een compenserende oplossing te bieden. Dit wordt afgemeten aan de oorzaak voor het weigeren.

Na het afwegen van deze factoren kan een beslissing worden genomen over het al dan niet hanteren van het primaat van de verhuizing. Valt die afweging uit in het voordeel van verhuizing, dan gaat de verhuiskostenvergoeding een rol spelen. Een verhuiskostenvergoeding zal veelal in de vorm van een persoonsgebonden budget worden toegekend. Dit is in drie situaties mogelijk aan de orde:

1. De aanvrager gaat vanwege problemen met het normale gebruik van de woning verhuizen naar een adequate woning;
2. De aanvrager vraagt een woonvoorziening aan in de vorm van een woningaanpassing, maar na onderzoek blijkt verhuizing de goedkoopst adequate oplossing te zijn voor het woonprobleem. Ook mogelijk is dat de betreffende woning niet kan worden aangepast;
3. Voor het vrijmaken van een aangepaste woning door een persoon die in een aangepaste woning woont.

4.3.1. Beperkende voorwaarden

Een persoonsgebonden budget in de kosten van verhuis- en herinrichtingskosten is bedoeld als goedkoopst-adequaat alternatief voor een dure woningaanpassing in gevallen waarin die verhuizing niet algemeen gebruikelijk is, gelet op leeftijd, gezins- of woonsituatie.

Verhuizingen wegens gezinsuitbreiding of om als jongvolwassene zelfstandig te gaan wonen zijn in beginsel algemeen gebruikelijk, evenals voorspelbare verhuizingen van senioren.

Voor verhuizingen naar AWBZ-instellingen of andere zorginstellingen wordt geen persoonsgebonden budget verstrekt, evenmin voor verhuizingen naar woningen die niet geschikt of bestemd zijn voor permanente bewoning, zoals in artikel 20, aanhef en onder e van de Verordening wordt bepaald.

Een verhuis- en inrichtingskostenvergoeding kan verstrekt worden wanneer er sprake is van ondervonden belemmeringen bij het normale gebruik van de woning, die door middel van een verhuizing op de goedkoopst-adequate wijze kunnen worden opgelost. Deze eis wordt niet gesteld als het gaat om een verhuizing naar een ADL-woning en evenmin in situaties waarin het gaat om een persoon buiten de Wmo-doelgroep een aangepaste woning te laten vrijmaken. Alleen als het vrijmaken van de woning op verzoek van het college gebeurt, is er aanspraak op een persoonsgebonden budget voor verhuis- en herinrichtingskosten

Het college verstrekt in beginsel geen persoonsgebonden budget voor verhuizing en herinrichting, indien de verhuizing heeft plaatsgevonden voordat op de aanvraag is beschikt, tenzij achteraf alsnog kan worden vastgesteld dat er problemen bij het normale gebruik van de woning werden ondervonden in de verlaten woning. Als dat laatste niet meer kan, is dat reden voor afwijzing.

4.4. Woningaanpassing

Komt verhuizing niet in aanmerking, dan zal beoordeeld moeten worden welke aanpassingen noodzakelijk zijn.

4.4.1. Primaat losse woonvoorziening

Hierbij geeft de Verordening nog een tweede primaat aan, te weten het primaat van de losse woonunit (artikel 17):

“Indien een bouwkundige woonvoorziening bestaat uit een aanbouw aan of een aanzienlijke verbouwing van een woning die niet het eigendom is van een verhuurder, die bereid is de aangepaste woning blijvend ter beschikking te stellen van personen die op basis van aantoonbare beperkingen ten gevolge van ziekte of gebrek behoefte hebben aan een dergelijke woning, zal het college een herplaatsbare losse woonunit verstrekken indien daartegen geen bezwaren van overwegende aard bestaan.”

Dit primaat heeft een plaats gekregen om te voorkomen dat grote bedragen over een gering aantal jaren afgeschreven moet worden: na aanpassing van een eigen woning is de kans op hergebruik immers gering.

Om van dit primaat gebruik te kunnen maken moet uiteraard de mogelijkheid tot het plaatsen van een losse unit bestaan, bijvoorbeeld doordat er voldoende ruimte is. Daarbij zal het meestal zo zijn dat als er voldoende ruimte is voor het plaatsen van een losse unit, er ook ruimte is voor het plaatsen van een aanbouw. Ook op dit punt geldt dat de wens van betrokkene een aanbouw te realiseren niet doorslaggevend is: een aanbouw is niet herbruikbaar, een losse unit wel.

Het programma van eisen zoals dat geldt voor een aanbouw kan gebruikt worden voor een losse woonunit. Het is daarbij van belang in de beschikking vast te leggen dat – als de unit niet meer nodig is – dit aan de gemeente gemeld dient te worden. De gemeente kan er dan zorg voor dragen dat de unit verwijderd wordt en de woning in de oude staat wordt teruggebracht. Deze kosten maken onderdeel uit van de verstrekking van een losse woonunit.

Is een losse unit niet mogelijk, of is de aanpassing niet zodanig dat deze afweging gemaakt moet worden, dan kan de stap naar de al dan niet bouwkundige aanpassing worden gemaakt.

4.4.2. Overige (bouwkundige) voorzieningen.

De aanpassing moet allereerst het normale gebruik van de woning betreffen.

Het normale gebruik van de woning omvat de elementaire woonfuncties, dat zijn de activiteiten die de gemiddelde Nederlander in zijn woning in elk geval verricht. Het gaat daarbij om slapen, lichaamsreiniging, toiletgang, het bereiden en consumeren van voedsel, het zich horizontaal en

verticaal verplaatsen in de woning. Voor kinderen komt daar bij het veilig kunnen spelen in de woonruimte.

Het feit dat alleen problemen bij het normale gebruik van de woning worden gecompenseerd, houdt in dat geen rekening wordt gehouden met voorzieningen met een therapeutisch doel (bijvoorbeeld dialyseruimten, therapeutisch baden).

Evenmin wordt er rekening gehouden met problemen die een incidenteel karakter hebben, dan wel voorzieningen die puur als noodvoorziening hebben te gelden (bijvoorbeeld incidenteel gebruikte en niet-essentiële onderdelen van de woning respectievelijk vluchtvoorzieningen of branddeuren). Ook ten behoeve van het gebruik van hobbyruimtes en studeerkamers worden geen compenserende woonvoorzieningen getroffen, aangezien het daarbij niet gaat om ruimten met een elementaire woonfunctie.

Uitzondering op het beginsel dat woonvoorzieningen worden verstrekt ter compensatie van problemen bij het normale gebruik van de woning vormt de ultraaskamer. Deze voorziening heeft een specifiek doel, namelijk het tot rust doen komen van personen met een specifieke beperking.

Bij een indicatiestelling voor woonvoorzieningen wordt integraal beoordeeld in hoeverre hulp bij het huishouden en AWBZ-functies kunnen voorzien in respectievelijk compensatie en oplossing van de ondervonden woonproblematiek. Verder wordt – conform de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep onder de Wvg beoordeeld in hoeverre de problematiek kan worden opgelost door redelijkerwijs te vergen inspanningen van huisgenoten, inclusief het treffen van redelijkerwijs te vergen oppasmaatregelen van ouders. Verder wordt rekening gehouden met algemeen gebruikelijke oplossingen als een andere organisatie van taken en een herschikking van de inrichting dan wel wijziging van de opstelling van inrichtingselementen in de woning.

4.5. Beperkingen

Hoofdverblijf.

Artikel 19 van de verordening bepaalt in lid 1:

“Een woonvoorziening wordt slechts verleend indien de aanvrager zijn hoofdverblijf heeft of zal hebben in de woonruimte waaraan de voorziening wordt getroffen.”

Het hoofdverblijf is de woonruimte, bestemd en geschikt voor permanente bewoning, waar de betrokkene zijn vaste woon- en verblijfplaats heeft en in de gemeentelijke basisadministratie staat ingeschreven dan wel zal staan ingeschreven. Ook kan het gaan om het feitelijke adres, indien de betrokkene een briefadres heeft. De gemeente waar de woning staat heeft compensatieplicht, behalve in de situatie waarin de persoon uit de Wmo-doelgroep verhuist van de ene gemeente naar een andere gemeente. Een aanvraag voor een woonvoorziening in de vorm van een verhuiskostenvergoeding behoort dan tot de compensatieplicht van de vertrek gemeente.

In uitzonderingssituaties is er sprake van twee hoofdverblijven. Daarbij moet worden gedacht aan gehandicapte kinderen van gescheiden ouders, die in co-ouderschap door beide ouders worden opgevoed en daadwerkelijk de ene helft van de tijd bij de ene ouder wonen en de andere helft van de tijd bij de andere ouder. Alleen in die situatie kunnen in beide ouderlijke woningen woonvoorzieningen getroffen worden, en niet in situaties waarin sprake is van bezoekregelingen. Als de woningen van de ouders in een dergelijke situatie in twee verschillende gemeenten zijn gesitueerd, rust de compensatieplicht alleen op de gemeente waar de woning van de betreffende ouder is gelegen.

Artikel 19 biedt in de leden 2 tot en met 5 een uitzondering op deze hoofdregel:

2. *“In afwijking van het gestelde in het eerste lid kan een woonvoorziening getroffen worden voor het bezoekbaar maken van één woonruimte indien de aanvrager zijn hoofdverblijf heeft in een AWBZ-instelling.*
3. *De aanvraag voor het bezoekbaar maken wordt ingediend in de gemeente waar de aan te passen woning staat.*
4. *De woonvoorziening betreft slechts het bezoekbaar maken van de in het tweede lid bedoelde woonruimte met een door het college in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente vast te leggen maximumbedrag.*

5. *Onder bezoekbaar maken wordt uitsluitend verstaan dat de aanvrager de woonruimte, de woonkamer en een toilet kan bereiken.”*

Deze afwijking is optioneel, overgenomen uit de Wvg, waarin het zogenaamde bezoekbaar maken een bovenwettelijke voorziening was. Onder de Wmo is deze voorziening eveneens als bovenwettelijke voorziening in de modelverordening opgenomen, aangezien met invoering van de Wmo niet is beoogd het regime van de Wvg-woonvoorzieningen uit te breiden.

Omdat het gaat om een bovenwettelijke bepaling betreft het uitsluitend de in artikel 5 genoemde zaken, te weten het kunnen bereiken van de woonruimte, de woonkamer en een toilet. Bereiken moet daarbij letterlijk worden opgevat: het gaat niet om gebruiken maar om bereiken. Op zich mag dat merkwaardig lijken. Bedacht moet worden dat gebruiken vaak hoge kosten met zich meebrengt, hetgeen niet past bij een bovenwettelijke taak.

Overige beperkingen woonvoorzieningen.

Als het gaat om woonvoorzieningen zijn er nog een aantal beperkingen, zoals in de Verordening vastgelegd in artikel 20:

“De aanvraag voor een woonvoorziening als bedoeld in dit hoofdstuk wordt geweigerd indien:

- a. *de noodzaak tot het treffen van de woonvoorziening het gevolg is van een verhuizing waartoe op grond van belemmeringen bij het normale gebruik van de woning ten gevolge van ziekte of gebrek geen aanleiding bestond en er geen andere belangrijke reden aanwezig was;*
- b. *de aanvrager niet is verhuisd naar de voor zijn of haar beperkingen op dat moment beschikbare meest geschikte woning, tenzij daarvoor tevoren schriftelijk toestemming is verleend door het college;*
- c. *deze betrekking heeft op voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten anders dan automatische deuropeners, hellingbanen en extra trapleuningen;*
- d. *de woonvoorziening aangevraagd wordt op een moment dat op basis van leeftijd, gezinssituatie of woonsituatie te voorzien was dat deze voorziening noodzakelijk zou zijn en er geen sprake is van een onverwacht optredende noodzaak;*
- e. *De aanvrager voor het eerst zelfstandig gaat wonen, verhuisd is vanuit of naar een woonruimte die niet geschikt is het gehele jaar door bewoond te worden, verhuisd is naar een AWBZ-instelling of een andere instelling gericht op het verstrekken van zorg, of er in de verlaten woonruimte geen problemen met het normale gebruik van de woning zijn ondervonden.”*

De onder a genoemde beperking ziet vooral op situaties waarbij vanuit een aangepaste en geschikte woning verhuisd wordt naar een niet of minder aangepaste en geschikte woning. Deze verhuizingen van adequaat naar inadequaat kunnen alleen leiden tot aanpassingen als daar een belangrijke reden voor is. Daaronder kan verstaan worden het aannemen van een functie op een zodanige afstand dat verhuizen noodzakelijk is, de situatie na een echtscheiding waarbij de aangepaste woning niet meer bewoond kan blijven worden enz. In deze uitzonderingssituaties mag verwacht worden dat de aanvrager tevoren contact opneemt met de gemeente, zodat de gemeente mee kan bepalen wat de goedkoopst-adequate oplossing is.

Onder b wordt aangegeven dat (uiteraard) bij verhuizing gezocht wordt naar de meest geschikte woning, gezien de omstandigheden van betrokkene. Dat betekent dat als er een keuze is tussen een geschikte en een (minder) niet geschikte woning, gekozen dient te worden voor de geschikte woning. Gebeurt dat niet, dan zal dat aanleiding zijn tot afwijzing. Daarbij kan meegewogen worden of tevoren overleg heeft plaatsgevonden. Ook kan rekening gehouden worden met kennis die een gemeente heeft van op enig moment beschikbare geschikte woningen.

Aanpassingen aan gemeenschappelijke ruimten kunnen, zo blijkt uit de jurisprudentie, gelimiteerd worden. Dit uitgangspunt is onder punt c vastgelegd. Andere dan de limitatief opgesomde voorzieningen hoeven niet verstrekt te worden. Met het aanleggen van een hellingbaan en het verstrekken van automatische deuropeners is het ook voor personen met een beperking goed mogelijk om hun woning te bereiken. Het aanbrengen van een extra trapleuning, waarvan de kosten gering zijn, kan in bepaalde gevallen een duurdere woonvoorziening, zoals een verhuiskostenvergoeding, voorkomen.

Onder d. worden uitzonderingen gemaakt voor algemeen gebruikelijke verhuizingen en verhuizingen die te voorzien zijn. Op dit punt wordt sterk aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van de aanvragers. Wie weet dat traplopen, wat nu al lastig is, binnen 5 jaar onmogelijk gaat worden, moet op tijd maatregelen nemen en gaan zoeken naar een alternatieve woning. Wachten tot het niet langer kan gaan aan deze eigen verantwoordelijkheid voorbij en kan daarom aanleiding zijn tot afwijzing.

Het laatste punt, onder e, tenslotte, is bij de verhuiskostenvergoeding al besproken.

4.6. Overige woonvoorzieningen

4.6.1. Uitbreiding van ruimten

Als het gaat om uitbreiding van ruimten worden de volgende maxima aangehouden, tenzij medische noodzaak een ander maximum vergt. Uiteraard dient dat door een onafhankelijk adviserend arts (in principe de adviseur van de gemeente) aangegeven te worden:

<i>Soort vertrek</i>	<i>Bij aanbouw</i>	<i>Bij uitbreiding</i>
woonkamer	30	6
keuken	10	4
1	10	4
persoonsslaapkamer		
2	18	4
persoonsslaapkamer		
toilettruimte	2	1
badkamer		
- wastafelruimte	2	1
- doucheruimte	3	2
entree/hal/gang	5	2
berging	6	4

4.6.2. Bouwkundige en niet-bouwkundige voorzieningen.

Of de cliënt in aanmerking komt voor een losse (roerende) of een vaste (onroerende) woonvoorziening, hangt af van de bouwkundige situatie van de woning en van de ondervonden beperkingen en belemmeringen. Het gaat bij losse woonvoorzieningen bijvoorbeeld om tilliften, badliften, douche/toiletstoelen, douchestretchers, badtransfer-planken. Waar mogelijk zal uit oogpunt van herbruikbaarheid gekozen worden voor verstrekking van losse woonvoorzieningen. Zoals al vermeld gaat het hier niet om inrichtingselementen. De losse woonvoorziening moet voorzien in een oplossing voor een elementaire woonfunctie, die eventueel ook kan worden geboden middels een bouwkundige voorziening. Meestal zal de losse voorziening een goedkoop en adequaat alternatief zijn voor een vaste voorziening. Een voorbeeld: in plaats van een vaste plafondlift als transferhulpmiddel kan ook een losse tillift worden verstrekt of een transferplank. Ook zal bij voorkeur met losse voorzieningen worden gewerkt in situaties waarin mensen wachten op opname in een zorginstelling of in andere situaties waarin de voorziening langdurig noodzakelijk is, maar waarin de verstrekking van vaste woonvoorzieningen als risico met zich meebrengt dat deze voorziening op zichzelf niet efficiënt is. Voorbeelden zijn terminale situaties, maar ook situaties waarbij mensen in een slooppand wonen.

4.6.3. Woningssanering in verband met CARA

Financiële tegemoetkoming voor woningssanering

Men kan in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming voor woningssanering die als gevolg van allergie, astma of chronische bronchitis (CARA) noodzakelijk zijn. Sanering is slechts mogelijk als een duidelijke diagnose is gesteld door de huisarts of de longarts. De noodzaak voor het verstrekken van een vergoeding, wordt mede in relatie tot het levenspatroon, de leefregels, de gehele woninginrichting, de ventilatiemogelijkheden en het ventilatiegedrag bepaald. Het college kan hierover advies vragen eventueel met inschakeling van een gespecialiseerde CARA-verpleegkundige. Verwacht wordt dat de betrokkene zich in het vervolg bij de aanschaf van nieuwe materialen aan het programma van eisen voor de woninginrichting zal houden. Ook mag verwacht worden dat de betrokkene zelf maatregelen treft ter voorkoming van CARA-klachten.

In de regel kan een vergoeding worden verstrekt indien:

- de aanvrager bij de aanschaf niet van tevoren had kunnen weten dat CARA zou ontstaan/verergeren;
- vervanging van het artikel medisch gezien op zeer korte termijn noodzakelijk is.

Geen vergoeding wordt verstrekt indien:

- het treffen van een voorziening niet tot verbetering van de situatie van de cliënt leidt;
- de cliënt bij aanschaf van het artikel redelijkerwijs had kunnen weten dat hij overgevoelig op bepaalde stoffen reageert;
- indien het artikel acht jaar of ouder is;
- bij verhuizing, omdat bij verhuizing de woning opnieuw moet worden ingericht en dan rekening kan worden gehouden met de ondervonden klachten.

De woningsanering betreft in de regel het vervangen van tapijt in het slaapvertrek. De woonkamer kan ook worden gesaneerd indien de aanvrager jonger is dan vier jaar.

Afschrijvingstermijn

Een vergoeding wordt alleen verstrekt in die gevallen dat de betreffende te vervangen stoffering nog niet is afgeschreven. Indien een artikel is afgeschreven (in de regel na 8 jaar) wordt geen financiële tegemoetkoming verleend.

Bij de vaststelling van de hoogte van de vergoeding wordt rekening gehouden met de reeds verlopen afschrijvingsperiode. De vergoeding bedraagt een percentage van de kosten, afhankelijk van de afschrijvingsperiode:

- 100% indien het artikel nieuwer is dan twee jaar;
- 75% indien het artikel tussen de twee en vier jaar oud is;
- 50% indien het artikel tussen de vier en zes jaar oud is;
- 25% indien het artikel tussen de zes en acht jaar oud is.

Normbedragen

Als normbedragen worden gehanteerd:

- voor zeil of linoleum € 53,- per meter (uitgaande van een gemiddelde lengte van de rol van 4 meter), inclusief egalisatiekosten;

4.6.4. De uitruimte.

De uitruimte was voorheen, onder de Wvg, omschreven in de wet zelf, maar is onder de Wmo omschreven in de verordening. Artikel 15, aanhef en onder d luidt dan ook:

“De in artikel 13 onder b., c. en d. genoemde voorzieningen kunnen bestaan uit: (.....)

d. een uitruimte.”

Het gaat om een ruimte die alleen ten behoeve van de persoon met een aantoonbare gedragsstoornis noodzakelijk is, om hem/haar tot rust te doen komen. Dit vloeit ook voort uit de algemene beperking dat individuele Wmo-voorzieningen in hoofdzaak op het individu gericht zijn.

De uitruimte is dus uitdrukkelijk niet bedoeld om overlast voor huisgenoten te beperken, hoewel dat wel een mogelijk neveneffect kan zijn van verstrekking.

Met het oog op de beperking, de gedragsstoornis met ernstig ontremd gedrag tot gevolg, zal de ruimte in de regel beperkt van omvang zijn. Aanwezige voorzieningen zijn gericht op het doel van de uitruimte, het tot rust laten komen. Doorgaans zal de ruimte daarom prikkelarm en veilig moeten zijn, en tevens zijn uitgerust met voorzieningen die toezicht mogelijk maken. Voor zover dat geen technische apparatuur is kan dat onder de voorziening vallen.

Op basis van deskundigenadvies (met name een advies van een onafhankelijk psycholoog of orthopedagoog kan van belang zijn) zal op individuele basis worden vastgesteld aan welke eisen de uitruimte moet voldoen. Waar mogelijk zullen bestaande ruimten worden aangepast, bijvoorbeeld de slaapkamer van de persoon voor wie de uitruimte nodig is.

4.6.5. Onderhoud, keuring en reparatie

De gemeente draagt zorg voor onderhoud en reparatie van verstrekte voorzieningen, met in achtname van de eigen verantwoordelijkheid van de gehandicapte. Burgemeester en wethouders verlenen een financiële tegemoetkoming in de kosten van onderhoud, keuring en reparatie aan

woonvoorzieningen die in het kader van de Wmo, Wvg dan wel de RGSHG zijn aangebracht. Deze financiële tegemoetkoming wordt verleend indien de gehandicapte ten tijde van het onderhoud, keuring of reparatie de woonruimte als hoofdverblijf bewoont. De hoogte van de vergoedingen voor onderhoud en keuring zijn overeenkomstig de richtlijnen van de VNG.

4.6.6. Tijdelijke huisvesting

Een financiële tegemoetkoming in de kosten van tijdelijke huisvesting kan verstrekt worden, indien de gehandicapte voor de periode dat de aan te passen woning ten gevolge van het realiseren van de woningaanpassing niet kan worden bewoond en de betrokkene tijdelijk dubbele woonlasten heeft. De tegemoetkoming wordt slechts verleend als de gehandicapte de dubbele woonlasten redelijkerwijs niet had kunnen voorkomen.

De tegemoetkoming wordt verleend in het geval dat kosten gemaakt worden voor het:

- tijdelijk betrekken van een zelfstandige woonruimte;
- tijdelijk betrekken van een niet-zelfstandige woonruimte;
- langer moeten aanhouden van de te verlaten woonruimte.

Wanneer de nieuwe woning in een andere gemeente staat en de gehandicapte als gevolg van de woningaanpassing tijdelijk voor dubbele lasten komt te staan, verstrekt de gemeente waar de gehandicapte uit vertrekt een vergoeding in de kosten van de extra huurlasten van de nieuwe woning, op voorwaarde dat de gehandicapte nog ingeschreven staat in het GBA. De maximale termijn dat een tegemoetkoming in de kosten van tijdelijke huisvesting kan worden verstrekt, bedraagt 6 maanden.

De hoogte van de financiële tegemoetkoming is afhankelijk van de kale huur van de woonruimte met een maximum van het bedrag van de maximale huur waarvoor individuele huursubsidie mogelijk is.

4.6.7. Huurderving

In geval van huurbeëindiging van een aangepaste woonruimte kan een tegemoetkoming in de kosten van huurderving worden verstrekt aan de eigenaar van een aangepaste woning in afwachting van een kandidaat. De maximale termijn bedraagt 6 maanden, waarbij de eerste maand niet voor huurderving in aanmerking komt. De periode van 6 maanden kan met ten hoogste 3 maanden worden verlengd indien vaststaat dat binnen deze periode een gehandicapte voor de woning in aanmerking komt.

4.7. Procedure bij bouwkundige aanpassing.

Procedure aanvraag woningaanpassing

1. Vaststellen programma van eisen

Nadat de aanvraag is ingediend wordt een indicatie gesteld, waarbij de consulent Wmo of een externe adviseur een programma van eisen voor de goedkoopst adequate woningaanpassing opstelt. De hoogte van het Pgb of de financiële tegemoetkoming wordt vastgesteld op grond van de standaardprijslijst verkorte procedure woningaanpassingen. Wanneer de standaardprijslijst niet van toepassing is wordt de woningeigenaar bij brief verzocht om op basis van het programma van eisen twee offertes in te dienen, alsmede zijn instemming te geven met de woningaanpassing.

2. De consulent of de bouwkundig medewerker Wmo beoordeelt welke offerte de goedkoopst adequate oplossing biedt en welke bouwofferte in aanmerking komt voor het verlenen van een financiële tegemoetkoming of als basis geldt voor het vaststellen van het Pgb.

3. Het college geeft toestemming

Het college geeft vervolgens toestemming voor de woningaanpassing, op voorwaarde dat niet reeds zonder toestemming een begin is gemaakt met de werkzaamheden waarop de financiële tegemoetkoming of het persoonsgebonden budget betrekking heeft. Bij de dure woningaanpassingen en bij verstrekking van een Pgb ontvangt de aanvrager een beschikking met een voorlopige toekenning. Na gereedmelding en indien van toepassing controle van de woningaanpassing, wordt de voorlopige toekenning omgezet in een definitieve toekenning. De financiële tegemoetkoming of het Pgb wordt achteraf uitbetaald.

4. De eigenaar voert uit

De woningeigenaar is verantwoordelijk voor de uitvoering van de woningaanpassing conform het programma van eisen.

5. Het college controleert

Het college verleent, indien van toepassing, slechts een persoonsgebonden budget of een financiële tegemoetkoming voor een woningaanpassing indien de door hen aangewezen personen toegang is verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt verricht. Controle vindt in beide gevallen achteraf plaats.

De genoemde personen moeten ook inzicht krijgen in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing en de gelegenheid krijgen de woningaanpassing te controleren.

6. Uitbetaling aan de woningeigenaar en gereedmelding

De financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald aan de woningeigenaar.

Terstond na de voltooiing van de werkzaamheden, uiterlijk 15 maanden na het verlenen van toestemming voor het aanpassen van de woning, verklaart diegene aan wie de financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald (de woningeigenaar) aan het college dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid (de gereedmelding).

4.8. Voorwaarden voor verstrekking Pgb en uitbetaling financiële tegemoetkoming.

Om te bewerkstelligen dat de woningaanpassing wordt uitgevoerd conform het programma van eisen en er aldus een adequate aanpassing wordt verstrekt is een aantal voorwaarden gesteld om de toegekende tegemoetkoming ook daadwerkelijk uit te betalen. De voorwaarden moeten ook middels de beschikking aan de aanvrager en eventueel aan de woningeigenaar, als die niet de aanvrager is, worden bekendgemaakt. Het zijn immers de voorwaarden waaraan het besluit is gebonden.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

- a. Er mag niet reeds voorafgaand aan de beschikking een begin worden gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden waarop de financiële tegemoetkoming betrekking heeft, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het college;
- b. Aan door het college aangewezen personen wordt door de eigenaar of huurder toegang verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt aangebracht;
- c. Aan de onder b. genoemde personen wordt inzicht geboden in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing;
- d. Aan de onder b. genoemde personen wordt gelegenheid geboden tot het controleren van de woningaanpassing;
- e. Terstond na de voltooiing van de werkzaamheden doch uiterlijk binnen 15 maanden na het toekennen van de financiële tegemoetkoming verklaart de gerechtigde van de financiële tegemoetkoming aan het college dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid conform het programma van eisen (PvE);
- f. De gereedmelding is tevens een verzoek om vaststelling en uitbetaling van de financiële tegemoetkoming;
- g. De gereedmelding, gaat vergezeld van een verklaring dat bij het treffen van de voorzieningen is voldaan aan de voorwaarden waaronder de financiële tegemoetkoming is verleend. Alle rekeningen en betalingsbewijzen worden bijgevoegd.

4.9. Opstalverzekering.

Bij het vergroten van de woning wordt er van uitgegaan dat de eigenaar van de woning zijn opstalverzekering aan de hogere herbouwwaarde van de woning aanpast

Hoofdstuk 5. Hulp bij het Huishouden

5.1. Inleiding

De hulp bij het huishouden is afkomstig uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, waar de functie Huishoudelijke Verzorging één van de zeven functies was die onder de AWBZ vielen. Op 1 januari 2007 is deze functie uit de AWBZ geschrapt (artikel 41, lid 2 Wmo) en heeft de Wmo op basis van artikel 4 lid 1 onder a. deze functie overgenomen. Hierbij wordt gesproken over het “een huishouden te voeren” waaronder in de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning zowel hulp bij het huishouden wordt verstaan als de woonvoorzieningen uit de Wvg.

Bij dit Verstrekkingenbeleid voorzieningen maatschappelijke ondersteuning is één bijlage opgenomen die bij dit hoofdstuk hoort: Handreiking normering hulp bij het huishouden

5.2. Mogelijke voorzieningen.

Artikel 8 van de verordening geeft een drietal mogelijk te verstrekken voorzieningen aan:

- a. een algemene voorziening, waaronder algemene hulp bij het huishouden;
- b. hulp bij het huishouden in natura;
- c. een persoonsgebonden budget te besteden aan hulp bij het huishouden.

5.2.1. Algemene hulp bij het huishouden.

Uit artikel 9 van de verordening blijkt dat indien als gevolg van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek of problemen bij het uitvoeren van de mantelzorg het zelf uitvoeren van één of meer huishoudelijke taken onmogelijk is en de algemene hulp bij het huishouden dit snel en adequaat op kan lossen, men voor deze eerste vorm, algemene hulp bij het huishouden in aanmerking kan komen.

Bij algemene hulp bij het huishouden ligt zodoende het primaat.

De toelichting op artikel 8 van de verordening vermeldt dat het hierbij gaat, om “een snelle en eenvoudige dienstverleningsoplossing zonder veel administratieve rompslomp voor gemeente en aanvrager. Gedacht moet worden aan vormen van direct beschikbare hulp bij het huishouden vanuit bijvoorbeeld een wijksteunpunt met name voor eenvoudige werkzaamheden, al dan niet op basis van een kortdurende hulpbehoefte.”

De regels voor algemene voorzieningen zijn de volgende:

- Het gaat om een voorziening die in tijd een korte duur heeft;
- Het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg;
- Of het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Wat betreft het eerste aspect zal beoordeeld moeten worden of het gaat om een kortdurende voorziening. De grens daarvan ligt bij 13 weken (3 maanden).

Vervolgens moet vastgesteld worden of het gaat om lichte, niet complexe zorg, zoals bijvoorbeeld tijdelijke hulp bij het huishouden na een ziekenhuisopname.

Tot slot kan nagegaan worden of het gaat om een incidentele zorgbehoefte, eveneens zoals een periode na een ziekenhuisopname. Hierbij is helder dat de hulp noodzakelijk is: dit wordt aangegeven door de behandelend arts van het ziekenhuis. De duur is beperkt, ook de omvang is beperkt. Een uitgebreide aanvraagprocedure zou in die situatie leiden tot een te lange periode dat men op hulp moet wachten. Met de vorm algemene hulp bij het huishouden kan dit snel en adequaat opgelost worden. Men meldt zich met de verwijsbrief bij het loket. Daar wordt gecontroleerd of de verwijzing er is, of die duidelijk aangeeft wat overgenomen moet worden en wordt nagegaan of er geen huisgenoot is die een en ander over kan nemen. Heeft die controle plaatsgevonden en komt men voor deze hulp in aanmerking, dan wordt deze toegekend en direct in gang gezet.

Hierbij is geen sprake van een keuze voor een persoonsgebonden budget. Dit is overigens geen beperking ten opzichte van de situatie onder de AWBZ: ook onder de AWBZ werd bij een vraag die naar verwachting niet langer zou duren dan drie maanden, geen mogelijkheid voor een persoonsgebonden budget geboden.

Om te realiseren dat er weinig administratieve rompslomp is worden er geen eigen bijdragen gevraagd. Er vindt derhalve een eenvoudige toets plaats naar de noodzaak van de hulp, er wordt direct toegekend en gerealiseerd, hetgeen in een brief wordt bevestigd.

Mocht men telefonisch of aan het loket aangeven niet met deze vorm van hulp in te kunnen stemmen, dan wordt een normale procedure opgestart met een aanvraagformulier en het gebruikelijke onderzoek. Deze vorm van algemene hulp bij het huishouden wordt dus alleen gerealiseerd indien met het daar mee eens is. De brief is dan alleen maar een bevestiging en geen beschikking

waartegen bezwaar en beroep openstaat. Wil men een beschikking, bijvoorbeeld omdat men een persoonsgebonden budget wil, dan wordt die afgegeven. Er moet dus altijd overeenstemming bestaan over deze vorm van hulp.

Te meer daar er geen eigen bijdrage wordt gevraagd, zal deze vorm van hulp altijd uitsluitend voor een kortdurende periode worden toegekend. Daarbij moet gedacht worden aan situaties die maximaal drie tot zes maanden voortduren.

Voor het laten gelden van het primaat is het allereerst noodzakelijk dat deze vorm van hulp binnen de gemeente bestaat. Binnen de gemeente Kampen is deze vorm van hulp op dit moment niet aanwezig maar in ontwikkeling

5.2.2. Hulp bij het huishouden in natura of door middel van een persoonsgebonden budget.

Artikel 9 van de verordening bepaalt dat indien de algemene hulp bij het huishouden niet aanwezig is, of indien deze algemene hulp bij het huishouden een onvoldoende oplossing biedt, men in aanmerking kan komen voor hulp bij het huishouden in natura of een persoonsgebonden budget, te besteden aan hulp bij het huishouden. Ook in deze situatie moet er sprake zijn van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek of van problemen bij het uitvoeren van de mantelzorg.

Er dient allereerst te worden nagegaan of er sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Die ziekte of dat gebrek kunnen liggen op de terreinen als vermeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 5 en 6 van de Wmo: mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. De vaststelling hiervan zal op objectieve wijze plaats moeten vinden en in het grote deel van de gevallen op basis van een medische beoordeling. In dat kader kan het noodzakelijk zijn medisch advies te vragen aan een medisch adviseur die daartoe de nodige deskundigheid bezit. Daarbij dient bijzondere aandacht te bestaan voor de zogenaamde medisch moeilijk te objectiveren aandoeningen (momo's), waarbij gewaakt moet worden voor het verlenen van anti-revaliderende hulp.

Daarnaast kan ook hulp bij het huishouden verstrekt worden in situaties dat de mantelzorg problemen heeft bij de uitvoering daarvan. In situaties dat die problemen (deels) opgelost kunnen worden door het toekennen van hulp bij het huishouden is dat een reden voor toekenning.

Daarbij dient er van uitgegaan te worden dat de hulp bij het huishouden plaats vindt bij de hulpvrager, die de mantelzorg ontvangt, en niet bij de mantelzorger thuis, indien die een ander woonadres heeft als de hulpvrager.

Is er sprake van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek dan komt men in principe in aanmerking voor hulp bij het huishouden.

5.3. Gebruikelijke zorg en omvang hulp bij het huishouden

Artikel 10 van de verordening bepaalt dat, *“als tot de leefeenheid waar deze persoon deel van uitmaakt een of meer huisgenoten behoren die wel in staat zijn het huishoudelijk werk te verrichten” men niet in aanmerking komt voor hulp bij het huishouden. Deze beperking heet “gebruikelijke zorg”* en is door de gemeente Kampen overgenomen uit de beleidsregels zoals het CIZ die hanteerde ten aanzien van de functie HV in de AWBZ tot de invoering van de Wmo.

Gebruikelijke zorg wil zeggen dat als de hulpvrager huisgenoten heeft die het huishoudelijk werk over kunnen nemen, zij verondersteld worden dit door een herverdeling van taken te doen, zodat er geen ruimte meer bestaat hulp bij het huishouden te indiceren.

Dit principe is gebaseerd op de achterliggende gedachte dat een leefeenheid in gezamenlijkheid verantwoordelijk is voor het huishoudelijke werk. Dat betekent dat indien degene die gewend is het huishoudelijk werk te doen hiertoe niet meer in staat is, andere leden van de leefeenheid verondersteld worden dit over te nemen.

Dit principe heeft een verplichtend karakter en betreft alle huisgenoten ouder dan 18 jaar. Vanaf 18 jaar wordt men verondersteld in verband met studie op kamers te kunnen wonen en een eenpersoonshuishouden te kunnen draaien. Vanaf 23 jaar wordt men verondersteld een volledig huishouden te kunnen draaien. Onder 18 jaar wordt men verondersteld te helpen bij het huishouden, zoals het bijhouden van de eigen kamer, het helpen dekken van de tafel, het helpen bij de afwas enz. Ook met deze activiteiten kan rekening gehouden worden bij de indicatie.

Daarbij wordt er geen rekening mee gehouden of men het al dan niet wil of al dan niet gewend is te doen. In situaties dat personen uit de leefeenheid die nog nooit huishoudelijk werk hebben gedaan, dit

niet kunnen, kan via een tijdelijke indicatie hulp geboden worden bij het aanleren hiervan. De taak wordt dan niet overgenomen maar via instructies gestuurd.

Ook studie of werkzaamheden vormen in principe geen reden om van de gebruikelijke zorg af te zien. Immers, iedereen die werkt zal naast zijn werk het huishouden moeten doen of hier eigen oplossingen voor zoeken (zoals het inhuren van particuliere hulp). Dat geldt ook voor tweeverdieners. Ook ouderen die in staat zijn tot het verrichten van huishoudelijk werk vallen onder de gebruikelijke zorg. Een (zeer) hoge leeftijd kan in omstandigheden aanleiding te zijn niet te vragen het huishoudelijk werk aan te leren.

Bij werkenden wordt geen rekening gehouden met zeer drukke werkzaamheden en (zeer) lange werkweken. Over het algemeen kan alleen rekening worden gehouden met personen die vanwege hun werkzaamheden langdurig van huis zijn. Daardoor zijn zij immers de facto niet in staat het huishoudelijk werk over te nemen. Maar in alle situaties dat daarbij sprake is van een eigen keuze, zal daar geen rekening mee worden gehouden. De afwezigheid moet een verplichtend karakter hebben. Het gaat te ver chauffeurs die op het buitenland reizen, medewerkers in de off-shore of marinemensen die maanden achtereenvolgend van huis zijn, te dwingen een andere functie te zoeken.

Onder personen die lid zijn van de leefeenheid worden niet verstaan personen die een (pension)kamer huren. Het moet dan gaan om personen die in generlei familiebetrekking staan tot elkaar en er moet daadwerkelijk een huurovereenkomst bestaan. In die situaties worden overigens de werkzaamheden ten aanzien van de huurder door de verhuurder als zijnde beroepsmatig niet geïndiceerd!

Er zijn situaties die op een grensgebied liggen. Bij kloostergemeenschappen bijvoorbeeld is wel sprake van een leefeenheid, maar is over het algemeen een taakverdeling, die zich niet leent voor overname. In die situatie kan wel geïndiceerd worden voor bijvoorbeeld het schoonmaken van de eigen kamer indien met dit niet zelf meer kan.

Gemeenschappelijke ruimten die kenmerkend voor kloosters zijn kunnen niet worden geïndiceerd omdat zij het niveau sociale woningbouw te boven gaan (bibliotheken, gebedsruimten, gemeenschapsruimten, refectories) en behoren tot de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenschap.

Voor AWBZ-instellingen geldt dat huishoudelijke verzorging in de functie verblijf is opgenomen en dus niet geïndiceerd kan worden.

Voor particuliere tehuizen die verzorging bieden geldt dat daar hulp bij het huishouden voor het eigen appartement of de eigen kamer geïndiceerd kan worden in zoverre de zorg niet door betrokkene wordt betaald. Dan gaat het immers om reeds aanwezige professionele zorg en is er geen tekort of probleem. Dit geldt ook voor door het tehuis verzorgde wasverzorging of maaltijdverzorging.

Is er geen sprake van gebruikelijke zorg, dan dient de omvang van de hulp bij het huishouden te worden vastgesteld.

Hiervoor moet bepaald worden welke activiteiten de hulpvrager zelf niet kan uitvoeren en welke normtijden hiervoor gelden. Er is, in navolging van de AWBZ, gekozen voor normtijden om een uitgangspunt te hebben voor de omvang van de verschillende taken die in het huishoudelijk werk verricht moeten worden.

De in bijlage II aangegeven normtijden worden gehanteerd. Deze normtijden zijn afkomstig uit het protocol huishoudelijke verzorging van het ClZ en samengesteld in overleg met de landelijke koepel van thuiszorginstellingen. Normering door de gemeente is nodig om een uitgangspunt te hebben en eindeloze discussies te voorkomen over de benodigde tijd voor bepaalde activiteiten (zie bijlage).

5.4. Voorliggende voorzieningen.

Bij al deze onderdelen geldt dat voorliggende voorzieningen voorgaan.

Op basis van de hardheidsclausule kan in bijzondere situaties altijd – maar bij uitzondering – van deze regels worden afgeweken.

Aan de hand van de normtijden zoals genoemd in de bijlage kan voor de individuele situatie worden bepaald hoeveel tijd noodzakelijk is.

De toekenning is in principe, omdat er nog gekeken dient te worden naar voorliggende voorzieningen. Voorliggende voorzieningen, die altijd algemeen gebruikelijk zijn, kunnen gevonden worden in:

kinderopvang (crèche, kinderdagverblijf, overblijfmogelijkheden op school, voor- of naschoolse opvang); oppascentrales; maaltijddiensten; hondenuitlaat-service; boodschappendiensten enz. De voorliggende voorziening moet binnen de gemeente Kampen wel beschikbaar zijn. Is dat niet zo, dan is er geen sprake van een voorliggende voorziening. Hiertoe is het nodig rekening te houden met de sociale kaart zoals die in de gemeente Kampen bestaat.

Niet relevant is of men gebruik wil maken van een voorliggende voorziening. Ook is in principe niet relevant welke kosten aan de voorliggende voorziening zijn verbonden, tenzij sprake zou kunnen zijn van een zogenaamd extreem laag inkomen als geldt bij het begrip algemeen gebruikelijk: een inkomen dat door kosten op grond van de ziekte of het probleem onder de bijstandsnorm uitkomt of dreigt uit te komen door deze kosten.

Indien het gaat om zorg in natura, dan wordt de toe te kennen hulp bij het huishouden bij beschikking toegekend en tevens doorgegeven aan de leverancier die deze gaat verzorgen. Hierbij is relevant dat de leverancier de inhoudelijke opbouw van de indicatie kent. Daardoor kan voorkomen worden dat activiteiten worden uitgevoerd waarvoor geen hulp is toegekend.

Gaat het om een persoonsgebonden budget, dan wordt, indien aan het gestelde in artikel 6 is of kan worden voldaan en er geen overwegende bezwaren bestaan, het persoonsgebonden budget bij beschikking toegekend en wordt ingevolge lid 4 van artikel 6 tot uitbetaling overgegaan.

5.5. Eigen bijdrage en CAK

- Zorg in natura

Omdat in de gemeente Kampen is besloten tot het vragen van een eigen bijdrage moeten de benodigde gegevens worden doorgegeven aan het CAK, die deze eigen bijdragen int.

Voor cliënten met Zorg in Natura zal de leverancier de benodigde informatie doorgeven aan het CAK. De gemeente hoeft hiertoe geen informatie aan te leveren bij het CAK.

- Pgb

In deze situatie dienen de benodigde gegevens voor het innen van de eigen bijdrage wel aan het CAK te worden doorgegeven.

Hoofdstuk 6. Lokaal verplaatsen per vervoermiddel

Artikel 22 van de Verordening luidt:

“De door het college, ter compensatie van beperkingen bij het zich lokaal verplaatsen te verstrekken voorziening kan bestaan uit:

- a. een algemene voorziening waaronder een collectieve vervoersvoorziening;*
- b. een vervoersvoorziening in natura;*
- c. een persoonsgebonden budget te besteden aan een vervoersvoorziening.”*

6.1. Vormen van vervoersvoorzieningen.

Dat betekent dat er naast voorzieningen in natura en persoonsgebonden budgetten ten behoeve van vervoersvoorzieningen ook algemene vervoersvoorzieningen toegekend kunnen worden. Uit artikel 23 blijkt verder dat er een primaat ligt bij die algemene voorzieningen, met daarna een primaat voor het collectief vervoer.

Dat betekent dat bij het bestaan van vervoersproblemen altijd eerst gekeken wordt of algemene voorzieningen daar een snelle en eenvoudige oplossing voor kunnen bieden; indien dat niet het geval is wordt eerst gekeken of collectief vervoer het probleem kan oplossen, is dat ook niet het geval dan komen andere voorzieningen in aanmerking.

6.1.1. De algemene voorzieningen.

Algemene voorzieningen zijn voorzieningen die een probleem snel en effectief op kunnen lossen.

De regels voor algemene voorzieningen zijn de volgende:

- Het gaat om een voorziening die in tijd een korte duur heeft;
- Het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg;
- Of het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Algemene voorzieningen op het terrein van de vervoersvoorzieningen moeten echter in de gemeente Kampen nog ontwikkeld worden. Te denken valt aan een scootermobielpool voor personen die slechts in beperkte mate van een scootermobiel gebruik kunnen/willen maken. Voor hen kan een dergelijke pool een adequate oplossing zijn, terwijl daar tegenover staat dat bespaard wordt ten aanzien van permanent verstrekte scootmobiele. Het gaat dus om (zeer) incidenteel gebruik. Bij de toelatingstoets hoort in ieder geval het antwoord op de vraag of betrokkene veilig van de voorziening gebruik kan maken. Indien nodig is bij aflevering (en ophalen) van de voorziening een beperkte (aanvullende) instructie mogelijk.

Bij algemene voorzieningen geldt dat wie daar niet mee geholpen denkt te zijn uiteraard altijd een aanvraag kan indienen. Dan geldt echter de reguliere aanvraagprocedure. In de gemeente Kampen geldt dat de reguliere aanvraagprocedure nog gevolgd moet worden omdat de algemene voorzieningen nog ontwikkeld moeten worden.

6.1.2. Primaat collectief vervoer.

Als een algemene voorziening geen voldoende oplossing biedt, of als naast een algemene voorziening nog andere vervoersvoorzieningen nodig zijn, geldt het primaat van het collectief vervoer. Ingevolge dit primaat komt een persoon die ten gevolge van ziekte of gebrek het openbaar vervoer niet kan bereiken of geen gebruik kan maken van het openbaar vervoer allereerst – indien dit medisch mogelijk is – in aanmerking voor collectief vervoer.

De uitdrukking ‘het openbaar vervoer niet kunnen bereiken of geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer’ wordt door de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep geoperationaliseerd middels het loopafstandcriterium “maximale loopafstand 800 meter”. Kan men geen 800 meter zelfstandig, al dan niet met zorgverzekering en in een redelijk tempo, afleggen dan wordt men verondersteld het openbaar vervoer niet te kunnen bereiken. Kan men dat wel, maar is het onmogelijk in het openbaar vervoer te komen, dan ook komt men voor vervoersvoorzieningen in aanmerking. Er ligt overigens geen letterlijke relatie met het openbaar vervoer. Het opheffen van een buslijn, waardoor een halte op grote(re) afstand komt te liggen, is geen aanleiding een vervoersvoorziening te verstrekken.

Indien nog gefietst kan worden over grotere afstanden kan hier ook rekening mee worden gehouden.

begeleiding

Wie zonder begeleiding niet in het openbaar vervoer kan reizen, kan bij de Nederlandse spoorwegen een begeleiderskaart aanvragen.

In principe valt het oplossen van begeleidingsproblematiek niet onder de zorgplicht van de gemeente. In eerste instantie is het aan de cliënt zelf (of de verantwoordelijke verzorgers van de gehandicapte) om zorg te dragen voor de noodzakelijke begeleiding. Indien de gehandicapte een gezamenlijk huishouden voert (met partner, volwassen kinderen of ouders) mag in alle redelijkheid van de gezinsleden verwacht worden dat zij de begeleidende taken voor de gehandicapte op zich nemen.

Dit houdt in dat er in principe geen vervoersvoorziening wordt verstrekt indien het gebruik van regulier OV alleen wordt belemmerd door begeleidingproblematiek en er geen sprake is van ergonomische belemmeringen. Als uitzondering hierop kan een vervoersvoorziening in de vorm van CVV worden verstrekt indien blijkt dat de gehandicapte zonder begeleiding wel gebruik kan maken van het CVV (het is immers vervoer van deur tot deur). In dat geval wordt aangenomen dat het CVV een dusdanige meerwaarde heeft ten aanzien van vervoer onder begeleiding per regulier openbaar vervoer dat verstrekking van de voorziening toch gerechtvaardigd is.

Komt men op grond van de gestelde criteria voor een vervoersvoorziening in aanmerking, dan zijn er twee terreinen waarop vervoer mogelijk is. Het eerste terrein is het vervoer op de korte afstand, in de woonomgeving, het "loop" en "fietsvervoer". Het tweede terrein is op wat langere afstand, de afstand waarvoor niet-gehandicapten het openbaar vervoer zouden kunnen nemen. Als op beide terreinen problemen bestaan moet op beide terreinen bekeken worden welke oplossingen noodzakelijk zijn. Alleen bij personen met een zeer beperkte loopafstand (dat is een loopafstand tot maximaal 100 meter) moet ingevolge de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep op beide terreinen een oplossing worden geboden. Dit wil niet zeggen dat dit niet hoeft bij mensen met een grotere loopafstand, maar tot 100 meter is het dwingend voorgeschreven!

Wie problemen heeft op de afstanden gelijklopend met het openbaar vervoer komt op basis van artikel 24 Verordening in aanmerking voor collectief vervoer indien dit medisch gezien adequaat is. Dat zal het in zeer veel gevallen zijn: uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep blijkt dat alleen bij onbeheersbare incontinentie (hetgeen zelden voorkomt) of bij ernstige gedragsproblemen of in andere uitzonderlijke situaties collectief vervoer niet adequaat geacht moet worden. In bijna alle andere situaties is collectief vervoer de eerste voorziening die in aanmerking komt voor verstrekking.

De Tweede Kamer heeft op 29 maart 2006 tijdens een Algemeen Overleg over het bovenregionaal vervoer Valys uitgesproken dat bij aanwezigheid van collectief vervoer geen persoonsgebonden budget hoeft te worden verstrekt aangezien het niet de bedoeling is het collectief vervoer in gevaar te brengen.

6.1.3. Voorziening in natura of Pgb

Als collectief vervoer niet adequaat is of niet aanwezig is, zal een andere voorziening gekozen moeten worden. Het kan dan gaan om een voorziening in natura (een bruikleenauto, een autoaanpassing, een gesloten buitenwagen) of een persoonsgebonden budget, als alternatief voor een voorziening in natura of een geldbedrag bedoelt voor een zelf te regelen voorziening (autokostenvergoeding, taxikostenvergoeding, rolstoeltaxikostenvergoeding). De bedragen voor de autokostenvergoeding, taxikostenvergoeding en rolstoeltaxikostenvergoeding zijn vastgelegd in artikel 5.4 van het Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Kampen.

Voor de verplaatsingen op de korte afstand kan gedacht worden aan een scootermobiel of een driewiel fiets of een persoonsgebonden budget om dergelijke voorzieningen aan te schaffen.

Bij de vaststelling van de hoogte van een financiële tegemoetkoming voor een taxivergoeding, rolstoeltaxikostenvergoeding of vervoer met de eigen auto wordt rekening gehouden met overige vervoersvoorzieningen (art. 5.4 lid 6 van de Verordening). Dit houdt in dat bij toekenning van een financiële tegemoetkoming voor het vervoer met de eigen auto, taxi of rolstoeltaxi, rekening gehouden mag worden met een ander aanwezig vervoermiddel bijv. een scootmobiel of een driewiel fiets waarmee ook een deel van de vervoersbehoefte kan worden ingevuld.

6.2. Omvang in gebied en kilometers

Voor de voorzieningen die vergelijkbaar zijn met het openbaar vervoer, zoals het collectief vervoer, geldt dat uitsluitend rekening gehouden moet worden met de verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving. Artikel 26 lid 1 van de verordening bepaalt hierover:

“1.

Bij de te verstrekken vervoersvoorziening wordt ten aanzien van de vervoersbehoefte ten behoeve van maatschappelijke participatie uitsluitend rekening gehouden met de verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving in het kader van het leven van alledag, tenzij zich een uitzonderingssituatie voordoet waarbij het gaat om een bovenregionaal contact, dat uitsluitend door de aanvrager zelf bezocht kan worden, terwijl het bezoek voor de aanvrager noodzakelijk is om dreigende vereenzaming te voorkomen.”

De directe woon- en leefomgeving kan het beste beschreven worden in te bereiken bestemmingen. Het gaat daarbij om het kunnen bereiken van de ziekenhuizen in Zwolle en Emmeloord, het station in Zwolle en het centrum van Zwolle.

Artikel 26, lid 2 van de verordening geeft, als gevolg van de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep ook nog aan welke omvang in kilometers geboden moet worden.

“2.

De te verstrekken vervoersvoorziening zal maatschappelijke participatie door middel van lokale verplaatsingen met tenminste een omvang per jaar van 1500 kilometer met een bandbreedte tot 2000 kilometer mogelijk maken.”

Op basis van dit artikel moet iedereen tenminste 1500 kilometer, met een uitloop (bandbreedte) van 500 km, af kunnen leggen met de combinatie van voorzieningen die zijn verstrekt. Op deze manier wordt een compensatie geboden die voldoet aan de Wvg-jurisprudentie van de Centrale Raad. In artikel 5.4 van het Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Kampen zijn de bedragen vastgelegd voor de financiële tegemoetkomingen voor de vervoersvoorzieningen. Hierbij is uitgegaan van het kunnen afleggen van 2000 km per jaar. Wanneer een deel van deze kilometers met een andere voorziening bijv. een scootmobiel of driewiel fiets afgelegd kunnen worden, kan een korting van 30% op de financiële tegemoetkoming voor vervoer met de eigen auto, de taxi of de rolstoeltaxi toegepast worden. De vervoersbehoefte zal hierbij goed in kaart gebracht moeten worden. Wanneer blijkt dat geen 30% van de vervoersbehoefte met bijv. de scootmobiel of driewiel fiets ingevuld kan worden, kan een lager kortingspercentage vastgesteld worden.

6.3. Inkomensgrens bij toekenning vervoersvoorziening

Op grond van artikel 25 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning kunnen aanvragers met een inkomen van meer dan 1,5 keer het in het Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning genoemde inkomen, voor bepaalde voorzieningen niet in aanmerking komen. Dit inkomen is vastgesteld op 1,5 keer de bijstandsnorm (art. 5.3 Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning). Het zijn dan de voorzieningen die de auto betreffen of voorzieningen die daaraan gelijk te stellen zijn, bijv. de taxi. Voor een rolstoeltaxi geldt, dat als de auto algemeen gebruikelijk is, van de rolstoeltaxi alleen het taxigedeelte algemeen gebruikelijk is. Dat wil zeggen dat als vergoeding of persoonsgebonden budget uitsluitend het verschil tussen beide vergoedingen kan worden toegekend.

6.4. Overige vervoersvoorzieningen

Een elektrische buitenwagen is ofwel een speciale elektrische rolstoel ofwel een scootmobiel, te gebruiken op korte afstand rond de woning. Voor deze verplaatsingen is het immers over het algemeen niet logisch of zelfs onmogelijk gebruik te maken van het collectief vervoer. Indien een scootmobiel is geïndiceerd en er is een substantiële vervoersbehoefte in de directe omgeving van de woning kan een scootmobiel verstrekt worden. Dat kan wanneer de gehandicapte bijvoorbeeld met een scootmobiel zelf boodschappen kan doen, familie kan bezoeken en andere vormen van vrijetijdsbesteding heeft. Indien de gehandicapte een scootmobiel wenst met een grotere actieradius (meer dan 30 a 35 kilometer enkele reis) of met een hogere snelheid (harder dan 15 kilometer per uur) zullen de meerkosten (bijvoorbeeld door aanschaf zwaardere accu) voor rekening komen van de klant.

De scootmobiel wordt verstrekt wanneer een gehandicapte

- zonder begeleider zelf zijn bestemming kan bepalen en vinden;
- regelmatig korte afstanden buitenshuis moet afleggen;
- tegen weersinvloeden bestand is gedurende een groot deel van het jaar;
- geen of een beperkt loopvermogen heeft;
- kan in- en uitstappen (overschuiven);
- een goede zitbalans heeft;

- beschikt over een stalling- en oplaadmogelijkheid;
- het voertuig kan bedienen en besturen.

Bij passing van een scootmobiel kunnen maximaal 3 rijvaardigheidslessen worden geïndiceerd. Indien na drie lessen de rijvaardigheid onvoldoende is om de scootmobiel te bedienen of ermee in het verkeer te begeven, dan moet de afweging gemaakt worden of een scootmobiel wel een verantwoorde voorziening is.

Een andere vervoersvoorziening is de speciale fiets. Te denken valt daarbij aan driewiel fietsen of vierwiel fietsen. Deze fietsen worden speciaal gebruikt door gehandicapten met een slecht evenwicht hetgeen het gebruik van een normale fiets gevaarlijk maakt. Ook andere groepen gehandicapten kunnen gebaat zijn bij een driewiel fiets, zoals verstandelijke gehandicapte of mensen met een gestoorde motoriek.

De tandem is een fietsmogelijkheid voor personen die zonder hulp van een bestuurder niet zelfstandig tot fietsen in staat zijn. Hierbij kan gedacht worden aan visueel gehandicapten (men is zeer slechtziend of blind) of aan sommige groepen motorisch gehandicapten of aan verstandelijk gehandicapten, waarbij het noodzakelijk is dat een ander een vast tempo aangeeft en het stuur ter hand neemt. Bij verstrekking van een tandem is het belangrijk de verplaatsingsbehoefte te onderzoeken. Als de tandem louter een rol speelt voor ontwikkeling en ontspanning, valt de verstrekking niet onder de compensatieplicht van de gemeente.

6.5. (brom) Fietsen

Fietsen en bromfietsen worden aangemerkt als algemeen gebruikelijk. Om deze reden komen zij niet voor verstrekking op grond van de Wmo in aanmerking. Een normale (kinder)driewieler kan als algemeen gebruikelijk worden beschouwd en komt niet voor verstrekking in aanmerking. Alle driewiel fietsen in bijzondere uitvoering (ook voor kinderen) komen dat in principe wel.

De spartamet en Elo-bike zijn fietsen met hulpmotor. Deze voertuigen zijn niet speciaal voor gehandicapten ontwikkeld, maar wel zeer bruikbaar. In het kader van de Wvg worden de Spartamet en Elo-bike echter als algemeen gebruikelijk aangemerkt, zodat hiervoor geen vergoeding kan worden verstrekt. Hetzelfde geldt voor een fiets met een verlaagde instap of een ligfiets.

6.6. Aanpassing van een eigen auto

Autoaanpassingen zijn erop gericht het gebruik van een auto mogelijk te maken voor die gehandicapten die op de auto zijn aangewezen voor het vervoer buitenshuis. Is de gehandicapte, volgens medische indicatie, op de auto aangewezen en kan hij de auto alleen gebruiken indien de auto is aangepast, dan worden de kosten vergoed. Autoaanpassingen zijn immers niet algemeen gebruikelijk. Een inkomensgrens wordt daarom niet gesteld, wel moet worden afgewogen of een autoaanpassing de goedkoopste adequate oplossing is. Voor gehandicapten met een laag inkomen geldt dat de investering in de kosten van een aanpassing een risico met zich meebrengt, het bezit van een auto is immers niet algemeen gebruikelijk voor inkomens lager dan 1,5 keer het norminkomen.

Criteria met betrekking tot welke autoaanpassingen, met welke frequentie en tot welke prijs worden vergoed:

- de aanpassing dient individueel te zijn; niet standaard opgenomen of verkrijgbaar te zijn in de voorhanden zijnde automodellen (bijvoorbeeld een automatische transmissie wordt niet vergoed);
- het dient om aanpassingen te gaan, die minder vaak voorkomen, of die in een uitvoering gemaakt moeten worden, die afwijkt van de gangbare voorzieningen;
- autoaanpassingen dienen door het CBR te worden gekeurd; vervolgens wordt een aantekening op het rijbewijs gemaakt welke noodzakelijke aanpassing(en) is (zijn) aangebracht;
- bij wisseling van auto dient, bij autoaanpassingen die verwisselbaar zijn, bekeken te worden of de aanpassingen overzetbaar zijn;
- eenzelfde aanpassing wordt in principe maximaal één keer per 7 jaar verstrekt.

Mogelijke aanpassingen, afhankelijk van de gesignaleerde beperkingen en belemmeringen zijn:

- aanpassingen van bedieningsorganen: mechanische aanpassingen om een voertuig te bedienen en te kunnen besturen;
- autoaanpassingen om de motor te bedienen;
- bedieningssysteem en –apparatuur;

- autoaanpassingen om het stuursysteem te bedienen;
- autoaanpassingen om secundaire functies te bedienen;
- speciaal ontworpen autostoelen: autostoelen die ontworpen zijn om een persoon te helpen bij het in- en uitstappen ofwel om een persoon te steunen tijdens het reizen;
- rolstoelvergrendelingen: zorgverzekering om een rolstoel in een voertuig te bevestigen;

De volgende kosten voortvloeiend uit de autoaanpassing kunnen eveneens worden vergoed:

- keuringskosten na aanpassing van de auto;
- rijlessen om de auto met de aanpassingen te kunnen bedienen;
- de meerkosten als gevolg van de autoaanpassing van een autoverzekering (bovenop de gewone autoverzekering).

Om te voorkomen dat een autoaanpassing voortijdig afgeschreven wordt (gebruikelijk afschrijvingstermijn is 7 jaar) in verband met het stukgaan van de auto, mag de aan te passen auto niet ouder zijn dan 5 jaar. Dit geldt niet voor voorzieningen die overgezet kunnen worden in een andere auto (hergebruik).

6.7. Doel van het vervoer: in beginsel alleen sociaal vervoer in de eigen woon – of leefomgeving.

Het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving

De compensatieplicht voor vervoer is in beginsel gericht op het sociaal vervoer, ook wel “vervoer in het kader van het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving” genoemd. Het gaat in de Wmo in beginsel om verplaatsingen die de gemiddelde Nederlander in zijn/haar eigen woonomgeving maakt, zoals vervoer om boodschappen te doen, vrienden en familie te bezoeken, vervoer naar clubs en sociaal-culturele instellingen. Ook vervoer naar bijvoorbeeld de tandarts, fysiotherapeut of huisarts is te beschouwen als vervoer van alle dag en valt derhalve onder de Wmo.

Voorzieningen die worden aangevraagd om zich buiten de eigen leefomgeving te kunnen verplaatsen of om voorzieningen mee te nemen, zoals aanhangers en oprijplaten voor het meenemen van scootermobielen of een meeneembare scootermobiel, vallen dan ook niet onder de compensatieplicht.

Recreatieve verplaatsingen kunnen deel uitmaken van het dagelijkse patroon van het leven van alledag. In dat geval wordt met het treffen van een Wmo-vervoersvoorziening ook met deze bestemmingen rekening gehouden. Een vervoersvoorziening die uitsluitend wordt aangevraagd met het oog op recreatie en ontspanning, wordt echter niet in het kader van de Wmo verstrekt. Te denken valt hierbij aan bewoners van een AWBZ-instelling die de voorziening uitsluitend aanvragen om het vervoer van het jaarlijkse uitje te kunnen bekostigen/regelen.

Onder de Wvg is een uitgebreide jurisprudentie ontstaan uit zaken die handelden om het doel van het vervoer. Deze jurisprudentie behoudt zijn betekenis onder de Wmo en fungeert dan ook als kader voor de Wmo-compensatieplicht.

Vervoer in verband met werk

Bij de beoordeling van aanspraken op vervoersvoorzieningen wordt geen rekening gehouden met vervoersbehoefte in verband met werk. Voor mensen die in dienstbetrekking werken en mogelijk voor zelfstandigen zijn er voorliggende voorzieningen, zoals de voormalige Wet-Rea-voorzieningen die zijn overgeheveld naar WAO/WIA, Wajong, Waz en ZW. Deze regelingen worden uitgevoerd door het UWV. Werknemers die werkzaam zijn in de sociale werkvoorzieningen (Wsw) kunnen voor woon-werkverkeer op basis van de CAO-Wsw een beroep doen op hun werkgever.

Vervoer in verband met vrijwilligerswerk

Ook (extra) vervoersbehoefte in verband met vrijwilligerswerk is geen aanleiding voor verstrekking van vervoersvoorzieningen, zo heeft de Centrale Raad van Beroep bepaald. De Centrale Raad gaat er van uit dat vervoerskosten betaald kunnen worden door de organisatie waarvoor het vrijwilligerswerk verricht wordt.

Vervoer in verband met therapie, dagbehandeling/dagopvang of bezoek aan medische behandelaars

Vervoer van en naar medische behandelaars (artsen en specialisten) viel niet onder de Wvg en valt

evenmin onder de Wmo. Het is niet te beschouwen als vervoer in het kader van het leven van alledag. Bovendien zijn er voor bepaalde situaties voorliggende voorzieningen, zoals de .

Het vervoer naar bijvoorbeeld dagopvang of dagverzorging valt in principe evenmin onder de Wmo-compensatieplicht. Deze bestemmingen zijn niet te vatten onder de verplaatsingen die mensen – in de regel - van dag tot dag plegen te ondernemen, hoewel er op basis van jurisprudentie spaarzaam uitzonderingen worden gemaakt. Een duidelijke lijn is nog niet te ontdekken, omdat het in die uitspraken om uitzonderlijke gevallen ging.

Aanvragen voor vervoersvoorzieningen met dit doel zullen daarom kritisch moeten worden beoordeeld. Medische noodzaak, het al dan niet (overwegend) therapeutische karakter van de dagopvang en de erkenning/financiering van de dagopvang op basis van de AWBZ spelen volgens de jurisprudentie een rol. Heeft de dagopvang een overwegend therapeutisch karakter, of wordt die erkend of gefinancierd in AWBZ-kader, dan is er aanleiding om het vervoer in verband daarmee niet te beschouwen als vervoer in het kader van het leven van alledag.

Vervoer in verband met het volgen van onderwijs

Vervoer in verband met onderwijs valt evenmin onder de Wmo-compensatieplicht. Er zijn voorliggende voorzieningen, zoals het leerlingenvervoer op grond van de onderwijswetgeving, en voorzieningen die via het UWV worden verstrekt, de voormalige Wet-Rea-voorzieningen.

Vervoer van kinderen door ouders met een beperking

Bij de verstrekking van vervoersvoorzieningen moet rekening worden gehouden met het verzorgen van kinderen door ouders met een beperking. Daarbij kan echter ook rekening worden gehouden met alternatieven voor vervoer door de ouders zelf, zo stelt de Centrale Raad van beroep.

Vervoer voor AWBZ-instellingsbewoners.

Op basis van artikel 2 van de Wvg werd een wettelijk onderscheid gemaakt tussen de reguliere inwoners van de gemeente en de in de gemeente woonachtige AWBZ-bewoners. Dat onderscheid werd via een ministeriële regeling, de Regeling sociaal vervoer AWBZ-instellingen, voor wat betreft vervoersvoorzieningen weer ongedaan gemaakt voor AWBZ-bewoners.

Onder de Wmo is het wettelijk onderscheid tussen AWBZ-bewoners en overige Wmo-doelgroep inwoners van de gemeente komen te vervallen. Dat houdt overigens niet in dat er op gelijke wijze geoordeeld wordt ten aanzien van de vervoersbehoefte van AWBZ-bewoners.

Deze categorie mensen zal in de regel een lagere vervoersbehoefte hebben dan zelfstandig wonenden, omdat zij bijvoorbeeld niet of in mindere mate boodschappen hoeven te doen.

Soms wonen aanvragers in een complex waarin voorzieningen, zoals een winkel, kapper, recreatieruimte voor diverse sociale activiteiten, zijn ondergebracht of in de dichte nabijheid zijn gerealiseerd. Te denken valt met name aan verzorgingshuizen eventueel met aanleunwoningen erbij, verpleeghuizen en andere AWBZ-instellingen. Bovendien geldt dat een aantal 'bestemmingen in het kader van het leven van alledag' vervallen, omdat daarin op andere wijze wordt voorzien. Bewoners van intramurale instellingen hoeven bijvoorbeeld minder vaak boodschappen te doen, omdat de instellingen de maaltijden bereiden. Ook sommige gezamenlijke sociale activiteiten waarvoor vervoer nodig is, worden vanuit de AWBZ-instelling georganiseerd, inclusief vervoer. Met deze verminderde vervoersbehoefte wordt bij de beoordeling van aanvragen voor vervoersvoorzieningen dan ook rekening gehouden.

Bijvoorbeeld door in individuele gevallen ervan uit te gaan dat voor bewoners van een intramurale instelling in een aanzienlijk gedeelte van hun bestemmingen in het kader van het leven van alledag is voorzien. Aan bewoners van een intramurale instelling kan bijvoorbeeld op basis van het Besluit maatschappelijke ondersteuning een gehalveerd PGB voor vervoerskosten worden verstrekt. Uitzonderingen moeten echter mogelijk blijven, als blijkt dat er een grotere vervoersbehoefte is.

Begeleiding bij het vervoer van AWBZ-bewoners

Ook hier heeft invulling plaatsgevonden op basis van jurisprudentie. Begeleidingskosten kunnen onder de compensatieplicht vallen. Bij AWBZ-bewoners kan er echter rekening gehouden worden met de agogische taak van personeel van de instelling, met name bij gezinsvervangende tehuizen. Ook bij

grotere AWBZ-instellingen geldt een beperking bij de zorgplicht c.q. compensatieplicht ten aanzien van de begeleiding.

Weekendvervoer voor AWBZ-bewoners

Onder de Wvg is de omvang van de zorgplicht voor AWBZ-bewoners door jurisprudentie geconcretiseerd. Uitgangspunt is een gelijke zorgplicht voor AWBZ-bewoners en overige bewoners van de gemeente. Categoriale beperking van de omvang van de zorgplicht voor AWBZ-bewoners is ook mogelijk, maar daarop moeten uitzonderingen mogelijk zijn voor individuele gevallen. De compensatieplicht zal onder de Wmo voor AWBZ-bewoners niet afwijken van de bestaande jurisprudentie.

De reguliere zorgplicht voor vervoer houdt in dat er in beginsel zorgplicht is voor regionaal vervoer voor AWBZ-bewoners, en slechts bij wijze van uitzondering - bij dreigende vereenzaming - zorgplicht voor bovenregionaal vervoer. Bij jonge, verstandelijk gehandicapte AWBZ-bewoners van grote instellingen is deze situatie onder de Wvg-jurisprudentie omgedraaid. Daarbij wordt uitgegaan van een dreigend sociaal isolement, tenzij het tegendeel kan worden aangetoond. Uitgangspunt is dat ook bovenregionaal weekendvervoer van en naar het ouderlijk huis onder de zorgplicht valt.

Voor wat betreft de frequentie wordt in de Wvg-jurisprudentie uitgegaan van bezoek om en om, dus de ene week bezoek van ouders aan de instelling, de andere week bezoek van de AWBZ-bewoners aan het ouderlijk huis

Recreatief vervoer voor AWBZ-bewoners vanuit het ouderlijk huis valt niet onder de Wvg-zorgplicht, zo blijkt uit de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep.

Hoofdstuk 7. Verplaatsen in en rond de woning: de rolstoel.

7.1. Verplaatsen in en rond de woning.

Artikel 4 lid 1 Wmo, aanhef en onder b luidt:

“1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

b. zich te verplaatsen in en om de woning”

Dit verplaatsen in en om de woning kan op verschillende wijzen plaatsvinden: met een rollator, lopend met krukken, met een trippelstoel, of met een rolstoel.

Van deze voorzieningen valt uitsluitend de rolstoel, net als in de Wvg eerder het geval, onder de Wmo. De andere voorzieningen vallen onder andere wettelijke regelingen en zijn daarom op grond van artikel 3 Wmo uitgesloten.

Onder rolstoel dient te worden verstaan wat daar over het algemeen in het dagelijkse taalgebruik onder wordt verstaan: een rolstoel is een voorziening ter verplaatsing in en om de woning, soms ook in de directe woon- en leefomgeving, waarbij het gaat om 4 wielen, soms alle vier even groot (een transportrolstoel), soms 2 grote wielen achter en 2 kleine wielen voor, waarbij de rolstoel met de handen aan de achterste wielen kan worden aangedreven. Een rolstoel kan inderdaad met de hand worden aangedreven, maar ook elektrisch. Ook zijn er motoren die op een rolstoel aangebracht kunnen worden om de rijden met de rolstoel te ondersteunen, lichter te maken.

Naast rolstoelen voor verplaatsing zijn er ook rolstoelen, speciaal voor verplaatsing bij sportbeoefening, de zogenaamde sportrolstoelen.

7.2. Vormen van rolstoelvoorzieningen

Artikel 27 van de verordening bepaalt dat er vier mogelijkheden zijn om rolstoelen te verstrekken:

- Een algemene rolstoelvoorziening;
- Een rolstoel in natura;
- Een persoonsgebonden budget te besteden aan een rolstoel;
- Een persoonsgebonden budget te besteden aan een sportrolstoel.

7.2.1. De algemene rolstoelvoorziening.

De algemene rolstoelvoorziening is met de invoering van de Wmo een nieuwe vorm van verstrekken. Deze vorm van verstrekken biedt mogelijkheden voor die aanvragers die een rolstoel niet dagelijks maar incidenteel nodig hebben. Te denken valt aan aanvragers die in en om de woning geen zorgverzekering nodig hebben of met andere loopzorgverzekering zich kunnen verplaatsen, terwijl uitsluitend tijdens een dagje uit, of een middagje winkelen de afstanden die afgelegd te groot worden zodat een rolstoel noodzakelijk is. Dergelijke rolstoelen worden vaak opgeklapt achter in de auto gelegd en slechts gebruikt bij bovenomschreven activiteiten.

Aangezien de eis voor het in aanmerking komen voor een rolstoelvoorziening in natura of als persoonsgebonden budget is dat “dagelijks zittend verplaatsen in en om de woning” noodzakelijk is en deze aanvragers daaraan niet voldoen, kan de algemene rolstoelvoorziening een hulpmiddel zijn. Bij een algemene rolstoelvoorziening is het voor diegenen die daartoe het recht hebben mogelijk een rolstoel voor één of meer dagen te lenen om de gewenste activiteiten mee uit te kunnen voeren. Indien aanvragers liever zelf een dergelijke rolstoel voor incidenteel gebruik hebben kunnen zij gewezen worden op de uitgebreide tweedehandsmarkt rond deze rolstoelen en ook op de mogelijkheid individueel een dergelijke rolstoel aan te schaffen.

Deze algemene voorziening kent een simpele “toegangstoets”, weinig bureaucratie en geen eigen bijdrage. Op eenvoudige wijze kan vastgesteld worden of de wens van een dergelijke rolstoel gebruik te mogen maken geen contra-indicaties kent. In geval van twijfel kan altijd een normale aanvraagprocedure inclusief een medisch advies worden gevolgd. Dit kan ook als de aanvrager dit wenst, omdat een eigen rolstoel noodzakelijk geacht wordt. Verstrekking van de algemene rolstoelvoorziening is nog geen praktijk in de gemeente Kampen. Hieraan moet nog invulling worden gegeven.

7.2.2. Rolstoel in natura en pgb

Aan hen die vaak, met name dagelijks, een rolstoel nodig hebben voor verplaatsing in en rond de woning kan op basis van het gestelde in artikel 28, lid 2 van de Verordening een rolstoel toegekend worden. Een rolstoel wordt verstrekt indien de voorziening langdurig noodzakelijk is (artikel 2 lid 1 sub a Verordening). Een persoon die ten gevolge van een operatie of ongeval tijdelijk rolstoelafhankelijk is, komt niet in aanmerking voor een rolstoel. Hiervoor kan een rolstoel verstrekt worden vanuit de zorgverzekeringdepots van de thuiszorgorganisatie. Een voorziening kan maximaal drie maanden geleend worden van de thuiszorgorganisatie met een eenmalige verlenging van nog eens maximaal drie maanden. Langdurig noodzakelijk wil zeggen langer dan tweemaal drie maanden. Ingevolge artikel 27 van de Verordening, aanhef en onder b en c kan een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget worden verstrekt.

Via een medisch onderzoek zal bepaald worden of er een indicatie is voor een rolstoel en zo ja, in welke vorm. Daarbij is de wens van de aanvrager bepalend en zal een persoonsgebonden budget uitsluitend geweigerd worden als daarvan sprake is op basis van artikel 3 van de Verordening en artikel 1.3 van het Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning.

sportrolstoel

Tot slot is het nog mogelijk een sportrolstoel aan te vragen. Voor een sportrolstoel komt men ingevolge artikel 28, lid 3 van de Verordening in aanmerking als sportbeoefening zonder sportrolstoel onmogelijk is door aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Dit om het ook voor niet-rolstoelgebruikers mogelijk te maken met een sportrolstoel aan sport te kunnen doen.

Het gebruik van een sportrolstoel voor teamsporten is helder. Daarnaast zijn er ook individuele sporten (marathon bijvoorbeeld) waar men een sportrolstoel voor aan zal vragen. Recreatieve activiteiten worden niet onder sport gerekend. De aanvraag voor een sportrolstoel om in de natuur te zijn zal dan ook afgewezen worden. Om deze reden wordt de eis gesteld dat men actief lid is van een gehandicaptensportvereniging of sportvereniging waar een gehandicapte georganiseerde sport kan beoefenen.

Er moet op gewezen worden dat bij veel gehandicaptensportvereniging de mogelijkheid geschapen wordt een sportrolstoel te lenen om uit te proberen of een bepaalde sport die aantrekkelijk lijkt ook bij iemand past. Dit kan nuttig zijn om te voorkomen dat een aangeschafte rolstoel uiteindelijk niet of nauwelijks gebruikt wordt.

Een sportrolstoel wordt uitsluitend als persoonsgebonden budget verstrekt waarmee voor een periode van 3 jaar een rolstoel naar eigen keuze aangeschaft en onderhouden kan worden. Het opnieuw ter beschikking stellen van het forfaitair bedrag na de gestelde termijn van 3 jaar zal alleen plaatsvinden indien de eerder aangeschafte sportrolstoel technisch/economisch aan vervanging toe is.

In uitzonderlijke situaties, waarin bijvoorbeeld een elektrische rolstoel noodzakelijk is voor sport, kan met behulp van een beroep op de hardheidsclausule een hoger bedrag worden verstrekt. Dat zal mogelijk zijn als het inkomen de aanschaf van een elektrische sportrolstoel met een persoonsgebonden budget niet mogelijk maakt. Een uitgebreide individuele beoordeling is hiervoor noodzakelijk.

Topsport zal net als bij niet-gehandicapten, vaak hoge uitgaven vergen voor sportzorgverzekering. Deze regeling is daar niet voor bedoeld. Topsport zal vaak een beroep op sponsoring noodzakelijk maken.

De enige sportvoorziening die wordt verstrekt is de sportrolstoel. Net als in de Wvg is gekozen tot deze beperking. Bij de Wvg is de sportrolstoel als uitzondering vanuit de AAW meegenomen. Dit gebeurt nu weer vanuit de Wvg naar de Wmo. Volgens vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep in de Wvg is dat terecht. Nu bij invoering van de Wmo geen extra geld beschikbaar is gekomen om ruimer sportvoorzieningen te verstrekken is deze regel vanuit de Wvg in de Wmo aangehouden.

7.3. rolstoelaanpassingen

De eventuele noodzakelijke aanpassingen hebben betrekking op het opheffen of verminderen van belemmeringen die de gehandicapte ondervindt in het gebruik van de rolstoel als hulpmiddel voor het zich verplaatsen binnen en buiten de woning. Aanpassingen aan rolstoelen zijn te onderscheiden in:

- a. zit-, rug- en ondersteuningsdelen;
- b. rijgedeelte: frame, aandrijving wielen en eventueel motoren;
- c. bediening en/of besturing

Deze aanpassingen dienen vergoed te worden.

7.4. accessoires

Accessoires zijn extra's die, in tegenstelling tot aanpassingen, in beginsel niet noodzakelijk zijn om de rolstoel een adequate voorziening te laten zijn. Er is dan ook in het algemeen geen reden deze accessoires te vergoeden. De gemeente verstrekt alleen een rolstoelaccessoire indien:

- deze de levensduur vergroot van de rolstoel;
- er sprake is van een medisch noodzakelijke voorziening;
- deze noodzakelijk is voor het dagelijks functioneren.

Op grond van het bovenstaande kunnen de volgende accessoires worden verstrekt:

- been- en voetenzakken, indien er een tekort is aan endogene warmteproductie. Dergelijke accessoires zijn voor mensen die als gevolg van een verminderde bloedsomloop buitenshuis voortdurend koude voeten en benen hebben van groot belang;
- overtrekhoezen, indien er nog geen binnenruimte voor stalling gerealiseerd is;
- spaakbeschermers, voor kinderen veelal standaard;
- zonneschermen: alleen indien belanghebbende allergisch is voor zonnestralen;
- stokhouder;
- buitenspiegel, indien noodzakelijk voor veiligheid of lichamelijke beperkingen;
- rolstoelhandschoenen;

Een aantal accessoires worden *niet* gerekend tot de Wmo-voorzieningen. Dit zijn extra's die niet noodzakelijk zijn om een rolstoel een adequate Wmo-voorziening te laten zijn en worden in de regel niet vergoed. Tot deze accessoires worden gerekend:

- bandenpomp;
- bagageetas of boodschappennet;
- winterbekleding;
- asbak;
- overtrekhoezen om de rolstoel tegen neerslag te beschermen;
- regenkleiding etc.

7.5. Aanspraak op wettelijke regeling

Bewoners van AWBZ-instellingen die ingevolge artikel 5 van de Wet toelating zorginstellingen is erkend komen, ingevolge artikel 29 van de Verordening, slechts voor een rolstoel in aanmerking indien zij vanuit de AWBZ geen rolstoel krijgen. Hiervan zal sprake zijn als artikel 15 van het Besluit zorgaanspraken AWBZ van toepassing is.

Artikel 15 Bza luidt:

"1.

Voor zover gepaard gaande met verblijf in dezelfde instelling, omvat de zorg, bedoeld in de artikelen 8, 13 en 14, tevens:

a.

geneeskundige zorg van algemeen medische aard, niet zijnde paramedische zorg;

b.

farmaceutische zorg;

c.

zorgverzekering, noodzakelijk in verband met de in de instelling gegeven zorg;

d.

tandheelkundige zorg;

e.

kleding, verband houdende met het karakter en de doelstelling van de instelling;

f.

het individueel gebruik van een rolstoel.

2.

De zorg, bedoeld in het eerste lid, aanhef, omvat niet het verkrijgen van onderwijs, kleedgeld en zakgeld."

En de zorg als bedoeld in de artikelen 8, 13 en 14 bestaat uit: de functie behandeling, ziekenhuiszorg en revalidatiezorg.

Dat betekent dat de combinatie verblijf en behandeling, ontvangen in dezelfde instelling, het verblijf in een ziekenhuis en het verblijf in een revalidatiecentrum redenen zijn om een rolstoel uit de AWBZ te ontvangen. Wie in een ziekenhuis of revalidatiecentrum bezig is terug te gaan naar huis zal uiteraard een rolstoel aanvragen in het kader van de Wmo.

Door ontwikkelingen als extramuralisering zijn er steeds meer voorzieningen ontstaan waarbij het niet zonder meer duidelijk is of er sprake is van een toegelaten instelling. In die situatie zal moeten worden nagegaan of op betrokken persoon één of meer facetten van de werking van artikel 15 Besluit zorgaanspraken van toepassing is. Hiernaar kan geïnformeerd worden bij de zorgaanbieder of bij het zorgkantoor.

Indien voor het werk of de opleiding een speciale rolstoel nodig is, dient deze aangevraagd te worden bij de bedrijfsvereniging of het pensioenfonds. Indien de gehandicapte in het bezit is van een rolstoel en hij gaat werken of een opleiding volgen kan soms worden volstaan met aanpassingen aan de bestaande rolstoel. Ook deze kosten kunnen vergoed worden via de bedrijfsvereniging of het pensioenfonds.

Anti-decubituskussens worden regelmatig toegepast bij rolstoelen om doorzitten te voorkomen. *Losse* anti-decubituskussens die in een rolstoel of kinderduwwandelwagen worden gebruikt, kunnen via de AWBZ vergoed worden. Anti-decubituskussens die een *vast* onderdeel uitmaken van de rolstoel vallen onder de Wvg.

Hoofdstuk 8. Voorzieningen voor kinderen

8.1. Inleiding

Een aantal voorzieningen is specifiek bestemd voor gehandicapte kinderen. Deze voorzieningen worden hier besproken. Daarnaast is er een aantal voorzieningen waar bij de toekenning en verstrekking wordt afgeweken van de toekenning en verstrekking van dezelfde voorziening voor volwassenen gehandicapten. Voor de voorzieningen die hier niet genoemd zijn is het verstrekkingenbeleid voor gehandicapte kinderen gelijk aan die voor volwassenen gehandicapten.

8.2. Woningssanering

Kinderen met CARA kunnen in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming voor woningssanering, wat veelal neerkomt op vervanging van de vloerbedekking. Naast sanering van de slaapkamer is het voor kinderen tot 4 jaar ook mogelijk de woonkamer te saneren. Dit heeft te maken met het gegeven dat jongere kinderen vaker in huis verblijven dan volwassenen en daarbij op de grond kruipen en spelen.

8.3. Vervoerskostenvergoeding

Er bestaat een relatie tussen leeftijd en vervoersbehoefte. Indien in individuele gevallen het tegendeel niet blijkt wordt ervan uitgegaan dat:

- er bij kinderen jonger dan 5 jaar geen sprake is van vervoersproblemen, omdat de ouders hen meenemen zoals ook gebruikelijk is met niet –gehandicapte kinderen;
- kinderen van 5 tot 12 jaar een geringe zelfstandige vervoersbehoefte hebben, omdat zij veelal door hun ouders worden begeleid, zoals ook gebruikelijk is met niet-gehandicapte kinderen;
- Kinderen van 12 tot en met 15 jaar een zelfstandige vervoersbehoefte ontwikkelen en vanaf 16 jaar een zelfstandige vervoersbehoefte hebben die overeenkomt met die van volwassenen.

Op grond van het bovenstaande is de vervoersvoorziening in de vorm van een financiële tegemoetkoming voor het gebruik van de individuele (rolstoel) taxi of vervoer met de eigen auto voor kinderen als volgt vastgesteld:

- Aan een gehandicapte jonger dan 5 jaar wordt geen vervoerskostenvergoeding toegekend;
- Aan een gehandicapte van 5 tot 12 jaar wordt een vervoerskostenvergoeding toegekend van 50% van het normbedrag;
- Aan een gehandicapte van 12 tot 16 jaar wordt een vervoerskostenvergoeding toegekend van 75% van het normbedrag;
- Aan gehandicapten die de leeftijd van 16 jaar hebben bereikt wordt een vervoerskostenvergoeding toegekend van 100% van het normbedrag.

8.3.1. Autozitjes en fietszitjes

Voor gehandicapte kinderen zijn er speciale zitjes voor in de auto of op de fiets. Voor deze zitjes worden kuipvormige zitondersteuningselementen gebruikt. In het algemeen kan het kuipje dat bij een bepaald onderstel hoort echter niet als fiets en daarnaast ook als autozitje worden gebruikt. Er moeten dus aparte zitjes aangeschaft worden. Bedoelde voorzieningen vallen onder Wmo, hoewel het feitelijk geen vervoersvoorzieningen zijn. Deze voorzieningen maken vervoer van kinderen op een verantwoorde manier echter wel mogelijk. Indien de zitjes onder andere worden gebruikt om kinderen naar school te brengen, behoeft geen gebruik gemaakt te worden van het leerlingenvervoer. In dat geval kan de gemeente kosten besparen op het leerlingenvervoer.

8.3.2. Driewiel fiets/duofiets

Motorisch gehandicapte kinderen, die geen gebruik kunnen maken van een 'gewone' fiets, kunnen soms wel fietsen op een driewieler. Deze driewieler wordt dan veelal gebruikt in de directe woonomgeving bij spel en recreatie. De driewiel fiets houdt dan het midden tussen (therapeutische) speelvoorzieningen en mobiliteitsmiddelen. Deze voorzieningen komen voor subsidiëring in het kader van de Wmo in aanmerking voor wat betreft de meerkosten.

Een normale (kinder)driewieler voor jonge kinderen (tot en met vier jaar) kan als algemeen gebruikelijk worden beschouwd en hoeft niet voor verstrekking in aanmerking te komen. Alle driewiel fietsen voor kinderen in bijzondere uitvoering kunnen dat in principe wel. In de situatie waarin door kinderen van vijf jaar en ouder ten behoeve van de verplaatsingsbehoefte een driewieler moet worden gebruikt, wordt aangenomen dat dit dezelfde situatie is waarin een niet-gehandicapte een 'gewone' fiets gebruikt. Een driewiel fiets valt in dit geval onder de Wmo.

Een duofiets is een tandem waarbij gehandicapte kinderen voorop zitten. Deze voorziening kan verstrekt worden aan kinderen die visueel gehandicapt zijn, gedragsstoornissen hebben of aan kinderen met het syndroom van Down. Bij vervoer op deze manier heeft de bestuurder voldoende zicht op de rijder. Een ander voordeel kan zijn dat de rijder hierdoor zelf verkeersinzicht kan ontwikkelen, waardoor deze op termijn zelfstandig gebruik kan maken van een (driewiel)fiets. De duofiets kan gebruikt worden tot de leeftijd van ongeveer 10 jaar.

8.3.3. Buggy's en duwwandelwagens

Licht gehandicapte kinderen die nog niet aan een rolstoel toe zijn worden vervoerd in een aangepaste buggy. Aangepaste buggy's zijn breder en groter dan de buggy's voor niet-gehandicapte kinderen. Buggy's bieden relatief weinig ondersteuning en zijn dan ook bedoeld voor kinderen met een redelijke spierfunctie. Aangepaste buggy's vallen onder de Wmo.

Voor zwaardere gehandicapte kinderen zijn er diverse soorten duwwandelwagens die in meer of mindere mate ondersteuning bieden. Ook de duwwandelwagens vallen onder de Wmo.

8.4. Rolstoelvoorziening

Vanaf het moment dat kinderen de leeftijd bereiken waarop ze zouden kunnen lopen, kunnen zij in principe gebruik gaan maken van een rolstoel. Kinderen leren in het algemeen zeer snel omgaan met een rolstoel. Het gebruik van een rolstoel kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van gehandicapte kinderen. Het stimuleert het kind zelfstandig te worden en zoveel mogelijk gewoon mee te spelen met niet-gehandicapte kinderen.

Kinderen die een zo beperkte arm- en/of handfunctie hebben dat zij aangewezen zijn op een elektrische rolstoel, zijn in het algemeen vanaf ongeveer hun vierde jaar in staat een elektrische rolstoel te bedienen. Tot dat moment zijn zij aangewezen op een buggy of kinderduwwandelwagen.

Kinderrolstoelen moeten zeer wendbaar zijn om kinderen optimale bewegingsvrijheid te geven en te stimuleren actief te zijn. De vormgeving van de rolstoel moet zodanig zijn dat kinderen zich makkelijk kunnen bewegen.

Bij kinderrolstoelen is het raadzaam een aantal accessoires standaard aan te brengen: anti-kiepwieltjes, duwhandvatten en spaakbeschermers. Wegdraaibare anti-kiepwieltjes zijn bij een kinderrolstoel van belang om te voorkomen dat de rolstoel omvalt, indien iemand onverwacht aan de rolstoel trekt. Kinderen kunnen al spelend een rolstoel laten kieperen zonder zich bewust te zijn van de risico's. Omdat kinderen relatief licht zijn is er ook weinig kracht voor nodig om een rolstoel te laten omvallen.

Wanneer kinderen moe zijn, is het belangrijk dat zij geduwd kunnen worden. Kinderrolstoelen behoren daarom voorzien te zijn van in hoogte verstelbare duwhandvatten. Indien het kind zelf rijdt, kunnen de handvaten in de laagste stand staan. Indien een ouder de rolstoel duwt, kunnen de handvaten worden uitgetrokken tot de hoogste stand.

Op het wiel aangesloten spaakbeschermers zijn van belang om te voorkomen dat kinderen met hun vingers tussen de spaken komen.

De financiering van sta/zitrolstoelen voor kinderen is problematisch. Het sta-gedeelte van de rolstoel is therapeutisch bedoeld en komt niet voor vergoeding in aanmerking. Vanuit de AWBZ kan wel de rolstoel met sta-gedeelte vergoed worden, maar niet het zitgedeelte (bijvoorbeeld een zitondersteuningselement). In de praktijk kan dit ertoe leiden dat vanuit de AWBZ en vanuit de Wmo een aparte voorziening wordt verstrekt; een loopvoorziening én een rolstoel. Deze dubbele verstrekking is per saldo duurder dan de verstrekking van één rolstoel waarop niet alleen een zitgedeelte maar ook een sta-gedeelte gemonteerd kan worden. Bij een dergelijke voorziening behoeft het onderstel immers slechts eenmaal gefinancierd te worden.

In voorkomende gevallen zal contact worden opgenomen met de betreffende zorgverzekeraar om te bekijken of gezamenlijke financiering van een dergelijke combinatirolstoel mogelijk is.

8.5. Speelvoertuigen

Er zijn voor jonge gehandicapte kinderen voorzieningen beschikbaar die het midden houden tussen (therapeutische) speelvoorzieningen en mobiliteitszorgverzekering. Het gaat daarbij concreet om speelmobielen en vliegende Hollanders, kruiwagens en kruiwagens met zorgverzekering. Deze speelvoertuigen komen op grond van de Wmo voor subsidie in aanmerking. Voor de ontwikkeling van gehandicapte kinderen zijn speelvoertuigen belangrijke voorzieningen.

Speelmobielen zijn speelvoorzieningen / vervoermiddelen voor buiten. Een vliegende Hollander is een specifiek spelmobiel. Deze voorzieningen op drie wielen worden door de gebruiker zelf voortbewogen door middel van een op en neer bewegende hendel of een 'koffiemolen'. Speelmobielen zijn sneller en wendbaarder dan een handbewogen rolstoel. Hierdoor biedt het kinderen meer mogelijkheden om met leeftijdsgenoten buiten te spelen. Bovendien kunnen kinderen met een spelmobiel langere afstanden afleggen.

Kruipwagens worden verstrekt voor kinderen die vanwege beenfunctiestoornissen niet in staat zijn te kruipen. Liggend of zittend op een kruipwagen of kruiphulpmiddel kunnen deze kinderen zich met hun handen voorbewegen, als bij een handbewogen rolstoel. Dit stimuleert hun ontwikkeling en biedt hun de mogelijkheid de wereld om zich heen te verkennen.

Hoofdstuk 9. Beëindiging, herziening, intrekking en terugvordering

9.1. Beëindiging

Er kunnen zich omstandigheden voordoen op grond waarvan financiële tegemoetkomingen met een periodiek karakter (bijvoorbeeld vervoerskostenvergoedingen) en bruikleenverstrekkingen (bijvoorbeeld rolstoelen en scootmobielen) beëindigd moeten worden.

Belangrijke voorbeelden hiervan zijn:

- degene die de verstrekking ontvangt komt te overlijden;
- degene die de verstrekking ontvangt behoort niet langer tot de doelgroep van de Wmo (bijvoorbeeld: na een periode van revalidatie is er niet langer sprake van een handicap);
- degene die de verstrekking ontvangt verhuist naar een andere gemeente;
- degene die de verstrekking ontvangt kan een beroep doen op een andere voorziening (bijvoorbeeld een rolstoel op grond van de AWBZ in verband met verhuizing naar een AWBZ-instelling of een vervoerskostenvergoeding op grond van de AAW in verband met werkenaanvaarding).

Een besluit tot beëindiging van een voorziening wordt de belanghebbende (bij overlijden: zijn directe familie) door middel van een beschikking meegedeeld. In tegenstelling tot intrekking heeft een besluit tot beëindiging in beginsel geen terugwerkende kracht.

Heeft de beëindiging betrekking op een periodieke financiële tegemoetkoming, dan kan er soms aanleiding zijn om (een deel hiervan) terug te vorderen, bijvoorbeeld bij overlijden of verhuizing naar een andere gemeente.

Betreft de beëindiging een bruikleenverstrekking dan zal aan de leverancier opdracht gegeven worden om de in bruikleen verstrekte voorziening bij de belanghebbende (of bij overlijden: zijn directe familie) in te nemen.

9.2. Intrekking

Intrekking van een besluit tot verlening van een voorziening (artikel 35 Verordening Wmo) lijkt sterk op beëindiging. Het onderscheid is vooral gelegen in het moment waarop de effecten van het besluit van kracht worden. In het algemeen zal het intrekken van een besluit terugwerkende kracht hebben en het beëindigen van een voorziening niet.

De verordening schrijft geheel of gedeeltelijke intrekking voor in de volgende gevallen:

- degene aan wie de Wmo-voorziening is verstrekt voldoet reeds vanaf het moment van aanvraag niet aan voorwaarden om in aanmerking te komen voor de desbetreffende voorziening;
- de Wmo-voorziening is ten onrechte verstrekt omdat er onjuiste gegevens zijn verstrekt en er op basis van de juiste gegevens geen dan wel een andere Wmo-voorziening zou zijn toegekend;
- de gehandicapte zijn of haar verblijfplaats niet meer heeft in de gemeente;
- indien de gehandicapte voor aanvang van de uitvoering c.q. verstrekking komt te overlijden;
- de verstrekte financiële tegemoetkoming of vergoeding is binnen zes maanden na uitbetaling niet aangewend voor bekostiging van het middel waarvoor deze was verleend.

Intrekking heeft in de praktijk vooral betrekking op financiële tegemoetkomingen. Er zal daarom bij een intrekking veelal aanleiding zijn om over te gaan tot terugvordering. (zie verder in dit hoofdstuk)

9.3. Herziening

De term herziening is bij de toepassing van de Wmo min of meer gereserveerd voor de situatie waarin bij de verstrekking van een voorziening rekening is gehouden met een bepaalde draagkracht, welke achteraf lager blijkt te zijn. De belanghebbende kan dan binnen 3 maanden na afloop van het kalenderjaar waarin het betreffende toekenningsbesluit is genomen een verzoek indienen om dit besluit te herzien met inachtneming van de lagere draagkracht.

Men kan ook van herziening spreken wanneer op basis van gewijzigde omstandigheden (artikel 34 Verordening Wmo), regelgeving of beleid een periodieke financiële tegemoetkoming wordt gewijzigd. De gehandicapte is verplicht wijzigingen in zijn situatie te melden.

9.4. Terugvordering

Diverse omstandigheden kunnen ertoe leiden dat ten onrechte een Wmo-voorziening is verstrekt. Betreft het financiële vergoedingen of tegemoetkomingen dan kan dit aanleiding zijn om over te gaan tot terugvordering (artikel 36 Verordening Wmo).

Indien de belanghebbende bewust onjuiste gegevens heeft verstrekt en daardoor (deels) ten onrechte een Wmo-voorziening is toegekend, wordt in ieder geval overgegaan tot terugvordering.

Terugvordering kan van toepassing zijn in het geval dat een belanghebbende met een vervoersvergoeding komt te overlijden en de kwartaalbetaling niet tijdig is stopgezet. Indien de erven bekend zijn, kan verzocht worden het teveel betaalde terug te storten. In bijzondere omstandigheden kan worden afgezien van terugvordering. Als belanghebbende langer dan een half jaar is overleden en de erven zijn niet te traceren is het veelal niet rendabel de teveel betaalde vergoeding terug te vorderen. In dergelijke gevallen kan overwogen worden af te zien van terugvorderen.

In tegenstelling tot andere sociale zekerheidswetten zoals de WWB, WW en AOW kent de Wmo geen eigen regels inzake terugvordering. Dit betekent dat terugvordering alleen mogelijk is op grond van de regels uit het Burgerlijk Wetboek, meer bijzondere art. 6:203 e.v. (onverschuldigde betaling).

Het terugvorderen zelf wordt gedaan door de afdeling Terugvordering en Verhaal van de Gemeente Kampen.

<p>Hoofdstuk 1 Mentale functies.</p> <p><i>Algemene mentale functies.</i> Bewustzijn Oriëntatie Intellectuele functies Globale psychosociale functies Temperament en persoonlijkheid Energie en driften Slaap Algemene mentale functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Specifieke mentale functies.</i> Aandacht Geheugen Psychomotorische functies Stemming Perceptie Denken Hogere cognitieve functies Mentale functies gerelateerd aan taal Mentale functies gerelateerd aan rekenen Bepalen sequentie bij complexe bewegingen Ervaren van zelf en tijd Specifieke mentale functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Mentale functies, anders gespecificeerd Mentale functies, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 2 Sensorische functies en pijn</p> <p><i>Visuele en verwante functies.</i> Visuele functies Functies van aan oog verwante structuren Gewaarwordingen van oog en verwante structuren Visuele en verwante functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Hoofdfuncties en vestibulaire functies</i> Hoofdfuncties Vestibulaire functies Gewaarwordingen gepaard gaande met hoofdfuncties en vestibulaire functies Hoofdfuncties vestibulaire functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Andere sensorische functies</i> Smaak Reuk Proprioceptie Tast Sensorische functies verwant aan temperatuur en andere stimuli Andere sensorische functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>	<p>Hoofdstuk 3 Stem en spraak</p> <p><i>Stem</i> Articulatie Vloeiendheid en ritme van spreken Alternatieve vormen van stemgebruik Stem en spraak, anders gespecificeerd Stem en spraak, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 4 Functies van hart en bloedvatenstelsel. Hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel</p> <p><i>Functies van hart en bloedvatenstelsel</i> Hartfuncties Functies van bloedvaten Bloeddruk Functies van hart en bloedvatenstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van hematologisch systeem en afweersysteem</i> Functies van hematologisch systeem Functies van afweersysteem Functies van hematologisch systeem en afweersysteem, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van ademhalingsstelsel</i> Ademhaling Functies van ademhalingsspieren Functies van ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Andere functies en gewaarwordingen van hart en bloedvatenstelsel en ademhalingsstelsel</i> Andere ademhalingsfuncties Inspanningstolerantie Gewaarwordingen gepaard gaande met cardiovasculaire en respiratoire functies Andere functies en gewaarwordingen van hart en bloedvatenstelsel en ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van hart en bloedvatenstelsel, hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd Functies van hart en bloedvatenstelsel, hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 5 Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel</p> <p><i>Opname van voedsel</i> Vertering Assimilatie Defecatie</p>
---	---

<p><i>Pijn</i> Pijngewaarwording Pijngewaarwording, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Sensorische functies en pijn, anders gespecificeerd Sensorische functies en pijn, niet gespecificeerd.</p>	<p>Handhaving lichaamsgewicht Gewaarwordingen verband houdend met spijsverteringsstelsel Functies van spijsverteringsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>
---	--

<p><i>Functies van metabool stelsel en hormoonstelsel</i> Algemene metabole functies Water-, mineraal- en elektrolytenbalans Thermoregulatorische functies Functies van endocriene klieren Functies van metabool stelsel en hormoonstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel, anders gespecificeerd Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 6 Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies</p> <p><i>Functies gerelateerd aan urine</i> Productie en opslag van urine Functies gerelateerd aan urinelozing Gewaarwordingen gepaard gaande met urinelozing Functies gerelateerd aan urine, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Genitale en reproductieve functies</i> Seksuele functies Functies gerelateerd aan menstruatie Functies gerelateerd aan voortplanting Gewaarwordingen gepaard gaande met genitale en reproductieve functies Genitale en reproductieve functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies, anders gespecificeerd Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 7 Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies</p> <p><i>Functies van gewrichten en botten</i> Mobiliteit van gewrichten Stabiliteit van gewrichten Mobiliteit van botten Functies van gewrichten en botten, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Spierfuncties</i> Spiersterkte Spiertonus Spieruithoudingsvermogen Spierfuncties, anders gespecificeerd en niet</p>	<p>Hoofdstuk 8 Functies van huid en verwante structuren</p> <p><i>Functies van de huid</i> Beschermdende functies van huid Herstelfuncties van huid Andere functies van huid Gewaarwording verband houdend met huid Functies van huid, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van haren en nagels</i> Functies van haar Functies van nagels Functies van haren en nagels, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van huid en verwante structuren, anders gespecificeerd Functies van huid en verwante structuren, niet gespecificeerd</p>
--	--

gespecificeerd	
<i>Bewegingsfuncties</i>	
Motorische reflexfuncties	
Onwillekeurige bewegingsreacties	
Controle van willekeurige bewegingen	
Onwillekeurige bewegingen	
Gangpatroon	
Gewaarwordingen verband houdend met spieren en bewegingsfuncties	
Bewegingsfuncties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd	
Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies, anders gespecificeerd	
Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies, niet gespecificeerd	

Bijlage 2 bij hoofdstuk 2. De ICF: ACTIVITEITEN EN PARTICIPATIE

(bron: <http://www.rivm.nl/who-fic/ICD-O-3.htm>)

<p>Hoofdstuk 1 Leren en toepassen van kennis</p> <p><i>Doelbewust gebruiken van zintuigen</i> Gadeslaan Luisteren Doelbewust gebruiken van andere zintuigen Doelbewust gebruiken van zintuigen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Basaal leren</i> Nadoen Herhalen Leren lezen Leren schrijven Leren rekenen Ontwikkelen van vaardigheden Basaal leren, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Toepassen van kennis</i> Richten van aandacht Denken Lezen Schrijven Rekenen Oplossen van problemen Besluiten nemen Toepassen van kennis, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Leren en toepassen van kennis, anders gespecificeerd Leren en toepassen van kennis, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 2 Algemene taken en eisen</p> <p>Ondernemen van enkelvoudige taak Ondernemen van meervoudige taken Uitvoeren van dagelijkse routinehandelingen Omgaan met stress en andere mentale eisen Algemene taken en eisen, anders gespecificeerd Algemene taken en eisen, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 3 Communicatie</p> <p><i>Communiceren - begrijpen</i> Begrijpen van gesproken boodschappen Begrijpen van non-verbale boodschappen Begrijpen van formele gebarentaal Begrijpen van geschreven boodschappen Communiceren - begrijpen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Communiceren – zich uiten</i> Spreken Zich non-verbaal uiten Zich uiten via formele gebarentaal</p>	<p>Gebruiken van communicatieapparatuur en - technieken Communicatie, anders gespecificeerd Communicatie, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 4 Mobiliteit</p> <p><i>Veranderen en handhaven van lichaamshouding</i> Veranderen van basale lichaamshouding Handhaven van lichaamshouding Uitvoeren van transfers Veranderen en handhaven van lichaamshouding, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Dragen, verplaatsen en manipuleren van iets of iemand</i> Optillen en meenemen Verplaatsen van iets of iemand met onderste extremiteiten Nauwkeurig gebruiken van hand Gebruiken van hand en arm Dragen, verplaatsen en manipuleren van iets of iemand, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Lopen en zich verplaatsen</i> Lopen Zich verplaatsen Zich verplaatsen tussen verschillende locaties Zich verplaatsen met speciale middelen Lopen en zich verplaatsen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Zich verplaatsen per vervoermiddel</i> Gebruiken van vervoermiddel Besturen Rijden op dieren als vervoermiddel Zich verplaatsen per vervoermiddel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Mobiliteit, anders gespecificeerd Mobiliteit, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 5 Zelfverzorging</p> <p>Zich wassen Verzorgen van lichaamsdelen Zorgdragen voor toiletgang Zich kleden Eten Drinken Zorgdragen voor eigen gezondheid Zelfverzorging, anders gespecificeerd Zelfverzorging, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 6 Huishouden</p> <p><i>Verwerven van benodigdheden</i></p>
---	--

<p>Schrijven van boodschappen Communiceren - zich uiten, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Conversatie en gebruik van communicatie- apparatuur en -technieken</i> Converseren Bespreken <i>Huishoudelijke taken</i> Bereiden van maaltijden Huishoudelijke taken, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Huishouden doen</p> <p><i>Verzorgen van wat bij huishouden behoort en assisteren van andere personen</i> Verzorgen van wat bij huishouden behoort Assisteren van andere personen Verzorgen van wat bij huishouden behoort en assisteren van andere personen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Huishouden, anders gespecificeerd Huishouden, niet gespecificeerd</p> <p><i>Hoofdstuk 7 Tussenmenselijke interacties en relaties</i></p> <p><i>Algemene tussenmenselijke interacties</i> Basale tussenmenselijke interacties Complexe tussenmenselijke interacties Omgaan met onbekenden Formele relaties Informeel sociale relaties Familierelaties Intieme relaties Bijzondere tussenmenselijke relaties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Tussenmenselijke interacties en relaties, anders gespecificeerd Tussenmenselijke interacties en relaties, niet gespecificeerd</p> <p><i>Hoofdstuk 8 Belangrijke levensgebieden</i></p> <p><i>Informeel opleiding</i> Voorschoolse opleiding Schoolse opleiding Beroepsopleiding Hogere opleiding Opleiding, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Beroep en werk</i> Werkend leren Verwerven, behouden en beëindigen van werk Betaald werk Onbetaald werk Beroep en werk, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>	<p>Verwerven van woonruimte Verwerven van goederen en diensten Verwerven van benodigdheden, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Hoofdstuk 9 Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven</i></p> <p><i>Maatschappelijk leven</i> Recreatie en vrije tijd Religie en spiritualiteit Mensenrechten Politiek en burgerschap Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven, anders gespecificeerd Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven, niet gespecificeerd.</p>
--	---

<i>Economisch leven</i> Basale financiële transacties Complexe financiële transacties Economische zelfstandigheid Economische leven, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Belangrijke levensgebieden, anders gespecificeerd Belangrijke levensgebieden, niet gespecificeerd	
---	--

Bijlage I bij hoofdstuk 5: Handreiking normering hulp bij het huishouden

Het doen van boodschappen voor het dagelijkse leven.

Hieronder vallen het samenstellen van een boodschappenlijst en het inkopen en opbergen van boodschappen. Dit kan 1x per week worden gedaan en daar kan tot en met 4 personen 60 minuten per week voor worden toegekend.

Als het gaat om meer dan 4 personen of als er kinderen jonger dan 12 jaar aanwezig zijn, kan 2x per week boodschappen worden toegekend.

Indien de afstand tot de winkels groot is, kan 30 minuten extra worden toegekend.

Dat betekent dat voor boodschappen de marge voor toekennen bedraagt 60 tot 150 minuten. Eigen keuzen, zoals de keuze voor speciaal voedsel dat maar beperkt te koop aangeboden wordt, zodat extra gereisd moet worden, of het doen van boodschappen in een groot aantal winkels, worden in principe niet gehonoreerd.

Alleen medisch noodzakelijke afwijkingen kunnen gehonoreerd worden.

Maaltijdverzorging: broodmaaltijd, warme maaltijd.

Hieronder vallen wat betreft de broodmaaltijd: broodmaaltijd klaarzetten, tafel dekken en afruimen, koffie/thee zetten en afwassen, met de machine of handmatig.

Wat betreft de warme maaltijd vallen hieronder: eten bereiden (voorbereiden en koken) tafel dekken en afruimen, afwassen en opruimen plus opslaan en beheer levensmiddelenvoorraad.

Voor de broodmaaltijd kan per keer 15 minuten, voor de warme maaltijd per keer 30 minuten worden toegekend.

Zijn er kinderen jonger dan 12 jaar dan kan per keer 20 minuten extra worden toegekend.

Per dag kan het dus gaan om 2 broodmaaltijden en 1 warme maaltijd, waarbij de variatie kan liggen tussen 60 minuten en 120 minuten.

Licht poetswerk in huis, kamers opruimen.

Hieronder vallen de volgende activiteiten:

Indien geen maaltijdvoorziening is geïndiceerd: afwassen, handmatig 15-30 minuten per keer, machine in- en uitruimen 10 minuten per keer.

Opruimen, stof afnemen, bedden opmaken en wekelijkse beurt interieur; dit is afhankelijk van de grootte van de woning en de specifieke kenmerken van de gezinssamenstelling en bedraagt 15 tot 40 minuten per keer.

Bij kinderen onder de 12 jaar, bij allergie (alleen als het gaat om een gesaneerde woning) bij ernstige beperkingen in armen en handen die leidt tot extra rommel kan meer tijd worden toegekend. Dit geldt alleen voor de kamers die in gebruik zijn en uitgaande van een woning niveau sociale woningbouw.

Extra toegekende tijd in principe maximaal 3 maal per week 20-30 minuten.

Totaal betekent dit minimaal 60-90 minuten, maximaal 180 minuten.

Zwaar huishoudelijk werk.

Hieronder vallen: stofzuigen, schrobben, dweilen, soppen van sanitair en keuken, bedden verschoneren, opruimen huishoudelijk afval.

Omvang bij een eenpersoonshuishouden en een huis met 2 kamers 1 x 3 uur per 14 dagen, of 90 minuten per week, Bij een meerpersoonshuishouden en een huis met meer dan 3 kamers

180 minuten per week.

In grote woningen met een hoge bezettingsgraad, bij een hoge vervuilingsgraad (door de situatie, niet door verwaarlozing) bij COPD-problematiek in een gesaneerde woning, bij aanwezigheid van jonge kinderen kunnen extra uren, afhankelijk van de situatie, worden toegekend. Verzorging huisdieren wordt meegenomen en niet extra geïndiceerd.

Verzorging kleding/linnengoed.

Hier wordt onder gerekend: sorteren en wassen kleding met behulp van een wasmachine, centrifugeren, ophangen en afhalen of was drogen in droger, vouwen, strijken en opbergen, ophangen/afhalen wasgoed.

Hiervoor wordt bij 1 persoon 60 minuten per week toegekend, bij 2 personen 90 minuten per week.

Meer per week: bij kinderen onder de 16 jaar 30 minuten per week extra, bij bedlegerige personen 30 minuten per week extra, bij extra wassen door overmatige transpiratie, incontinentie, speekselverlies etc. 30 minuten per week extra. Bij huishoudens met kleine kinderen kan tot maximaal 3x per week wassen worden toegekend, in andere situaties wordt uitgegaan van éénmaal per week.

Organisatie van het huishouden.

Hiertoe worden gerekend opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (anderen helpen met zelfverzorging) en anderen helpen bij het bereiden van maaltijden.

Het gaat hierbij om een ouder die tijdelijk niet in staat is de ouderrol op zich te nemen.

Totaal omvang tot maximaal 40 uur per week aanvullend op de eigen mogelijkheden, te besteden aan wassen en aankleden, hulp bij eten en/of drinken, maaltijd voorbereiden, sfeer scheppen, spelen, opvoedingsactiviteiten.

Meer of minder kan worden geïndiceerd vanwege het aantal kinderen, de leeftijd van de kinderen, de gezondheidssituatie, het functioneren van kinderen/huisgenoten, aanwezigheid gedragsproblematiek, samenvallende activiteiten.

Dagelijkse organisatie van het huishouden.

Administratieve werkzaamheden, organiseren, plannen en beheren van middelen.

Indien hier aanleiding toe bestaat kan hier 30 minuten per week voor worden geïndiceerd.

Hiervan kan worden afgeweken bij communicatieproblemen, kinderen onder de 16 jaar of andere tijdvrugnende huisgenoten, of psychosociale of andere problematiek bij meerdere huisgenoten.

Hulp bij ontregelde huishouding in verband met psychische stoornissen.

Hieronder kan ook observeren vallen, evenals formuleren doelen met betrekking tot huishouding, helpen verkrijgen, handhaven structuur in het huishouden, helpen verkrijgen/handhaven zelfredzaamheid t.a.v. budget, begeleiden ouders bij opvoeding (beperkt en in combinatie met andere onderdelen) en begeleiding kinderen.

Omvang 30 minuten per week.

Advies, instructie, voorlichting (AIV) gericht op het huishouden.

Instructie omgaan met zorgverzekering, instructie licht huishoudelijk werk, instructie textielverzorging, instructie boodschappen doen, instructie komen.

Maximaal 30 minuten per week. In 3x per week maximaal 6 weken. Bij communicatieproblemen kan meer tijd worden geïndiceerd.

Bijlage 2 Voorzieningen gehandicapten

<u>Voorziening</u>	<u>Wet of regelgeving</u>
Aangepaste box	geen vergoeding
Aangepaste kinderstoel	Regeling zorgverzekering
Aangepaste tafel	Regeling zorgverzekering
Aangepaste stoel	Regeling zorgverzekering
Aangepaste auto	Wmo
Aankleedtafel voor kinderen en volwassenen	Geen vergoeding – wel individuele beoordeling
Aankoppelfiets (fietswiel gekoppeld aan een rolstoel)	Wmo
Aanpassingen aan auto's	Wmo met uitzondering van lopende bruikleenvoorzieningen
Aanpassingen aan binnenschip	Wmo
Aanpassingen aan rolstoelen	Wmo
Aanpassingen aan sportrolstoelen (in verband met de handicap)	Wmo (hoger normbedrag)
Aanpassingen aan vervoermiddelen	Wmo met uitzondering van lopende bruikleenvoorzieningen
Aanpassingen aan woonwagen	Wmo
Aanpassingen in ADL-clusterwoningen	Regeling College van Zorgverzekeraars, subsidiëring aanpassingen bestaande ADL-clusters 2000
ADL-assistentie	Regeling College voor Zorgverzekeraars
ADL-clusterwoning	Regeling College voor Zorgverzekeraars subsidiëring aanpassingen te verwezenlijken ADL-clusters 2000
ADL-unit	Regeling College voor Zorgverzekeraars subsidiëring aanpassingen te verwezenlijken ADL-clusters 2000
Alarmeringsapparatuur	Regeling zorgverzekering bij een medische indicatie
Alarmintercomsysteem in ADL-clusters	Regeling College van Zorgverzekeraars subsidiëring aanpassingen bestaande ADL-clusters 2000
Allergeenvrije matras-/kussenhoezen	Regeling zorgverzekering
Anti-decubitus kussen in rolstoel of auto	Regeling zorgverzekering
Anti-decubitus kussen** m.u.v. in rolstoel of in auto	Als losse voorziening Regeling zorgverzekering ; als vaste voorziening Wmo.
Anti-decubitus matras/overtrek**	Regeling zorgverzekering
Asbak aan rolstoel	Geen vergoeding
Autoaanpassing	Wmo met uitzondering van lopende bruikleenvoorzieningen
Autokeuringskosten	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Autokostenvergoeding	Wmo
Automatische transmissie	Algemeen gebruikelijk
Autorijlessen (meerkosten)	Wmo (indien noodzakelijk i.v.m. de vervoersvoorziening)
Autostoel (speciale)	Wmo met uitzondering van lopende bruikleenvoorzieningen
Autoverzekering	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Autozitje	Wmo, mits aangepast
Badzitje	Wmo
Badlift	Wmo
Bagagetas bij rolstoel	Geen vergoeding
Bandenpomp bij rolstoel	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Bedbox voor de liggende verzorging van kinderen	Regeling zorgverzekering
Bedden in speciale uitvoering **	Regeling zorgverzekering
Losstaande bedgalgen **	Regeling zorgverzekering
Bedportalen	Regeling zorgverzekering
Bedverkorters/-verlengers **	Regeling zorgverzekering
Beenzak voor rolstoel	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Begeleidingskosten openbaar vervoer	Wmo
Binnenschip (aanpassing)	Wmo
Blindengeleidehond	AWBZ
Blindentaststokken	Regeling zorgverzekering
Boodschappennet bij rolstoel	Geen vergoeding
Braillehorloge	Geen vergoeding via Regeling zorgverzekering of anderszins

<u>Voorziening</u>	<u>Wet of regelgeving</u>
Brillen	Gecombineerd met bijzondere gezichtsverzekeringsregeling zorgverzekering
Bromfiets	Algemeen gebruikelijk
Brommobiel	Algemeen gebruikelijk
Bruikleenauto	Wmo, indien in verordening opgenomen
Buitenwagen	Wmo
Buggy's	Wmo, mits aangepast, evt. alleen meerkosten.
Centrale verwarming	Algemeen gebruikelijk
Click-and-go-systeem	Algemeen gebruikelijk
Collectief vervoerssysteem	Wmo
Communicatieapparatuur (aangepast)	Regeling zorgverzekering
Computer, incl. in- en uitvoerapparatuur (op indicatie)	Regeling zorgverzekering
Contactlenzen (op zeer strikte indicatie)	Regeling zorgverzekering
Dekenbogen**	Regeling zorgverzekering
Dieetkosten (indien dieetpreparaten)	Regeling farmaceutische hulp
Dieetkosten (indien dieetproducten)	Bijzondere bijstand
Dieetpreparaten bij bepaalde indicaties	Regeling farmaceutische hulp
Dieetproducten	Bijzondere bijstand
Douche-/toiletstoel **	Wmo
Douchebrancard	Wmo
Douchestretcher	Wmo
Douchestoel	Wmo
Doventelefoon / teksttelefoon	Apparatuur via Regeling zorgverzekering ; geen vergoeding voor gesprekskosten
Doventolk in leefsituatie	AWBZ
Doventolk in werksituatie	Wet Rea
Draaischijf (hulpmiddel op van bed op stoel te komen)**	Wmo
Draaischijf voor verplaatsingen in bed	AWBZ
Driewiel fiets	Wmo, mits aangepast, alleen meerkosten
Duwwandelwagens	Wmo, mits aangepast, alleen meerkosten
Éénhendelmengkraan	Algemeen gebruikelijk
Eetapparaten	Regeling zorgverzekering , uitsluitend indien hulpmiddel niet algemeen gebruikelijk is en de aanschafkosten redelijk subsidiabel zijn
Elastische kousen	Regeling zorgverzekering
Elektrische schrijfmachine	Regeling zorgverzekering
Elektrische rolstoel	Wmo
Elektrische buitenwagens	Wmo
Faxapparatuur	Regeling zorgverzekering
Fiets/spartamet/ fiets met hulpmotor	Algemeen gebruikelijk, tenzij het een aangepaste fiets betreft, alleen meerkosten.
Fietszitje (speciaal)	Wmo – alleen meerkosten
Gebruikskosten eigen/bruikleenauto	Wmo
Gehoorzorgverzekering (beperkt aantal hoortoestellen)	Regeling zorgverzekering
Gesloten buitenwagen	Wmo
Gezichtsverzekeringsregeling (op zeer strikte indicatie)	Regeling zorgverzekering
Handbewogen rolstoel	Wmo
Handi-move (onderdeel patiëntenlift)	Wmo
Herstelonderhoud rolstoelen/vervoermiddelen	Wmo
Herstelonderhoud woonvoorziening	Wmo
Hobbyruimte (aanpassing)	Geen vergoeding mogelijk, woningaanpassing betreft het normale gebruik van de woning
Hoepelrolstoel	Wmo
Hoog-laag bed **	Regeling zorgverzekering

<u>Voorziening</u>	<u>Wet of regelgeving</u>
Hoortoestellen	Regeling zorgverzekering
Huishoudelijke hulp	WMO
HDL (gezinsverzorging)	AWBZ
Zorgverzekering voor het zitten	Regeling zorgverzekering
Zorgverzekering voor het slapen	Regeling zorgverzekering
Zorgverzekering voor communicatie	Regeling zorgverzekering
Injectiespuiten	Regeling zorgverzekering
Inkomensondersteunende voorzieningen	Bijzonder bijstand
Invalidentoilet schoolgebouw	Geen vergoeding, verantwoordelijkheid schoolbestuur (WPO, WEC, WVO)
Invalidenparkeerkaart	Gemeente voor afgifte
Invalidenparkeerplaats op kenteken	Gemeente voor afgifte
Keramische kookplaat	Algemeen gebruikelijk
Keuringskosten auto	Wmo
Kilometer- en taxikosten	Wmo
Kilometervergoedingen	Wmo
Kinderrolstoel	Wmo
Kledingslijtage	Bijzondere bijstand
Kruiphulpmiddel	Wmo
Kruipwagen	Wmo
Krukken**	Regeling zorgverzekering
Kussenhoezen (stofdicht/allergeenvrij)	Regeling zorgverzekering
Leerlingenvervoer	Gemeente (Wet op het Basisonderwijs in Interimwet op het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs)
Ligfiets	Algemeen gebruikelijk – eventuele aanpassingen vergoeden
Loorzorgverzekering (loopfiets)	Regeling zorgverzekering
Looprek **	Regeling zorgverzekering
Loopwagens	Regeling zorgverzekering
Losse woonvoorzieningen in ADL-clusterwoningen	Wmo
Luchtfilters (plaatsing)	Wmo (indien er sprake is van ergonomische beperkingen, Is onroerende woonvoorziening)
Maaltijdvoorziening	Gemeentelijk beleid
Matras- en kussenhoezen (stofdicht)	Geen vergoeding
Matrassen (orthopedisch)	Niet opgenomen in Regeling zorgverzekering , derhalve geen vergoeding
Mobiele telefoon	Algemeen gebruikelijk
Onrusthekken**	Regeling zorgverzekering
Ontwikkeling en ontspanning	Bijzondere bijstand
Open buitenwagen	Wmo
Oplaadkosten	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Orthesen	Regeling zorgverzekering
Orthopedisch matrassen	Niet opgenomen in Regeling zorgverzekering , derhalve geen vergoeding
Papegaai (langdurige verstrekking)	Regeling zorgverzekering
Parkeerontheffing	Gemeente voor afgifte
Parkeervoorzieningen	Gemeente voor afgifte
Patiëntenlift **	Wmo
Patiëntenlift met bandages**	Wmo
Personal computer	Regeling zorgverzekering
Personenalarmering	Regeling zorgverzekering bij een medische indicatie (excl. abonnementskosten)
Plateaurolstoel	Wmo
Postoel **	Wmo
Prothesen	Regeling zorgverzekering
Pruiken	Regeling zorgverzekering
Recliniatorsetten	Regeling zorgverzekering
Rekenmachines (aangepaste)	Regeling zorgverzekering

Voorziening	Wet of regelgeving
Reparatiekosten rolstoel/vervoermiddel	Wmo
Roadmaster (speelmobiel)	Wmo
Rollators **	Regeling zorgverzekering
Rolstoel **	Wmo
Rolstoelaanpassingen	Wmo
Rolstoelaccessoires	Wmo
Rolstoelhandschoenen	Wmo
2° rolstoel AWBZ-bewoners (m.u.v. GVT en RIBW)	AWBZ
Rolstoel in focuswoning	Wmo
Rolstoel in verpleeghuis	AWBZ, indien indicatie functie verblijf én functie behandeling. Bij alleen functie verblijf Wmo.
Rolstoel in verzorgingshuis	Wmo
Rolstoeltaxivervoer	Wmo
Rolstoeltraining	Wmo
Rolstoelverzekering	Wmo
Schootskleed	Wmo
Schrijfmachines	Regeling zorgverzekering
Scootermobiel	Wmo
Serveerwagen	Regeling zorgverzekering
Sociale Honden (SOHO)	Geen vergoeding
Sondevoeding (toedieningsapparatuur)	Regeling zorgverzekering
Sondevoeding (preparaten)	Regeling farmaceutische hulp
Spaakbescherming (bij rolstoel)	Wmo
Spartamet	Algemeen gebruikelijk
Speelmobielen	Wmo
Speelvoertuigen	Wmo
Sportrolstoel	Wmo
Sta-orthese	Regeling zorgverzekering
Sta-/zitrolstoelen voor kinderen	In zijn geheel Wmo
Stoelen op wielen (niet elektrisch te verplaatsen)	Regeling zorgverzekering
Stoel met katapultzitting	Regeling zorgverzekering
Stofdichte matrashoes	Geen vergoeding
Stookkosten	Bijzondere bijstand
Stuurbevoegdiging	Algemeen gebruikelijk
Systemen van aanvullend openbaar vervoer	Wmo
Tandem (verplaatsing alledag)	Wmo
Tandem (ontwikkeling en ontspanning)	Bijzondere bijstand
Tandemet	Wmo
Taxikostenvergoedingen	Wmo
teksttelefoon	Apparatuur via regeling zorgverzekering ; geen vergoeding voor gesprekskosten
Telefoonverzorgverzekering	Regeling zorgverzekering
Teleplusdienst	Geen vergoeding gesprekskosten, niet opgenomen in regeling zorgverzekering
Thermostatische mengkraan	Algemeen gebruikelijk
Tijdelijke rolstoelverstrekking**	Besluit hulp vanwege een kruisorganisatie bijzondere ziektekosten
Tilvest (bij patiëntenlift)	Wmo
Tinitus maskeerders (ter behandeling van ernstig oorsuizen)	Regeling zorgverzekering
Toegankelijk maken terrein schoolgebouw	Verordening onderwijshuisvesting
Toiletstoel **	Wmo
Transferbed	Regeling zorgverzekering
Transferzorgverzekering	Wmo
Traplift	Wmo
Traplift schoolgebouw	Verordening onderwijshuisvesting

Voorziening	Wet of regelgeving
Trippelstoel **	Regeling zorgverzekering
Uitleenartikelen (tijdelijk) **	Besluit hulp vanwege een kruisorganisatie bijzondere ziektekostenverzekering
Uitraasruimte	Wmo
Vakantiewoning (aanpassing)	Geen vergoeding mogelijk
Vergoeding voor extra stookkosten	Bijzondere bijstand
Vergoeding voor extra kledingslijtage	Bijzondere bijstand
Verhoogde toiletpot	Algemeen gebruikelijk
Verhuis- en (her)inrichtingskosten	Wmo
Verhuiskostenvergoeding	Wmo
Verzorgingsmiddelen **	Regeling zorgverzekering (art. 15)
Verstelbare keukens	Wmo
Verticale sta-unit	Regeling zorgverzekering
Vervangen van lavet door douche	Algemeen gebruikelijk
Vervoer sociale werkvoorziening	Wet sociale werkvoorziening
Vervoer naar ziekenhuis	Regeling zorgverzekering
Vervoer naar medisch specialisten	Regeling zorgverzekering
Vervoerskosten schoolbezoek gemeenten	Wet op het Basisonderwijs of Wet Wia
Vervoerskosten overig onderwijs	UWV
Vervoersvoorziening (leef-)	Wmo
Vervoersvoorziening (werk)	Wet Wia en CAO-afspraken
Vervoersvoorzieningen voor Nederlanders die in het buitenland wonen	LISV
Verwijderen woonvoorzieningen	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Vierpoots eifelkruk **	Regeling zorgverzekering
Vierwielfiets	Wmo
Vliegende hollander	Wmo
Voetenzak (bij rolstoel)	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Warmemaaltijdvoorziening	WMO
Wasdroger	Algemeen gebruikelijk
Waterbed	Algemeen gebruikelijk
Wek- en waarschuwingsinstallatie (voor doven)	Regeling zorgverzekering
Werkblad bij rolstoel	Wmo (indien in verordening/verstrekkingenbeleid opgenomen)
Werkrolstoel (in verband met arbeidstoeleiding)	Wet Wia/UWV
Werkrolstoel (bij dienstverband langer dan zes maanden in dienst)	Wet Rea (LISV)
Werkvoorzieningen (in verband met arbeidstoeleiding)	Wet Wia/UWV
Werkvoorziening (bij dienstverband langer dan zes maanden in dienst)	Wet WIA/UWV
Winterbekleding (op rolstoel)	Wmo, indien medische indicatie en opgenomen in de verordening
Woningaanpassing tot € 45.378,02	Wmo
Woningaanpassing in ADL-clusters	Regeling College van Zorgverzekeraars subsidiëring aanpassingen bestaande ADL-clusters 2000
Woningsanering	Wmo
Woonschip (aanpassing)	Wmo
Woonvoorziening	Wmo
Woonwagen (aanpassing)	Wmo
Zitorthesen	Wmo, indien vast onderdeel van rolstoel of duwwandelwagen
Zitschalen	Wmo, indien vast onderdeel van rolstoel of duwwandelwagen
Zonnescherm (bij buggy/wandelwagen)	Wmo

N.B.: Lopende bruikleenvoorzieningen: aanpassingen aan rolstoelen en vervoermiddelen die door de oude uitvoerders in bruikleen zijn verstrekt en waarvan het bruikleencontract nog niet is afgelopen vallen niet onder de Wmo. Deze aanpassingen worden door de oude uitvoerder (APB, GMD of AMP) beoordeeld en gefinancierd.

De met ** aangemerkte voorzieningen maken onderdeel uit van het basispakket AWBZ uitleenartikelen thuiszorginstelling. Indien het gaat om een tijdelijke verstrekking van de desbetreffende voorziening (maximaal 6 maanden) dan dus verwezen worden naar de thuiszorginstelling.

Bijlage 3: Zvw Regeling zorgverzekering Hulpmiddelenzorg

Regeling/Besluit	Regeling zorgverzekering
Referentie	Staatsblad; 25 juli 2008
Laatste versie	1 januari 2009
Beschrijving	In de Regeling Zorgverzekering is bij Ministerieel besluit vastgelegd welke hulpmiddelen binnen de aanspraak van de hulpmiddelen- en verbandmiddelenzorg van het Basispakket van de Zorgverzekeringswet vallen.

De overheid streeft naar een transparant stelsel waarbij de actoren een groter belang krijgen bij een beter functionerende zorgmarkt en overheidsregulering zoveel mogelijk beperkt kan blijven.

Deregulering per 1 januari 2002

Voorafgaande aan de invoering van het nieuwe zorgstelsel per 1 januari 2006 ging in 2002 reeds de deregulering hulpmiddelenzorg in. Zorgverzekeraars kregen de regierol over de hulpmiddelenzorg. Ook waren een aantal formele (administratieve) voorwaarden niet langer van toepassing, zoals de schriftelijke toelichting van de behandelend arts (machtiging) en de bepalingen die gebruiksnormen en termijnen voor verstrekking behelzen.

Zorgverzekeringswet per 1 januari 2006

In de Zorgverzekeringswet is bepaald op welke zorg de verzekerde recht heeft, zonder daarbij aan te geven wie de desbetreffende zorg moet verlenen (een functiegerichte omschrijving van de rechten en aanspraken in plaats van een voorzieningengerichte omschrijving). Stap voor stap worden de voorzieningen zoals opgenomen in de oude regeling (van aanbodgericht naar vraaggericht) functiegericht geformuleerd en voorzien van een globalere omschrijving met als aangrijpingspunt de te corrigeren aandoening/handicap. Zie ook de **brief van de Minister van VWS aan de Tweede Kamer van 16 april 2008**, waarin deze aangeeft in de huidige regeerperiode alle aanspraken functiegericht te formuleren.

In de toelichting bij de Regeling Zorgverzekering is aangegeven dat: "om te komen tot een transparante invulling is het aan de Zorgverzekeraars om de uiteindelijk te verstrekken hulpmiddelenzorg het eindresultaat te laten zijn van een geprotocolleerde vertaling van een diagnose en indicatie in concrete voorzieningen". In deze protocollen zal worden aangeduid welke expertise benodigd is en wat de weg is van probleem naar oplossing.

Een verzekerde heeft op grond van de hulpmiddelenzorg in de Zorgverzekeringswet recht op een ten allen tijde functionerende en meest adequate oplossing voor zijn probleem.

Verdere informatie over het beleid met betrekking tot de hulpmiddelenzorg is te vinden op **Gezondheidszorg na 2006** en op **ww.cvz.nl**.

Doelgroep	Basisverzekering voor alle Nederlandse ingezetenen.
-----------	---

De aanspraak op hulpmiddelen omvat de verschaffing op basis van zorginhoudelijke criteria (artikel 14 van de Zorgverzekeringswet) van een functionerend hulpmiddel of verbandmiddel (art 2.9 van Besluit zorgverzekering) met inbegrip van gebruikerstraining:

- 1a. prothesen voor schouder, arm, hand, been of voet (art. 2.8)
- 1b. mammaprothesen (art. 2.9)
- 1c. gelaatsprothesen (art 2.10)
- 1d. uitwendig gedragen hulpmiddelen ter volledige of gedeeltelijke vervanging of bedekking van de oogbol (art. 2.6.d)
- 1e. uitwendige lichaamsgebonden hulpmiddelen voor het bewegingssysteem (orthesen en orthopedische schoenen) (art. 2.12)
- 1f. uitwendige hulpmiddelen voor de visuele functie (art. 2.13)
- 1g. gehoorhulpmiddelen (art. 2.14)
- 1h. hulpmiddelen voor persoonlijke verzorging en bescherming (art. 2.15)
- 1i. hulpmiddelen voor anticonceptionele doeleinden (art. 2.16)
- 1j. hulpmiddelen voor de mobiliteit van personen (art. 2.17)
- 1k. pruiken (art. 2.18)
- 1l. injectiespuiten (art. 2.19)
- 1m. uitwendige hulpmiddelen te gebruiken bij het langdurig compenseren van het functieverlies van aderen bij het transport van bloed en het functieverlies van lymfevaten bij het transport lymfe
- 1n. hulpmiddelen bij diabetes (art. 2.20)
- 1o. apparatuur voor positieve uitademingsdruk (art. 2.21)
- 1p. draagbare, uitwendige infuuspompen (art. 2.22)
- 1q. schoenvoorzieningen niet zijnde orthesen (art. 2.23)
- 1r. hulpmiddelen voor toediening van voeding (art. 2.24)
- 1t. hulpmiddelen voor communicatie, informatievoorziening en signalering (art. 2.26)
- 1u. zuurstofapparaten (art. 2.27)
- 1v. longvibrators
- 1w. vernevelaars met toebehoren
- 1x. beeldschermloepen
- 1y. uitwendige elektrostimulators tegen chronische pijn met toebehoren
- 1z. CPAP-apparatuur (art. 2.28)
- 1aa. soloapparatuur (art. 2.29)
- 1bb. tactiellesapparaat (art. 2.30)
- 1cc. vervanging van BAHA-hoorstellen (art. 2.31)
- 1dd. zelfmeetapparatuur voor bloedstollingstijden (art. 2.32)
- 1ee. inrichtingselementen voor woningen (art. 2.33)
- 1ff. geleidehonden (art. 2.34)
- 1gg. hulpmiddelen ter compensatie van onvoldoende arm-, hand- of vingerfunctie (art. 2.35)
- 1hh. thuisdialyseapparatuur (art. 2.36)
- verbandmiddelen toe te passen bij ernstige aandoening waarbij een langdurige medische behandeling met deze middelen is aangewezen (art. 2.15.h).

Verstrekkingvorm In de individuele polis is vastgelegd of middelen in eigendom dan wel in bruikleen worden verstrekt. De verzekeraar kan nadere eisen stellen aan de verstrekkingvorm.

Een hulpmiddel in bruikleen wordt aangeschaft bij een leverancier waarmee de zorgverzekeraar een leverovereenkomst heeft. Om een hulpmiddel in bruikleen te krijgen, sluit men met het ziekenfonds een bruikleenovereenkomst af.

Vanaf 1 mei 2005 is hulpmiddelenzorg in natura of als restitutie mogelijk, afhankelijk van wat in de individuele polis tussen verzekerde en verzekeraar daarover is vastgelegd.

Zie hiervoor **verstrekking van hulpmiddelen uit ziekenfondswet in natura of vergoeding van de kosten (restitutie)** en **Experiment PGB Hulpmiddelen voor visueel gehandicapten**.

Eigen bijdrage Bij ministeriele regeling kan bepaald worden dat de verzekerde voor een hulpmiddel een eigen bijdrage betaalt ter grootte van:

- het verschil tussen de aanschaffingskosten en het bij dat hulpmiddel vermelde bedrag; dat kan verschillen naar de groep van verzekerden, waartoe de verzekerde behoort, zoals de leeftijd; met leeftijd wordt dan bedoeld de leeftijd van verzekerde op het moment waarop hij zich wendt tot de aanbieder van het hulpmiddel (artikel 2.7)
- een daarbij vermeld bedrag wegens besparing van kosten.

Indien een dergelijke eigen bijdrage vanwege deze ministeriele regeling aan de orde is, staat deze vermeldt bij de informatie over de afzonderlijke verstrekkingen.

De verzekeraar kan vanuit doelmatigheidsoogpunt besluiten een verstrekking in eigendom dan wel in bruikleen te geven. Een aantal hulpmiddelen leent zich zowel voor eigendom als voor bruikleen. Bruikleen heeft het voordeel dat de zorgverzekeraar een hulpmiddel kan terugvorderen indien een verzekerde er geen gebruik (meer) van maakt. De verzekeraar kan in de polis aanvullende voorwaarden opnemen met betrekking tot verstrekking in bruikleen danwel eigendom.

De verschaffing in bruikleen omvat tevens de vergoeding van de kosten van vervoer van het middel naar en van de woning van de verzekerde, van het regelmatig onderhoud ervan, alsmede de voor het gebruik, ontsmetting en reiniging van de apparatuur benodigde chemicaliën (artikel 2.7).

Het hulpmiddel moet gebruiksklaar verstrekt worden, dus het moet werken en de verzekerde moet weten hoe hij er mee moet omgaan, inclusief eerste batterijen, oplaadapparatuur, training en instructie.

Criteria De zorgverzekeraar heeft een zorgplicht en de verzekerde heeft recht op de prestaties, bestaande uit:

- de zorg of overige prestaties waaraan hij behoefte heeft, of
- vergoeding van de kosten van deze zorg of overige diensten alsmede , desgevraagd, activiteiten gericht op het verkrijgen van deze zorg of diensten.

De inhoud en omvang van de hulpmiddelenzorg wordt bepaald door de stand van de wetenschap en praktijk en - bij ontbreken van een zodanige maatstaf - door hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en dienstverlening.

De verzekerde heeft op een vorm van zorg of een dienst slechts recht voor zover hij daarop naar inhoud en omvang redelijkerwijs is aangewezen.

Een hulpmiddel - verstrekt in het kader van de verzekerde hulpmiddelenzorg - moet goed functioneren en bij de beperking van de verzekerde passen (dus adequaat zijn). Hulpmiddelen moeten individueel gericht en voor langdurig gebruik noodzakelijk moeten zijn.

Procedure	<p>In lijn met het streven om ook in de zorgsector de administratieve lasten terug te dringen, is met ingang van 1 januari 2002 niet langer sprake van een centraal geregelde toestemmingsverplichting. Verzekeraars kunnen in hun reglementen aangeven waanneer voorafgaande toestemming en een toelichting van een arts dan wel specialist doelmatig en gewenst is. Dit geldt voor het tot gelding brengen van de aanspraak op de verschaffing in eigendom of bruikleen, wijziging of herstel van het in eigendom of in bruikleen verstrekte hulpmiddel.</p> <p>Kijk dus goed naar wat hierover in de polis vermeld staat.</p>
Initiator	<p>Verzekerde, daartoe eventueel gesteund door behandelend arts.</p>
Onderhoud en reparatie	<p>Mocht een hulpmiddel niet meer goed of onvoldoende functioneren, dan is er geen sprake meer van een adequaat functionerend hulpmiddel en dient dit hulpmiddel in voorkomende gevallen hersteld of vervangen te worden. Ook kan een reservehulpmiddel aangewezen zijn.</p> <p>De keuze tot vervanging dan wel reparatie van een hulpmiddel is afhankelijk van de doelmatigheidsafweging van de zorgverzekeraar. In sommige gevallen zal het voordeliger zijn een hulpmiddel te laten repareren, in andere gevallen juist weer niet.</p> <p>De kosten van normaal gebruik van hulpmiddelen komen, tenzij bij de afzonderlijke verstrekingen anders vermeld, voor rekening van de verzekerde. Onder kosten van normaal gebruik wordt onder meer verstaan de kosten van energiegebruik, batterijen, oplaadapparatuur en kleine onderdelen die moeten worden vervangen om het hulpmiddel in goede staat te houden. Reparatiekosten zijn over het algemeen voor rekening van de verzekeraar.</p>
Vervanging	<p>Toestemming voor vervanging van een eerder verstrekt hulpmiddel, wordt verleend indien de verzekerde niet beschikt over een functionerend hulpmiddel en vervangen doelmatig is ter beoordeling van de zorgverzekeraar ten opzichte van repareren of wijzigen.</p> <p>In de individuele zorgpolis kunnen aanvullende voorwaarden opgenomen zijn vanuit doelmatigheidsoverwegingen om tot vervanging over te gaan.</p>

